Ἑταιρεία Ἠπειρωτ. Μελετῶν

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

● ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ● ΕΤΟΣ Ζ' ● ΦΥΛΛΟ 74 ● ΜΑΪΟΣ 1984 ● ΙΩΑΝΝΙΝΑ ● ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ 21 ●

«Η άνοιξη του Ζαγορίου πόσο μακριά είναι και γιατί»

Του ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΜΕΡΤΖΙΟΥ
Φοιτητή Νομικής

Το Ζαγόρι αλήθεια τί χρυσαφένια παράδοση, τί κόσμος καλοσυνάτος και να σβύνει! Όχι το πικρό ποτάμι δεν ξεχείλισε. Το Ζαγόρι ζει, μόνο που δεν βρίσκεται πια ούτε στην ανατολή του, ούτε στο γιόμα· αλλά στη δύση. Είναι η κοινή μοίρα όλων των πολιτισμών, μικρών ή μεγάλων σε έκταση, ομορφιά, πνεύμα. Και εδώ οι δραστήριοι πρόγονοί μας δημιούργησαν ένα πολιτισμό που έφτασε στην ακμή του και, που, φυσιολογικά, πήρε την φθίνουσα πορεία παρακολουθούμενος από τις τελευταίες συγκυρίες της τριακονταετίας, που κυριαρχούνταν από αρνητικά στοιχεία. Σουρουπώνει στο Ζαγόρι, τα έθιμα σβήνουν, όλο και κάποιο σπίτι κλείνει, όλο και κάποιοι νέοι φεύγουν, όλο και κάποιοι παλιοί μετακινούνται στο άστυ.

Τι απογοήτευση και τι θλίψη στους παλαιότερους, τι απαισιοδοξία και τι λύπη στους νέους. Στριφογυρίζουν αμείλικτα τριγύρω μας οι σειρήνες της ψεύτικης ανάστασης του καλλίκορμου, πάλαι ποτέ, Ζαγορίου. Οι ανάσες, κοφτές, σφιγμένες, με δέος ατενίζουν την αντίστροφη μέτρηση. Γρήγορη ή αργή δεν πιστεύω να το έχουμε συνειδητοποιήσει ακόμα. Πώς θα κατοχυρώσουμε την διασφάλιση της ζωντανής κληρονομιάς μας και δεν θα θέσουμε εμπρός μας μια ανύπαρκτη κληρονομιά; Εκείνο που διαβλέπει κανείς είναι ότι υπάρχει στις επωνομαζόμενες πολλές φορές - δραστήριες ενέργειες, ένας αποπροσανατολισμός από την εστία του προβλήματος. Διακρίνουμε την ασυνάρτητη και ανεδαφική διεκδίκηση.

Η ανάπτυξη της κοινωνίας του Ζαγορίου προσδιορίζεται, ουσιαστικά, από εσωτερικά αίτια. Η συλλογική προσπάθεια θα πρέπει να ξεκινά από την εξέταση του ειδικού, αλλά να μην σταματάει εκεί, π.χ. να εξετάσουμε ξέχωρα τα προβλήματα κάθε χωριού. Να συνεχισθεί αυτή η προσπάθεια ενοποιώντας τα επιμέρους στοιχεία σε ένα γενικό στάδιο, όπου θα έχουμε μια πλήρη θεώρηση των αναγκών. Θα ενώσουμε τα κοινά από τη μια και από την άλλη τα διάφορα. Και στο δεύτερο στάδιο θα περάσουμε στη διεκδίκηση περνώντας έτσι από το γενικό στο ειδικό. Διεκδικώντας και έχοντας γενική θεώρηση και ιεράρχηση στα ειδικά προβλήματα μπορούμε να καρπωθούμε αξιόλογα αποτελέσματα. Εδώ πρέπει να σημειώσω ότι δεν θα πρέπει να είμαστε δογματικοί και υποκειμενιστές. Δεν πρέπει, όταν μελετούμε ένα ζήτημα, να κυριαρχούμαστε από υποκειμενισμό. Ούτε να διέπονται οι προσπάθειες από μονόπλευρες και επιφανειακές εξετάσεις. Σαν παράδειγμα μπορεί να λεχθεί ότι τα βάζουμε, εδώ και χρόνια, με τις κρατικές αρχές, αντί με τη δική μας αδιαφορία, αποπροσανατολισμό, επιπολαιες και αντισυλλογικές ενέργειες. Η αναπόφευκτη αποτυχία δεν αναμένει παρά τους ανθρώπους, που ατενίζουν τα πράγματα κατά τρόπο υποκειμενικό, μονόπλευρο, επιφανειακό, που όταν φτάνουν σ' ένα καινούριο σημείο αδιαφορούν για την κατάσταση, δεν προσπαθούν να δουν τα πράγματα στο σύνολό τους, και επειδή είναι αδύνατοι να φτάσουν ως την ίδια την ουσία τους, αρχίζουν αμέσως να εκδίδουν διαταγές (κοινοτάρχες, πρόεδροι συλλόγων) και οδηγίες με ένα τρόπο γεμάτο αυταρέσκεια.

Στο χέρι μας είναι να ιεραρχήσουμε τα προβλήματα, να υιοθετήσουμε λύσεις και να διεκδικήσουμε σωστά, υπεύθυνα, αλλά και δυναμωμένοι μας και το υπόβαθρο που θα έχουμε καλλιεργήσει, θάναι σίγουρο. Καιρός είναι να απομονώσουμε τις μάστιγες της μικροφιλοδοξίας, που μας δέρνουν. Η ανάπτυξη μιας κοινωνίας, όπως είπα πιο πάνω, προσδιορίζεται, ουσιαστικά, από εσωτερικά αίτια. Διακρίνουμε μια έντονη μνησικακία που προχωράει μόνη της με την τοποθέτηση του προσωπικού συμφέροντος πάνω από τα γενικά συμφέροντα. Ο στόχος της δεν είναι η κατάκτηση των στόχων, αλλά τα άτομα στις δικές μας γραμμές. Είναι μια διαβρωτική τακτική, που αδυνατίζει το Ζαγόρι και τη συλλογική μαχητική ικανότητα.

Άλλο στοιχείο είναι ο φατριασμός που ξεπηδά από τον ανιστόρητα και αεροπαρμένο κομματικό φανατισμό. Ενδιαφερόμαστε για το συμφέρον της δικής μας παρεούλας και αγνοούμε τα γενικά συμφέροντα — αν και δεν αναφέρεται άμεσα ο φατριασμός σε προσωπικά συμφέροντα — αυτός περιέχει, στην πραγματικότητα, ατομισμό ενός εξαιρετικά στενού είδους, που καταλήγει να έχει μια υπερβολική διαβρωτική επίδραση.

Επίσης αρνητικό στοιχείο η τάση των απολαύσεων και επιδοκιμασιών, όπου βλέπουμε πολλές κακόγουστες ενέργειες, φαινομενικά πετυχημένες, πραγματικά όμως αποτυχημένες. Εγκαινιάστηκε ο θεσμός του ποδοσφαίρου. Εγώ δεν θα αναρωτηθώ σε τι εξυπηρετεί ή κατά πόσο αποπροσανατολίζει και δημιουργεί ψευδαισθήσεις, αλλά ότι είναι αντικαταστατικός και τορπιλίζει το ήθος. Τα καταστατικά των συλλόγων σίγουρα αναφέρονται στη διακίνηση του αθλητικού πνεύματος, αλλά σίγουρα όμως αναφέρονται και στην ανύψωση του πολιτιστικού επιπέδου μέσα από τη διατήρηση των χρηστών ηθών. Όταν ξεκίνησε αυτός ο θεσμός ήταν σωστός. Στην πορεία του και με βάση τα αποτελέσματά του (τραυματισμοί, ύβρεις κ.τ.λ.) αποδείχθηκε ότι υποβαθμίζει την ενότητα των νέων της περιοχής και έχουμε προσβολή των χρηστών ηθών. Έτσι ως προς το αποτέλεσμα θεωρείται αντικαταστατικός και σημασία έχει το αποτέλεσμα και όχι η πρώτη προσπάθεια. Γι' αυτό επιβάλλεται να ξαναμελετηθεί ή να αντικατασταθεί.

Άλλο αρνητικό στοιχείο είναι η παθητικότητα και η αδράνεια. Οι σύλλογοι γίνονται παθητικοί και σταματάνε τη δουλειά κάθε φορά που τα πράγματα πάνε αντίθετα με τις ευχές μας. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη διαπαιδαγώγησης και καμμιά φορά οφείλεται και σε λαθεμένους χειρισμούς των ζητημάτων από τα Δ.Σ. Ή στην ανάθεση υπέρμετρου φορτίου καθηκόντων. Οι μέθοδοι καταπολέμησης είναι· κυρίως να εντατικοποιήσουμε την διαπαιδαγώγηση με σκοπό να καταπολεμήσουμε ιδεολογικά τον ατομισμό, σε επίπεδο συλλόγων, κοινοτήτων. Έπειτα να χειριζόμαστε τα ζητήματα, να αναθέτουμε την δουλειά και να επιβάλλουμε την πειθαρχία σωστά. Ακόμα να παίρνουμε μέτρα για να βελτιώσουμε τις συνθήκες διαβίωσης και να χρησιμοποιούμε κάθε δυνατή ευκαιρία για ξεκούραση και αναψυχή με το σκοπό να βελτιώνουμε τις συνθήκες ζωής. Θέλω ακόμη να τονίσω ότι οι προστιθέμενες ανησυχίες, που πολλαπλασιάζονται καθημερινά και διαιρούνται σε επιμέρους παρεξηγήσεις, αφαιρούν την ικανότητα ιεραρχημένης διεκδίκησης.

Άλλο στοιχείο που βλέπουμε ανορθόδοξο είναι η μή σωστή διάταξη των νέων. Οι νέοι δυστυχώς κληρονομούν μια στείρα και ανασταλτική αρχή, όσον αφορά την παράδοση. Και δεν παίζουν ρόλο διεκδικητικό, ενεργητικό, αλλά στείρο και εξαντλημένο. Οι αυριανοί θεματοφύλακες έχουν διασκορπισθεί κληρονομώντας μια καική συνήθεια που λέει ότι· εκτελούμε το χρέος μας προς την ιδιαίτερη πατρίδα με την εβδομαδιαία, κάθε χρόνο, παραμονή, κυρίως κατά την διάρκεια των τοπικών πανηγύρεων. Θα πρέπει να τους εμποτίσουμε και να τους εμφυσήσουμε ότι εκεί δεν σταματάνε οι ρίζες μας οι προσπάθειές μας αλλά από εκεί θα αντλήσουμε κουράγιο και θα προχωρήσουμε προς την επίτευξη των στόχων μας.

Η άνοιξη του Ζαγορίου θάναι όχι απλώς μακριά, αλλά πολύ μακριά αν εξακολουθήσουμε τα ίδια λάθη που μας διακατέχουν τώρα. Και αν πετύχουμε να φέρουμε την Άνοιξη δίχως να τα παραμερίσουμε δύσκολα θα την κρατήσουμε.

Αν στοιχειοθετήσουμε τα λάθη μας, τους αποπροσανατολισμούς και τις μνησικακίες μας και κατευθύνομε σωστά τους εξωραϊστικούς συλλόγους, ώστε, με τη σειρά τους, πιο δυνατοί, να κατευθύνουν τα χωριά, θα πετύχουμε. Η παρέμβασή μας στην ανάπτυξη του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου οφείλει νάναι συνάρτηση των γνώσης του αντικειμένου και της απομόνωσης του υποκειμενικού στοιχείου. Να αντιληφθούμε ότι οι λύσεις και προτάσεις μας να κοσμούνται από καθάριες αντιλήψεις, που θα στοχεύουν σε μια αποτίναξη των δεσμών της ψεύτικης και υποδαυλιστικής προσπάθειας ορισμένων, που δονούνται από μικροφιλοδοξίες και ανιστόρητες θέσεις. Στα κύματα των νέων να ακολουθήσουμε τακτική όχι αναμονής ή αρνητικής ενσωμάτωσης, αλλά θετικής και διαμονής εργασιών που θα εντάσσονται σε ένα γενικό αναπτυξιακό πλάνο. Να σταλιτεύσουμε τους φατριασμούς, τα γελοία κομματικά πάθη που συγκροτούν την διαίρεση και την εστία μόλυνσης της ηθικής παράδοσης που κληρονομήσαμε. Να αναγορευτούμε σε συνεχείς θεματοφύλακες των κληρονομιών και να απομονώσουμε τα αρνητικά στοιχεία, που θέλουν να διαστρεβλώνουν την παράδοση και να της δίνουν ψεύτικη υφή. Όπως οι διάφορες συνεστιάσεις ορισμένων συλλόγων, όπου γίνεται άλλη παράβαση όταν ακούγονται ασύγχρονοι ρυθμοί ξένης μουσικής. Έτσι οι νέοι άνθρωποι τι παράδοση να διατηρήσουν, όταν τους εθίζουμε στην ξένη κουλτούρα. Ακόμη, όταν ολό-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 9

ΟΙ ΔΑΣΙΚΟΙ ΜΕ ΤΟ ΖΟΡΙ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑΙΟΙ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Όλοι οι Ζαγορίσιοι γνωρίζουν και πιο πολύ από τα διπλανά χωριά, Ηλιοχώρι, Βρυσοχώρι και Λάιστα, ότι ο Σκαμνελιώτες, προ αμνημονεύτων χρόνων, είχαν μια έκταση, τριακοσίων περίπου, στρεμμάτων εις την θέσιν «Νούκα - Γιαφτόκαμπον» την οποία καλλιεργούσαν σύμφωνα με την στρεμματικήν έκτασιν, που ο καθένας είχε εις την κυριότητά του.

Η καλλιεργισιμη αυτή έκταση είναι ολόκληρη μέσα στα όρια της κοινοτικής έκτασης.

Αυτά τα χωράφια καλλιεργούνταν μέχρι το έτος 1947 και χάρη σ' αυτά πολλοί κάτοικοι επέζησαν στα χρόνια της Γερμανικής κατοχής 1941 — 1944. Το χωριό μας εγκαταλείφτηκε στον εμφύλιο 1947—1949 καθώς και η καλλιέργεια της παραπάνω έκτασης.

Μετά το γυρισμό των κατοίκων το 1950 οι κάτοικοι σαν ιδιοκτήτες των παραπάνω αγρών, έκοβαν χορτάρι, έσπειραν τριφύλλι και μερικοί με την επιδότηση της Α.Τ.Ε. φύτεψαν καρυδιές και μερικοί τα ενοίκιαζαν για βοσκή.

Το έτος 1962—1963 η Κοινότητά μας μαζύ με τις Κρατικές Υπηρεσίες έκαναν ένα σημαντικό αριδευτικό έργο, δηλαδή έκαναν δεκαμενές και τσιμεντένια αυλάκια, για να πηγαίνει το νερό σ' όλα τα αγροτεμάχια.

Το 1983 παρουσιάστηκε μια ευκαιρία, για ν' αρχίσει ξανά, η καλλιέργεια με πατάτα, και συμφωνήθηκε δεκατρείς οικογένειες να δώσουν τα αγροτεμάχιά τους, στον κ. Βακόλα από το χωριό Χρυσοβίτσα - Μετσόβου έμπειρο πατατοπαραγωγό, που διέθετε και: πείρα και καλλιεργητικά μηχανήματα, και' αρχάς, βέβαια, με ενοίκιο και: μετά να περιέλθουν στους ιδιοκτήτες των, για να τα καλλιεργήσους οι ίδιοι.

Όμως όλως παραδόξως, οι Δασικές Υπηρεσίες κατέσχησαν τα μηχανήματα και: μήνυσαν τους ιδιοκτήτες και προέβησαν στη διοικητική αποβολή με πρόστιμο τεσσάρων χιλιάδων δραχμών έκαστον με το αιτιολογικό ότι: καταστρέψαμε την αναγέννηση και καταλάβαμε δημόσια έκταση!!!

Τόσα χρόνια που εκμεταλλευόμεθα τα κτήματά μας αυτά, σαν ιδιοκτήτες, από «πάπου προς πάπου», που ήσαν οι Δασικές Υπηρεσίες, και τώρα παρουσιάστηκαν ΝΟΙΚΟΚΥΡΑΙΟΙ; Κι όπως διαβάσατε και: παραπάνω, τα κτήματά μας αυτά, είναι: μέσα στα Κοινοτικά όρια. Έχουμε ή δεν έχουμε δίκαιο;

Ύστερα απ' αυτά, καταφύγαμε στ δικηγόρο και: κάναμε ανακοπή που εκδικάστηκε στο Πταισματοδικείο Κήπων Ζαγορίου. Μας συμπαραστάθηκε ο πρόεδρος της Κοινότητός μας και: είπε ότι: «η Κοινότητά μας δεν έχει καμιά απαίτηση γιατί η εν λόγω έκταση ανήκει στους κατοίκους και είναι ιδιοκτησίες των και ουδέποτε το Δημόσιο έκανε χρήση σ' αυτήν ούτε ακόμα και το Τουρκικό κράτος».

Από τη διαδικασία διαπιστώθηκε, πράγματι, ότι είναι ιδιοκτησίες των κατοίκων. Οι Δασικές Υπηρεσίες αντιπροσωπεύονταν από τον Δασάρχη κ. Βέργον. Το δικαστήριον επείσθη ότι η έκταση είναι: ιδιοκτησία και ύστερα απ' αυτά, συνεχίστηκε η καλλιέργεια και η σπορά πατάτας. Όμως επενέβησαν ξανά οι: Δασικοί και σταμάτησαν τα μηχανήματα με κατάσχεσιν, και τα εσφράγισαν, οπότε εμείς μαζύ με τον καλλιεργητή πατατοπαραγωγό, παρουσιαστήκαμε στον τότε Νομάρχη κ. Μαρτίνη, ο οποίος έδωσε εντολήν στην Αστυνομία να επιβλέψουν και να μη εμποδισθεί η πατατοκαλλιέργεια. Όταν ήρθε ο καιρός της συγκομιδής, πάλιν εμπόδισαν τον καλλιεργητή να πάρη τον καρπόν. Τότε αυτός με υπάλληλον της Α.Τ.Ε. παρουσιάστηκε στον κ. Εισαγγελέα και εξέθεσε με λόγους το δίκαιό του. Και ο κ. Εισαγγελεύς έδωσε εντολή να γίνει το μάζεμα του καρπού.

Μετά τα παραπάνω οι Δασικές Υπηρεσίες υπέβαλαν μηνύσεις εις τους ιδιοκτήτας των χωραφιών και ορίστηκε δικάσιμος στο πενταμελές, στα Γιάννινα για τις 30 Μαρτίου 1984.

Παρουσιαστήκαμε όλοι οι: κατηγορούμενοι καθώς και ο μηνυτής Δασικός υπάλληλος χωρίς κανέναν, από τους προϊσταμένους του, για να τον υποστηρίξει.

Από τη διαδικασία ο κ. Εισαγγελεύς επείσθη ότι πράγματι πρόκειται περί ιδιοκτησιών και: μας κήρυξε όλους ΑΘΩΟΥΣ, επιών χαρακτηριστικά: «...Από τη μια μεριά το Κράτος θέλει τους κατοίκους να μένουν στα χωριά και από την άλλη βγαίνουν οι Δασικές Υπηρεσίες τους παίρνουν τα λίγα κτήματα και: τους διώχνουν».

Παρακαλούμε «το Ζαγόρι μας» να υψώσει φωνή διαμαρτυρίας προς όλας τας Κρατικάς Υπηρεσίας, την Κυβέρνηση, το Υπουργείο Γεωργίας, τον Νομάρχη μας, για να σταματήσει ο φανερός πόλεμος εναντίον των κατοίκων του χωριού μας Σκαμνελίου, ο άδικος πόλεμος των Δασικών αρχών, που με τον τρόπο αυτό αναγκάζουν τον κόσμο να εγκαταλείψει τα χωριά και να κατέβει στις πόλεις, αφήνοντας πίσω του ερημιά κι εγκατάλειψη.

Όσα γράφω παραπάνω δεν είναι παρά η πραγματική αλήθεια.

Σκαμνέλι 10 Απριλίου 1984

«Σκαμνελίτης»

● Σημείωση της εφημερίδας:

Η εφημερίδα μας συμπαραστέκεται: στους Σκαμνελιώτες αγρότες, και: ζητάει την επέμβαση του Νομάρχη μας, για να σταματήσει αυτή η παράλογη διεκδίκηση, από τους Δασικούς, χωραφιών, που ανήκαν, ανήκουν και: θα ανήκουν στους Σκαμνελιώτες.

Θα πρέπει να πάψη, να υπάρχει η πίστη, εδώ επάνω, πως το Κράτος βάζει προσκόμματα στους αγρότες στις εργασίες τους, μ' απότερο σκοπό να τους αναγκάσει να εγκαταλείψουν τον τόπο τους, να κατεβούν στ' αστικά κέντρα κι έτσι να μείνουν τα Ζαγορίσια δάση, χωρίς νοικοκύρη. Η παραπάνω επιστολή του Σκαμνελιώτη αυτό λέει.

Είναι: απόλυτα δίκαια τα παράπονα των Σκαμνελιτών.

Είναι: δίκαιο; Είναι: σωστό, να θέλουν να γίνουν νοικοκυραίο: στα ιδιόκτητα κτήματα των, οι Δασικές υπηρεσίες;

Τι: λέει, γι' αυτό, το Υπουργείο Γεωργίας, ο κ. Νομάρχης κι η Γενική Διεύθυνση Δασών;

«Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Η Ένωση Ζαγορίσιων Αθηνών πραγματοποίησε συνεστίαση - χορό των μελών της στο Ξενοδοχείο ΑΠΕΡΓΗ στις 5 Φεβρουαρίου.

Με την ευκαιρία ο Πρόεδρος της Ένωσης κ. Κλεόβουλος Βλαδίκας έκοψε την βασιλόπιττα και σε σύντομη ομιλία του ευχήθηκε ευτυχισμένο το 1984.

Το χορό άνοιξε η μάνα του Ζαγορίου κ. Φρόσω Ιωαννίδη με το νέο χορευτικό όμιλο της Ένωσης που με τις Ζαγορίσιες παραδοσιακές στολές του απέσπασε θερμά χειροκροτήματα.

Η μεγάλη συμμετοχή, τα εγχώρια όργανα η οργάνωση δημιούργησαν αυχάριστη ατμόσφαιρα και: κέφι που κατενθουσίασε τους παρευρισκομένους.

Στις 28 Απριλίου το γυναικείο τμήμα της Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών έδωσε τη δεύτερη εκδήλωση της Ένωσης στο ξενοδοχείο ΑΚΡΟΠΟΛ ΠΑΛΛΑΣ που σημείωσε εξαιρετική επιτυχία.

Στο απογευματινό «τσάι» υπό την προεδρία της κ. Φρ. Ιωαννίδη οι Ζαγορίσιες των Αθηνών πέρασαν ένα ευχάριστο απόγευμα με τραγούδια και ποιήματα και επίδειξη παραδοσιακών έργων τέχνης των κ. Σουρανάκη και Μπάκα.

Το πρόγραμμα παρουσίασε ο πρόεδρος της Ένωσης κ. Κλ. Βλαδίκας και σκιαγράφησε την ιστορία των Ζαγοροχωρίων και: των κατοίκων τους η δε κ. Φρ. Ιωαννίδη ανέπτυξε το ρόλο της Ζαγορίσιας γυναίκας και: την αποφαστική συμβολή της στον αγώνα του 1940.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

ΚΗΠΟΙ: Η εκκλησιαστική Επιτροπή Κήπων ευχαριστεί τον συγχωριανό Σοφοκλή Βασ. Παλαιόπουλον που προσέφερε 10.000 δραχμές στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου στην μνήμη της μητέρας του Ευθαλίας.

ΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ «ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ» ΚΑΙ Ο «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ»

Έγινε τον προηγούμενο μήνα μια συνάντηση μεταξύ του νέου Νομάρχη Ν. Ιωαννίνων και όλων των πολιτιστικών φορέων του Νομού μας.

Πολλοί οι παρόντες και αρκετά ποικοδομητική η συζήτηση. Εκτός των άλλων έγινε λόγος και σχετικά με τους συλλόγους «Φαντάσματα» οι οποίοι όχι μόνο δε λειτουργούν πέρ της ανάπτυξης του πολιτισμού στο Νομό μας αλλά είναι σε βάρος της.

Ακούγοντας λοιπόν την έκφραση αυτή «φαντάσματα», το μυαλό μου πήγε αμέσως στον «Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορισίων». Θάθελα μια από την εφημερίδα —γιατί Γ. Σύλλευση κάνει μόνο στις εκλογές τη— να ρωτήσω το Δ.Σ. του —αν υπάρχει— ποιές είναι οι δραστηριότητες αυτού του συνδέσμου. Νομίζω ότι εκφράζω μ' αυτή την ερώτηση τη σύνολο των Ζαγορίσιων.

Όλοι μας καθημερινά είμαστε μάρτυρες μιας φοβερής ανάπτυξης δραστηριότητας των συλλόγων μας στα χωριά μας. Μια κίνηση που θέχει: να απαντήσει: αποστομωτικά σε κείνους που πιστεύουν πως οι Ζαγορίσιοι είναι: ασυνείδητοι. Θάθελε ο πολιτιστικός Σύνδεσμος —παρόλες τις προτάσεις μας— να φτιάξει: χορευτικό συγκρότημα. Το αποτέλεσμα είναι: σήμερα τα 2/3 τα χωριών του Ζαγορίου μας να έχουν τέτοιο συγκρότημα. Προσπάθησαν να μπουν νέα άτομα στο σύνδεσμο για να προσπαθήσουν και: αυτοί κάτι αλλά πάλι το αποτέλεσμα ήταν να τους στείλουν ο «παλιοί» στ δικαστήρια. Ίσως νόμισαν ότι μπήκαν οι νέοι εκεί μέσα για να τους καταστάσουν μέσα στην πρόοδο τους, στο χορό και στην πίστη τους. Και: έρχομαι τέλος να ρωτήσω γιατί έγινε ο χορός φέτος στο χωριά μας;

Μήπως γιατί είχαν τρομερή επιτυχία οι χοροί των άλλων τοπικών συλλόγων; Θάκανα προτάσεις στ τον σύνδεσμο αυτό, αλλά δυστυχώς αυτοδιαλύθηκε.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΟΛΟΓΛΟΥ

ΕΠΑΞΙΑ ΕΚΛΟΓΗ

Η κ. Πιπίτσα Δούκα - Σφυρή και η κ. Αθηνά Πανταζή εκλέχτηκαν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Λυκείου Ελληνίδων.

Τις ζαγορισιοπούλες που, σε συνεργασία με την άξια και πετυχημένη πρόεδρό τους κ. Άννα Θρονιλοπούλου, θα συμβάλουν απ' αρχικά στην παραπέρα, λαμπρή δραστηριότητα του Λυκείου, ευχόμαστε και: σ' ανώτερα.

κ.α.

Φρίξου Τζιόβα

ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ

Αφήσαμε το διάσελο του μύθου
εκεί που λιάζονται αρχαίες παφόπετρες.
Πάν' τα χρυσά ενώτια, πάν' τα γιορτάνια
κι όσα κτερίσματα φύλαγαν των νεκρών μας.
Στη θέση τους ικουιλουριασμένα φίδια
και άνεμοι γαυγίζουν τις ψυχές σαν κλαίνε τα χαμένα,

Μετά' η μόνη* στην άβυσσο
βορά στις σιαγόνες της χαράδρας.
Τότε που μάτωνε τη χώρα ο ληστής,
την παίδευε ο Αρβανίτης,
μάντριζε την ορφάνια του αγριόγιδου,
ξόρκιζε την οσμή του λύκου.
Στους φωτογράφους άνοιξε την πόρτα της
κατά πως πρέπει σε αγία—
η όλβια Παρασκευή,
η καρατομημένη.

Έξυσε την αιθάλη ο ειδικός.
Τέρατα και σημεία ιστορημένα.
Ποιός να φαντάζονταν τόση αφέλεια,
τόση στη εκφραστή τους δύναμη!
Ακινητεί επί υδάτων
—μόλις τα ρυτιδώνει ο τερπνός—
νυμφομανής Γοργόνα.
Βοήθα Θεούλη μου τα ζώα σου μη κολαστούν'
η αθλία τα προκαλεί.
Αντίθετα
σεμνότητα και χάρη αποπνέει
—έστω με άρπες, τουμπελέκια, βάγια, ωσαννά—
«χορός παρθένων»'
σε κρεμεζί και γαιλανά οι καλλίγραμμες.
Πόσο μας συναρπάζουν κάτι τέτοια εμάς τους χωρικούς!
Και οι Πρωτόπλαιστοι
—εκτός του Παραδείσου οι δυστυχείς αθώοι—
θυμίζουνε κορμιά χαμένα στις μεγαλουπόλεις.

Εκείνο τον καιρό
αγκύλωμα σκορπιού κατάκαιγε τα φυλλοκάρδια μου'
και ρώτησα ο ειδωλολάτρης:
Ποιό έλεος να βρουν στη σκέπη σας,
Παναγιώτατοι Πατέρες,
Ποιό θαύμα να προσμένουνε οι άπιστοι για ίαση;

Ξάφνου,
κατέβηκε από τρούλους και σοβάδες
στο έγκαυμα
αρχαία δροσιά,
πρα'ι'ντική σαν αλοιφή.
Όταν σε φωτογράφιζε ο γιός μου αγία,
του έστειλες ισημάδι ευοίωνο
αφήνοντας αυγό της χελιδόνας να γλιστρήσει
από πτυχή του φαρδομάνικου στη χούφτα του.
Αν το ερμήνευσα σωστά: υπάρχει ελπίδα.

* Της Αγίας Παρασκευής στο Μονοδέντρι.

ΧΩΡΙΟ

Θά βγαίνει απ' το κλινάρι σου τοῦ κέδρου ἡ μοισχοβόλια
κα! τά ὀφαντά στρωσίδια σου θ' ἀστράφτουν παστρικά.
Θάρτει ἡ γρηᾳ μανούλα σου μὲ τὴ σταχτιάν ἀμπόλια
— νύχτα καλή— νὰ σοῦ εὐχηθεῖ τόσο πονετικά.

Βελάσματα, γαυγίσματα, μιὰ μακρυνὴ φλογέρα
θ' ἀκοῦς στὸ γλυκοχάραμα, ξύπνημα στὸ χωριό.
Ἀγάλαφρος θὰ πεταχτεῖς, θὰ τρέξεις στὰν ἀγέρα,
Θὰ πιεῖς καὶ γάλα πού ἄρμεξεν ἡ νοικοπαλὴ Μαριό.

Θὰ πᾶς μὲς στὴ μικρὴ ἐκκλησιὰ κάτω ἀπ' τὸ βουναλάκι
νὰ βρεῖς τὴν πρώτη πίστη σου στὴν ἴδια τὴ γωνιά.
Κι ἂν τὴ χωριάτα Παναγιὰ φωτίσεις μὲ κεράκι
θὲ νὰ σοῦ δείξει ἡ ὄψη της πόσο μοχθεῖ ἡ ἀγροτιά.

Ὅλη τὴ μέρα θὰ γυρνᾶς παρέα μὲ ζευγάδες.
Τριγύρω σου θὰ κελαηδοῦν τζιτζίκια καὶ νερά.
Θὰ ἰδεῖς κοπέλλιες δροσερές, θὰ ἰδεῖς γερὲς μανάδες
Θὰ ἰδεῖς, θὰ ἰδεῖς τὴν ξάστερη παρθενικὴ χαρά.

Μὰ γιάτην πολυτεία ξανὰ τουμάζεται ἡ καρδιά σου
ἂν καὶ πληγμύρισσες ἀπλὴ γαλήνιαν ὁμορφιά.
Μισεῖς τὴ χώρα. Μὰ σ' αὐτὴν τραβοῦν τὰ βήματά σου.
Λέν, πὼς τὸ θῦμα ἀδιάκοπα τραβιέται ἀπ' τὸ φονιά.

ΜΑΡΙΑ Ι. ΚΕΣΙΣΗ

ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Από το Υπουργείο Παιδείας ανακοινώθηκε πως για τις μεταγραφές Ελλήνων φοιτητών από ξένα Πανεπιστήμια στα ελληνικά, οι ισχύουσες ρυθμίσεις του Νόμου 1286/82 είναι: οι πλέον επιεικείς.

Σύμφωνα με το νόμο, δυνατότητα μετεγγραφής έχουν όσοι παίρνουν τη βάση, συγκεντρώνουν συνολικά τουλάχιστον 30 μονάδες, που ορίζεται για κάθε έτος σπουδών. Όσοι συγκεντρώνουν αυτές τις προϋποθέσεις επέτυχαν. Όσοι δεν τις συγκέντρωσαν απέτυχαν. Ο ισχυρισμός ότι: υπάρχουν κενές θέσεις στα τμήματα είναι ανακριβής. Οι λεγόμενες κενές θέσεις θεσπίστηκαν από το νόμο για να καταληφτούν από εκείνους που συγκεντρώνουν τις νόμιμες προϋποθέσεις. Ο ισχυρισμός ότι πέρασι ισχυσε σύστημα αθροιστικής βαθμολογίας, χωρίς αναφορά στη βάση, είναι μεν ακριβής, αλλά έτσι προέβλεπε ο νόμος για τη μεταβατική περισινή χρονιά.

Το Υπουργείο θα ερευνήσει και κατά περίπτωση κάθε συγκεκριμένη όμως και βάσιμη καταγγελία που αφορά τη διαδικασία μετεγγραφών.

Ο Γενικός Γραμματέας
Τύπου και Πληροφοριών
ΣΩΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΝΕΓΑΔΕΣ: Θερμά συγχαρητήρια στις ανεψούλες μου Ελένη Νίκου Πολυχρονιάδη και Όλγα Ορέστη Πολυχρονιάδη, που απέκτησαν η πρώτη το πτυχίο της Φυσικομαθηματικής Σχολής Ιωαννίνων και η δεύτερη το δίπλωμα της Τοπογράφου Μηχανικού του Μετσοβίου Πολυτεχνείου Αθηνών.

Επίσης εύχομαι καλή σταδιοδρομία και στις ανεψούλες μου Όλγα Νίκου Δολυχρονιάδη Πολιτικό Μηχανικό και Όλγα Σώτηρη Πολυχρονιάδη ηλεκτρονικό που ύστερα από κρατικό διαγωνισμό η πρώτη διορίστηκε Πολιτικός Μηχανικός στην Πολεοδομία Άρτας και η δεύτερη στο ΙΚΑ Ελευσίνας.

Η θεία τους: Ελένη Αγγελίδου

Δακτυλίωση πουλιών

Οι αιτίες που οδηγούν τα πουλιά στην μετανάστευση δεν είναι εξακριβωμένες απόλυτα. Βασικοί πάντως παράγοντες θεωρούνται οι κλιματολογικές συνθήκες και η ύπαρξη τροφής. Επίσης θα μπορούσαν να σημαίνουν την σοβαρή διαταραχή της ισορροπίας κάποιου οικοσυστήματος, που τα ανάγκασε να ζητήσουν αλλού καταφύγιο. Όπως και νάναι οι μεταναστεύσεις αυτές των πουλιών παρότι είναι γνωστές απ' την εποχή του Αριστοτέλη —αναφέρει τις μετακινήσεις των πουλιών στον Εύξεινο Πόντο— εν τούτοις εξακολουθούν να περιβάλλονται από σύνεφα άγνοιας και αντικείμενο επιστημονικής μελέτης.

Τις έρευνες και τις παρατηρήσεις έχουν επομιστεί οι ορνιθολόγοι που μ' επιστημονικές ή εμπειρικές μεθόδους προσαθούν ν' αποκρυπτογραφήσουν τα μυστικά του φαινομένου.

Έτσι οι ερασιτέχνες DITA - WACHETS (πτηνοπαρατηρητές) με τα κυάλια τους και τις φωτογραφικές τους μηχανές και οι επιστήμονες ορνιθολόγοι με τα τηλεσκόπια, τα ραντάρ, τα δύχτια κι άλλες σύγχρονες μεθόδους ψάχνουν να βρουν αιτίες.

Πάντως ο σωστότερος κι αποτελεσματικότερος τρόπος μελέτης του φαινομένου, είναι η δακτυλίωση.

Η δακτυλίωση των πουλιών είναι μια σύγχρονη μέθοδος έρευνας για την Ορνιθολογία. Πουλιά συλαμβάνονται με ειδικά δίχτια και οι επιστήμονες τοποθετούν στα πόδια τους αναγνωριστικά δαχτυλίδια που φέρουν τα αρχικά του Ινστιτούτου που έκανε τη δακτυλίωση και έναν κωδικό αριθμό που σημαίνει π.χ. Τη χρονολογία που δακτυλιώθηκε, την ηλικία του, τις μετακινήσεις του κι άλλα.

Στη συνέχεια τα πουλιά αφού μετρηθούν, ζυγιστούν και καταγραφούν απελευθερώνοντα κουβαλώντας το αλουμινένιο δαχτυλίδι στα ταξίδια τους.

Όποιος σκοτώσει ή βρει κάποιο πουλί με δαχτυλίδι, θα πρέπει να ειδοποιήσει το ίδρυμα που έκανε τη δακτυλίωση αναφέροντας τον αριθμό του δαχτυλιδιού και το μέρος που σκοτώθηκε ή επισημάνθηκε.

Χάρη στη μέθοδο αυτή ανακαλύφτηκαν πολλά απ' τα μυστικά των πουλιών, ανατράπηκαν παλιότερα δεδομένα κι εμπλουτίζονται: συνέχεια οι γνώσεις μας γύρω απ' το φαινόμενο.

Σχεδόν σ' όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν κέντρα δακτυλίωσης. Εξαίρεση αποτελούν η Ελλάδα και η Αλβανία που μονάχα μεμονωμένες προσάθειες σημειώνονται. Ύστερα από ενέργειες της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας η οποία εκπόνησε και υπέβαλε στην ειδική υπηρεσία της ΕΟΚ σχετικό πρόγραμμα φαίνεται να δραστηριοποιείται και η χώρα μας στον τομέα αυτόν. Το πρόγραμμα εγκρίθηκε και χρηματοδοτείται κατά 57ο)ο απ' την ΕΟΚ, το υπόλοιπο κονδύλι πρέπει να καλυφθεί από ελληνικό φορέα.

Στην περιοχή του Ζαγορίου βρέθηκαν δακτυλιωμένα πουλιά (τουλάχιστον 3 περιπτώσεις). Είναι επιβεβλημένο να βοηθήσουμε απ' τη μεριά μας την προσπάθεια. Πρέπει όποιος έχει συναντήσει δακτυλωμένο πουλί κι έχει ακόμα το δαχτυλίδι, και όσοι σκοτώσουν ή συλλάβουν κάποιο απ' αυτά να κρατήσουν το δαχτυλίδι να επικοινωνήσουν με τον κυνηγετικό σύλλογο της περιοχής ή τον αρμόδιο δακτυλιωτή. Αν δεν μπορούν να το κάνουν ας απευθυνθούν στο Εκπολιτιστικό Σύλλογο Βίτσας που θα φροντίσει για τα περαιτέρω.

Ο κυνηγός θ' αναφέρει τ' όνομά του για την αποστολή αναμνηστικού διπλώματος απ' το ίδρυμα Δακτυλίωσης.

Μήπως δεν είναι αυτή μία ωραία ευκαιρία για να συμμετέχει οποιοσδήποτε στην επιστημονική έρευνα;

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ
Δασοτεχνολόγος

ΕΝΩΣΗ ΑΡΙΣΤΗΣ - ΒΙΚΟΥ

Στις 14-3-84 πραγματοποιήθηκε, στην Αθήνα, η Γενική Συνέλευση της Ενώσεως, με μεγάλη συμμετοχή μελών. Σ' αυτή, ο πρόεδρος του Δ.Σ. παρουσίασε τον διοικητικό και οικονομικό απολογισμό της χρονιάς 1983 και τον προϋπολογισμό της χρονιάς 1984. Παρουσιάστηκε, ακόμα, η όλη δραστηριότητα του Συλλόγου στη χρονιά που πέρασε και εκτέθηκαν οι προοπτικές για την τρέχουσα. Η όλη έκθεση του Δ.Σ. της Ενώσεως επαινέθηκε από τα μέλη της Γεν. Συνέλευσης και εγκρίθηκαν παμψηφεί τα πεπραγμένα του.

Στη συνέχεια, ακολούθησαν αρχαιρεσίες για την ανάδειξη των νέων διοικητικών οργάνων της Ενώσεως, για τη θητεία 1984)85, που αποτελέστηκαν από τους παρακάτω:

Α) ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:
Σταύρος Συκιώτης: Πρόεδρος
Χρήστος Γκούβης: Αντιπρόεδρος
Άρης Μιχαήλ: Γεν. Γραμματέας
Σταύρος Γέπης: Ταμίας
Αλέκος Ζώης: Μέλος

Β) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Χαρίσης Πέτσας, Φώτης Πέτσας, Αθανάσιος Λιούμας.

Το νέο Δ.Σ., σε σχετική ανακοίνωσή του, που κυκλοφόρησε σε όλα τα μέλη της Ενώσεως, τους ανθρώπους και τους φίλους της Αρίστης, δηλώνεται την απόφασήν του «να συνεχίσει τη δραστηριότητά του, σ' όλους τους τομείς, που αφορούν τους απόδημους και το χωριό μας. Αντλούμε (λέε; η ανακοίνωση), τη δύαθεση και τις δυνάμεις μας για τη δράση μας από την αγάπη και το ενδιαφέρον μας για την Αρίστη».

Σ.Σ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙΩΤΙΚΑ

Όπως και άλλα χωριά του Ζαγορίου, έτσι και το Κουκούλι είχε κατά τη Μεγάλη Εβδομάδα αρκετή κίνηση από επισκέψεις ξένων. Πέρασαν απ' αυτό αρκετές ομάδες τουριστών, περιηγητών, φυσιολατρών επιστημόνων Ελλήνων και ξένων, καθώς και ομάδες νεαρών μελετητών.

Χωρίς επιδεικτικές προσπάθειες χάρηκε την παρουσία και τις επισκέψεις όλων των επίσημων ξένων που τίμησαν το χωριό μας. Ήρθαν σ' αυτό για να θαυμάσουν κάτι από τα λείψανα του παλιού Ζαγορίσιου λαϊκού πολιτισμού και κατά την ανυπόκριτη ομολογία τους πήραν μαζί τους τις πιο καλύτερες εντυπώσεις απ' αυτό σαν χωριό του Ζαγορίου που κρατάει ακόμα σε πείσμα πολλών αντιξοοτήτων σε πολλά σημεία το παλιό το παραδοσιακό Ζαγορίσιο χρώμα. Κρατάει πραγματικά το κακόμοιρο, παρά την καταφρόνια του από το επίσημο Ελληνικό Κράτος και παρά την εγκατάλειψή του από τα παιδιά του, από πολλούς Κουκουλιώτες.

Ανάμεσα στους εκλεκτούς επισκέπτες που βρέθηκαν στο χωριό μας και γιορτασαν μαζί μας το Πάσχα πρέπει να σημειώσουμε τον κ. Νίκο Δάρα Δημοτικό Σύμβουλο του Γ' Διαμερίσματος της Αθήνας γαμπρού του Κουκουλιώτη συνταξιούχου εκπαιδευτικού κ. Χριστ. Βρυζάλα. Παρά την ασυνήθιστη για την εποχή κακοκαιρία, οι επισκέπτες του χωριού μας πρέπε; να θεωρούνται αρκετοί. Αν μπορούσαν να ρθούν κατά τις γιορτές της Πασχαλιάς και κάπως περισσότεροι Κουκουλιώτες από τα Γιάννινα, θάταν ακόμα καλύτερα.

Αλλά και το πανηγύρι της Ζωοδόχου Πηγής, παρά την ανωμαλία του καιρού σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Δεν εμπόδισε τους πιστούς να παρευρεθούν τόσο στην αγρυπνία, όσο και στην κατανυκτική και μεγαλόπρεπη λειτουργία και τον αγιασμό που τελέστηκε στην πλατεία του χωριού με τον καλλίφωνο εφημέριο του χωριού αιδεσιμώτατο Παπά Κώστα Δήμου. Ανάμεσα στους πολλούς επισκέπτες του πανηγυριού μας σημειώνουμε τους κ.κ. Γεώργιο Σάρρο επίτιμο Λυκειάρχη με τη γυναίκα του κ. Αθηνά, τον κ. Αντρέα Βαταβάλη Καθηγητή Θεολόγο, τον κ. Γιώργο Σωτηρόπουλο και πάρα πολ πούς άλλους εκλεκτούς νέους από τα γύρω χωριά. Για κακή τύχη η κακοκαιρία δεν ευνόησε το γλέντι όπως έπρεπε. Συνεχίστηκε όμως αυτό σε πείσμα της κακοκαιρίας μέχρι τις πρωινές ώρες.

Το Κουκούλι ευχαριστεί όλους όσοι τίμησαν με την παρουσία τους το πανηγύρι της Ζωοδόχου Πηγής της οποίας αξιώνει τη Θεία Χάρη.

Ο Παρατηρητής

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Εις μνήμην τ... την συμπλήρωση ενός χρόνου α... τον θάνατο του Κώστα Στεφανί... η κόρη του ΟΛΓΑ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗ ΠΑΤΔΗ, προσέφερε στην Αδελφότητα Ελαφοτόπου 2.000 δραχμές.

★

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Η Βασιλεία Καλο... ρου προσέφερε για τους σκοπ... του Πολιτιστικού Συλλόγου μ... 3.000 δραχμές.

★

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Ο κ. Αθ. Μ. Βα... λόδημος έδωσε στον Αη Νικόλ... 2.000 δρχ. για στεφάνι στη μνήμ... του Χαρίλαου Βογά.

★

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Ο Βάσος κα... Άρης Τζιόβας έδωσαν στον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Ελαφοτόπου 2.0... δραχμές στη μνήμη του Βασίλη Δ... κελλαρίου.

★

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Ο κ. Στέλιος Πη... προσέφερε 5.000 δρχ. στη μνήμ... του Χαρίλαου Βογά στον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Καπεσόβου.

★

Η Καλλιόπη Βογά και τα παιδ... της προσέφεραν 10.000 δραχ. σ... μνήμη του Χαρίλαου Βογά στον Εκπολιτιστικό σύλλογο Καπεσόβου.

«ΟΙ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ»

Οι αυξήσεις των τιμών ηλεκτρεύματος που ανακοινώθηκαν πρ... σφατα, οδήγησαν μερικές εφημερίδες στη διατύπωση απόψεων, κρ... των και σχολίων που δημιουργ... σύγχυση στην κοινή γνώμη και δίνουν μια στρεβλή εικόνα της πρ... ματικότητας.

Για την αποκατάσταση της αλ... θειας και τη σωστή ενημέρωση τ... κοινού κρίνουμε σκόπιμο να σ... γνωρίσουμε τα εξής:

Από τους λογαριασμούς του τ... μολογίου οικιακής χρήσης Γ—1 π... εκδόθηκε το 1983 το 35ο)ο παρο... σίασαν κατανάλωση μέχρι 100 κ... το δίμηνο και που αντιπροσωπ... κατανάλωση για:

— Φωτισμό
— Ραδιόφωνο και Τηλεόραση
— Ψυγείο
— Λοιπές (μικρές) οικιακές σ... σκευές.

Γράφτηκε επίσης ότι: στους κατ... αναλωτές οικιακής χρήσης υπάρχο... πολυκατοικίες, τάφοι κλπ. Ο ισχυρ... σμός δεν αληθεύει. Το τιμολόγιο ... κιακής χρήσης αφορά μόνο κατοι... ες. Συγκρίνοντας λοιπόν την τρ... τία 1981 — 1984 με την προηγ... μενη διετία 1979 — 1981, οι αυξ... σεις στην περίοδο 1981 — 1984 α... μαίνονται από το 37ο)ο μέχρι τ... 60ο)ο των αυξήσεων της προηγ... μενης διετίας.

Ο Γενικός Γραμματέας
Τύπου και Πληροφοριών
ΣΩΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ανθολογία Ζαγορίσιων συγγραφέων

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ
(Διήγημα)

Ήταν τότε που πάσχιζα νάλυτρωθώ από το κυνηγητό του χρόνου και προσπαθούσα νάρθω δύναμη από τις αναμνήσεις μου. Έμοιαζα μ' ένα άμυχο πράγμα μέσα σε μιά ατμόσφαιρα γεμάτη δργασμό. Ήλκειήν καθόταν στην άκρη της βεράντας και κυνηγούσε με τα μάτια της πεταλούδες. Τώρα σκέφτομαι πόσο δύσκολο είναι νά κυνηγάς τις πεταλούδες κοιτώντας τις θύμησες... «Βρέ παιδί, ξεκουμπώνε ο Στέργιος πρίβοντας τήν καραβάνα του. Τί τά πήρατε φρέσκα τά ζουζούνια; Γιά ισκουλήρια, νά τάχετε πάντοτε τού χεριού σας;» «Κιλιαμαράδες, χαζοπούλια, συμπληρώνει κι ο δεκανέας. Τά μάτια τής Νέλλης κοιτούσανε αλλοιώς. Τά πολυβόλα νά μού πεις. Τί μάτια έχουν τα πολυβόλα... Αυτό δέν τό δίατε;».

Γιά τή Νέλλη είχε μιλήσει ο Στρατής. Ζούσε, έλεγε μέσα του κι αυτός είχαν περάσει χρόνια. Τού είχε γίνει ένας τύραννος. Προσπαθούσε νά λυτρωθεί από τόν εφιάλτη της, νά μείνει μόνος του, μά χώνονταν βαθύτερα στό βάλτο. Ή Νέλλη ήταν πάνω στην καρδιά του, αγκαλιασμένη μέ τόν φίλτρο τού αγέρα. Τή νύχτα ξέφευγε από τή φωτογραφία, πατούσε στις μύτες τών ποδιών γιά νά μή ξυπνήσει τούς άλλους, κι έφευγε γύρα στό αμπρί. Τακτοποιούσε τα πράγματα, χάιδευε τά μαλλιά τών φαντάρων κι ύστερα καθόταν σε μιά γωνιά και παρακολουθούσε τήν ανάσα τους. Ο Στρατής έμεινε όλη τή νύχτα άγρυπνος και τήν παρακολούθαγε. Δέν τολμούσε νά τής μιλήσει γιατί ένοιωθε πώς θά τήν έχανε γιά πάντα. Θά ξαναγύριζε στή φωτογραφία και θά γινόταν ένα άψυχο αξεθύλιο...

— Σκάφτεσαι; ρώτησε τή γυναίκα δειλά. Δέν πήρε απάντηση. Σκάφτεσαι; επανέλαβε δυνατότερα.

— Όχι θυμάμαι...

Ο Στρατής δέ μποροΰσε νά βρεί ήσυχία πουθενά. Ο χώρος τού μικρού δωματίου πών μετάπεσθεν τού είχε γίνει άβαρος αισήματος. Πίσω από κάθε λόγο, πίσω από κάθε κίνηση όλων μας κρύβοταν γε' αΰτόν μιά ...φία. Τό πρόσωπό του είχε μεταβληθεί σε μόνιμη μάσκα ανησυχίας. Στιγμές - στιγμές τό μάτι του σκλήρυνε κι ένοιωθες νά ξεπετάγονται από κει αμέτρητες μικρές λεπίδιες μίσους. Χώνονταν βαθιά στους ανθρώπους και τα πράγματα και γύρευαν νά τα ξεσκίσουν. Άλλοτε πάλι ξεφρίζε ανάμεσά μας μιά σιωπή που νόμιζες πώς ο κόσμος είχε απολιθωθεί. Ύστερα ο πέτρινος αγέρας έσπαζε από ένα σύρλιαχτό κι έπεφτε ένας σωρός χαλίκια στα πόδια μας. Κι ο Στρατής έχωνε τα χέρια του πανικό, ανασάτευε τό σωρό και τάσκιζε νά δρεί τή χαμένη φωτογραφία τής Νέλλης. Σε κάτι πέτρινες στιγμές μάς έπιανε ο δεκανέας και παρακαλούσε τή σιωπή μας: «Χαζοπουλλια! Δέν έχουν τρεις μέρες πού δρίσκαμαι από τό χαράκωμα κι άρχισαν πάλι τις φιλοσοφίες και τα δνείρατα... Πού θά μού πάτε... Θά ισάς περάσει πουλάκια μου. Θά σάς περάσει...».

Από τήν άκρη τού κήπου σηκώθηκε ένας αέρας έλαφρός και γέμισε με ύγρή γεύση τήν ατμόσφαιρα. «Θά δρέξει», μουρμούρισε ή γυναίκα και τραβήχτηκε σε μιά απάνεμη θέση τής βεράντας.

Βροχή... βροχή... βροχή... Μέρες, νύχτες, βροχή... Τό σπίτι είχε γίνει μιά κιβωτός με ύγρούς τοίχους πού πάνω τους σχεδιάζομε με τα δάχτυλα τις ελπίδες μας. Κάτι αλλόκοτα σχέδια, σαν εκείνα πού κάναμε όταν είμαστε μικρά παιδιά. Στά πειτράδια ή στά θαμπά τζάμια τού σπιτιού μας. Όταν πελειώναμε καθόμαστε και μετρούσαμε τις σταγόνες πού έπεφταν στό πάτωμα από τις ύγρές ζωγραφιές... «Είναι ή έμπνευσή μας ..», έλεγε ο Πέτρος και γελούσε. Γελούσαμε και μείς και προσπαθούσαμε νά τις μαζέψουμε μέσα στις χαΰφιτες τής καρδιάς μας. Χαμένος κόπος. Μπερδεύονταν ανάμεσα οί σφαίρες αυτό τά πολυβόλα και τις σκότωναν. «Όταν θά δγάλω εφημερίδα —ήταν ή μόνιμη επωδός τού Πέτρου σε κάθε κουβέντα του— αΰταν θά δγάλω εφημερίδα κάθε μέρα θά δάζω κι από μιά τέτοια ζωγραφιά. Θά τις ανοιστήσω εγώ, θά τό δείτε. Δε θά τις αφήσω νά πεθάνουν. Και στήν άκρη μιά σταγόνα. Κάθε φορά κι από μιά σταγόνα. Γιά φτωγραφή...». Ο Πέτρος ήταν γεμάτος αισιοδοξία. «Όταν τελειώσει ο πόλεμος. Όταν... αΰταν...». Προσπαθούμε —ανάλλγητα— νά φαρμακώνουμε τόν ένθουσιασμό του, δάζοντας σφίνες σκεπτικισμού στά δνειρά του. Όμως αΰτός ειξε χαράξει τό δρόμο του. Και τόν ακολούθησε ως τό τέλος μέ ισυνέπεια. Ύστερα από λίγες μέρες κόκκινες σταγόνες φύτρωσαν πάνω στό άσπρο του πουκάμισο. Ο Πέτρος τις δέλεπε και χαμογελούσε. «Ή έμπνευσή μας... Δέ σάς τόλεγα...;». Κι έκλειεσε τά μάτια του.

— «Ήθελα νάξερα πού τρέχει ο νούς σου», ξαναμίλησε ή γυναίκα από τή θέση της.

— Στόν Πέτρο... Και στή δροχή...

Στή δροχή;

— Ναί, ιστή δροχή...

Λοιπόν ήκείνη τή νύχτα είχαν ανοίξει οί καταρράκτες τ' ουρανού. Ήμείς καθόμαστε άγρυπνοι και πλάθαμε ό καθένας κι από ένα δνειρο. Νάσαι μόνος μέσα σ' ένα δάσος κάτω από τ' αντιδσκηνιο. Νά κυνηγάς μιά σταγόνα μέσα στήν πλήμμυρα τού νερού και νά τή φυλακίζεις στήν καρδιά σου. Κι ύστερα ν' αρχίζεις νά κουδεντιάζεις μαζί της. Ήσύ κι αΰτή κάτω από τ' αντιδσκηνιο. Ήχω διαδάσει σε κάθε παιδικά παραμύθια τέτοιες ιστορίες. «Ήμουν μιά μικρή σταγόνα και ταξίδευα στό γαλάζιο ούρανό μέσα σ' ένα συννεφάκι παρέα μέ τις άλλες αδελφούλες μου. Γεννήθηκα από τό φώς και την αγάπη τού ήλιου...». Φώς και αγάπη... Νομίσαμε πώς ειξε μιλήσει ο Στρατής. Όχι, κανένας δέν ειξε μιλήσει. Ο Στρατής γύρευε τή Νέλλη, τό ξέραμε. Απόψε τή γύρευε πιό πολύ από κάθε αλλη φορά. Αΰριο θά ξεκινούσαμε πάλι γιά τό μέτωπο. Βιαζόμαστε όλοι μας. Ο Πέτρος περισσότερο απ' αλλους. «Νά τελειώσει αΰτή ή ιστορία δρέ αδερφέ. Νά τελειώνουμε. Έχουμε κι αλλες δουλειές νά κάνουμε...»

Τό σκηνικό έμεινε αλλη τή νύχτα αμετάβλητο. Τό πρωί δάλαμε σ' ένα κουτάκι τις σκέψεις μας και τις κρύψαμε στις κόχες τού σπιτιού. Θά τις ξεθάδαμε ύταν γυρίζαμε. Τώρα ειχε τό λόγο ο δεκανέας κι ήταν στις δόξες του. «Πασσάτο λά φέστα... πασσάτο λά φέστα», φώναζε κι έφερνε γύρα σ' αλλα τά δωμάτια. Ειχε μάθει λίγα ιταλικά από τούς αίχμαλώτους που πιάνομε. Τού άρεσε νά κάνει κι αΰτός τή δική του ανάκριση, γιά νά πλουτίζει τό λεξιλόγιό του. Φορτωθήκαμε τούς γυλιούς και ξεκινήσαμε.

Τό δάσος ήταν τυλιγμένο σε μιά ύγρή πηχτή ομίχλη. Τή σχίζαμε, τή ρίχναμε μέ τα χέρια από τις δυό μεριές τού μονοπατιού και προχωρούσαμε. Ή δουλειά δε μας άφηνε καιρό γιά κουδέντες. Έπειτα κι τί νά λέγαμε; Ή ιστορία ήθελε δράση γιά νά συνεχιστεί. Την τελευταία συνέχεια τήν ειχαμε αφήσει στό σπίτι τών μετόπισθεν. Τώρα ειχαμε γίνει μιά ομάδα από στρατιώτες. Ένας, δυό, τρεις... δέκα στρατιώτες, πού ανηγορεύαμε σ' ένα ανώνυμο δόσμα.

Εκείνη ή γεμάτη οδύνη φωνή ήρθε κι μας δρήκε τή στιγμή πού ειχαμε κουραστεί να παλεύουμε μέ τήν ομίχλη και τή λάσπη τού δουνού. Ήταν μιά φωνή πού ζητούσε από κάπου ν' αρπαχτεί γιά ν' αποθέσει τήν αγωνία της. «Ο Στρατής. Πού είναι ο Στρατής...», τινάχτηκε ο Πέτρος και ρούδλησε κατά τόν κατήφορο ανοιγοκλείνοντας τόν. Δέν ήταν ο Στρατής. Δέν ήταν κανένας από μας κι ας νομίσαμε στήν αρχή πώς ή φωνή ειχε δγει απ' τή δική μας καρδιά. Σταθήκαμε μέ κομμένη την ανάσα και περιμένανε. Τό νοιώθαμε πώς κάτι παράξενο γινόταν. Τό δράδυ θάχαμε πάλι νά κουδεντιάζουμε. Νά φτιάχνουμε ήρωες, νά τούς δίνουμε ζωή και νά τούς τοποθετούμε στή σκηνή στή θέση πού τούς ταίριαζε. Ειχαμε κουραστεί και χρειαζόταν κάτι δυνατό γιά νά ξυπνήσει τα χαλαρωμένα νεΰρα μας. Λοιπόν αΰτή ή φωνή... Αΰ-

→

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

←

τὴ ἡ φωνὴ ἄρχιζε τώρα νὰ γίνεται ἕνα πνιχτὸ θορυβῆτὸ ποὺ ἔσβηνε σιγὰ - σιγὰ μέσα στὶς ἀμέτρητες πτυχὲς τῆς ὀμίχλης. Στὸ τέλος ἀπόμεινε μιὰ ἀχνὴ γραμμὴ ποὺ ἁρπάξαμε τὴν ἄκρη της καὶ προχωρήσαμε.

Ἦταν ἕνας ἄντρας μὲ διαστάσεις ἀπίθανες. Ἔτσι μᾶς φάνηκε. Θὲς νὰ ἦταν ἡ ὀμίχλη, θὲς ἐκεῖνο τὸ τεράστιο χέρι ποὺ εἶχε ἁπιθάνει καὶ τὸν σκέπαζε, νομίσαμε πὼς ἦταν ριγμένο μπροστὰ μας ἕνα ὑπερφυσικὸ πλάσμα, ξεκομένο ἀπὸ βιβλία μυθολογικὰ κάποιας κοσμογονικῆς ἐποχῆς. Στηριγμένος στὸ ἕνα πλευρό, μὲ τὸ κορμὶ γυμνὸ σχεδόν, πάλευε νὰ λυτρωθεῖ ἀπὸ τὰ θρόχια ποὺ εἶχε στήσει γύρω του ὁ θάνατος. Ἕνας θόγγος μὲ χίλιες ἀποχρώσεις ἀκεσίας ἦταν ἡ πάλη του. Ἡ βροχὴ ἄλη τὴ νύχτα εἶχε ἀφαιρέσει κάθε δύναμη ἀντίστασης ποὺ τοῦμεινε ἀπ' τὴν ὀδύνη τοῦ τραύματος. Αὐτὸ εἶχε φωλιάσει βαθιὰ μέσα στὴν πλάτη του, ἔφτιασε ἕνα διακό του κόσμο κι ἄρχισε νὰ μεταράει ἕνα - ἕνα τὰ δευτερόλεπτα τῆς ζωῆς του. Ἕναν κόσμο γεμάτο μαῦρα στίγματα, ἀρουραῖοι ποὺ ἔσκαβαν τὰ κιττιαρα καὶ σήρωναν τὶς σάρκες σὰ χαλασμένο προζύμι, ποὺ ξεκινοῦσε ἀπὸ τὴν πλάτη κι ἔφτανε ὥς κάτω στὰ δάχτυλα. Ἐκεῖνα τὰ δάχτυλα —Θεὲ μου!— ἐκεῖνα τὰ δάχτυλα! Σκουλήκια ποὺ δύζαιναν πύο καὶ φαίνονταν νὰ μεγαλώνουν ἀπὸ λεπτὸ σὲ λεπτό. Σκουλήκες μαῦρες καὶ κίτρινες ποὺ προσπαθοῦσαν νὰ ξεκοποῦν ἀπὸ τὸ σῶμα γιὰ νὰ τρέξουν νὰ χωθοῦν μέσα στὴ γῆ...

Ὁ τραυματίας ἦταν Ἰταλός. Πῶς βρέθηκε σ' αὐτὴ τὴ θέση ἄγνωστο. «Πόρκα μιζέρια... πόρκα μιζέρια», θλαστήμησε ὁ δεκανέας ποὺ θυμήθηκε πάλι τὰ ἰταλικά του. «Θὰ τὸν σκοτώσω τὸν κερατά...», πετάχτηκε ἕνας σκοτεινὸς ὄγκος κι ἔβγαλε τὸ πιστόλι γιὰ νὰ ρίξει στὸν ἑτοιμοθάνατο. Ὁ Πέτρος πρόφταασε καὶ τοῦ ἅρπαξε τὸ χέρι. Ὁ Στέργιος ἀγρίεψε κι ἄρχισε νὰ τὸν χτυπᾶ μὲ τὸν ὑποκάπανο. «Διευλέ... ἄτιμε... θρῆκες τὴν ὥρα νὰ κάνεις τὸν παλληκαρά. Ἐδῶ βρὲ θὰ γένεις ἤρωας;». Ὁ τραυματίας εἶχε πάψει πιὰ ν' ἀκουέται. Στὴν ἀγωνία τῶν τελευταίων στιγμῶν ἴσως νὰ εἶχε αἰσθανθεῖ τὴ λυτρωτικὴ παρουσία μας. Τώρα ἡ μορφή του εἶχε πάρει ἐκεῖνη τὴν ἠρεμία τῆς ἄλλης ζωῆς. Κι ἐμεῖς βαλθήκαμε νὰ διαβάζουμε πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀνθρώπινη μοῖρα, τὴ μοῖρα μας... Ἐκεῖνα τὰ γλυκιὰ ποὺ συνθέτει ὁ ὕστατος σπασμὸς τῆς ζωῆς δὲν θὰ βρεθεῖ κανένας καλλιτέχνης νὰ τὰ σχεδιάσει. Ἄδικα θὰ ψάξεις στὰ μουσεῖα ν' ἀνακαλύψεις τὴν παρουσία τους. Τὰ παίρνει στὶς ἀποσκευὲς του ὁ θάνατος καὶ τὰ κρύβει βαθιὰ στὴ γῆς...

Ἕνα κύμα ὀμίχλης ἦρθε κι ἀνακατώθηκε μὲ τὴν δομὴ τοῦ θανάτου ποὺ εἶχε γεμίσει τὴν ἀτμόσφαιρα. Ὅλα διαλύθηκαν μέσα σ' ἕνα μουντὸ χρῶμα ὅπως σ' ἐκεῖνες τὶς θολὲς ζωγραφιές. Ἀνθρωποι καὶ σκουλήκια ἔγιναν ἕνα κι ἀπόμεινε μονάχα μιὰ ζωηρὴ πινελιὰ νὰ ξεχωρίζει σ' αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ σύμπλεγμα. Ἦταν ἡ φωνὴ τοῦ Στρατῆ ποὺ ἄχιζε τὴ σιωπὴ σὰν τὸ νυστέρι τὴν κρουστὴ σάρκα. Κραυγὴ ἦταν. μοιραλόγι, τραγούδι δὲν ξεχώριζες. Κι ὅταν ἡ ὀμίχλη σὲ λίγο ἀποτραβήχτηκε, εἴδαμε, κοντὰ στὸν Ἰταλό, ἕνα Στρατὴ γονατιστὸ νὰ κρατάει κάτι σφιχτὰ στὰ χέρια του. Ἦταν μιὰ φωτογραφία. «Ἡ Νέλλη... μουρμούριζε ὁ Στρατής. Ἡ Νέλλη. Ξαναγύρισε ἡ Νέλλη...». Ἡ Νέλλη δὲν εἶχε ξαναγυρίσει. Ἡ φωτογραφία ἦταν τοῦ Ἰταλοῦ. Ἡ γυναίκα του, ἴσως ἡ ἀγαπημένη. Ὅμως κι ἐμεῖς ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ στὰ μάτια της, στὸ στόμα, στὴ μορφή της, τὴ Νέλλη βλέπαμε. Τὴ Νέλλη ζητοῦσε ὁ Στρατής. Τὴ Νέλλη ζητούσαμε ὅλοι μας. Τὴ νύχτα ἰστὸ χαράκωμα ποιός θὰ μᾶς συντρόφευε;

Τὸν Ἰταλὸ τὸν παραδώσαμε στοὺς τραυματιοφορεῖς ποὺ πέρασαν. Πέθανε στὸ δρόμο, καθὼς τὸν πήγαιναν στὸ χειρουργεῖο. Ὁ Στρατής εἶχε γίνει τώρα ἄλλος ἄνθρωπος. Εἶχε τὴ Νέλλη στὴν καρδιὰ του κι αὐτὸ τοῦ ἔφτανε. Ὁ Πέτρος διαζάται νὰ παίξει μὲ τὶς σφαῖρες. Εἶχε ἀνοίξει τὸ ἀμπέχωνο καὶ τὸ ἄσπρο του πουκάμισο φάνταζε στὸ πρωϊνό. Προχωροῦσε τραγουδώντας. Ὁ δεκανέας κουβέντιαζε μὲ τὸν ἑαυτό του. Κι ὁ Στέργιος ἔμεινε πίσω κουτάζοντας τοὺς στρατιῶτες ποὺ καπνιζόριζαν μὲ τὸν Ἰταλό. Ἡ βροχὴ ἄρχισε πάλι νὰ μᾶς μουσκεύει.

— Ψιχαλίζει, εἶπε ἡ γυναίκα στὴ βεράντα. Πᾶμε μέσα, θὰ βρέξει...

— Ναί, θὰ βρέξει. Πᾶμε...

«Η ΑΝΟΙΞΗ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ

κληρο Ζαγόρι: δεν ἐχει ἕνα νεανικὸ χορευτικὸ συγκρότημα για ποιὰ διατήρηση της παράδοσης από τους νέους μιλάμε και τι υποχρεώσεις και ευθύνες να τους καταλογίσουμε. Δεν φταίει εδώ ο κάποιος υπεύθυνος χορευτικού μεμονωμένα, αλλά οι ευθύνες βαραίνουν διοικήσεις και μέλη συλλόγων, που δεν προώθησαν τέτοια ζητήματα. Μια άλλη παρατήρηση είναι η κατά μεγάλο ποσοστό μή συνεργασία. Εδώ υπεισέρχονται οι παράγοντες της μνησικακίας, του κομματικού συμφέροντος και της εκδίκησης. Ανθρώπινα ελαττώματα, που όμως δύσκολα διορθώνονται. Ιστορικά αν το εξετάσουμε δεν υπάρχουν ελπίδες για λύση. Όταν σύλλογοι συνομπάρονται και δέχονται λεβέλλους από τους κοινοτάρχες ή το αντίστροφο, τότε τι να πεις κανείς! Να πούμε ότι είναι ανιστόρητοι, καταδικασμένοι να μην απαγκιστρωθούν από τις μάστιγες αυτές, που αλλοιώνουν τα αισθήματα για την ιδιαίτερη πατρίδα και μεγενθύνουν τις δυσκολίες. Η σχέση μιας κοινότητας και ενός συλλόγου πρέπει να διέπεται από ενότητα, σύμπνοια, κοινή γραμμή και πατριωτικό πνεύμα.

Ακόμα δεν μπορώ, να κατανοήσω εκείνους τους συλλόγους, που ορθώνονται την επαύριο των εκλογών. Μάλλον εκείνο που κατανοώ είναι ότι ξεφυτρώνουν για καθαρά μικροκομματικά συμφέροντα, εκφράζοντας τις διάφορες μειοψηφίες στα χωριά. Είναι δυνατόν με μονομερείς ενέργειες που στερούνται διάθεσης για επίλυση γενικών προβλημάτων, αλλά μόνο ειδικών να επιτύχουμε αποτελέσματα; Έστω ότι λύνονται από ένα πρόβλημα σε μερικά χωριά πετύχαμε τίποτα; Όχι βέβαια. Πρέπει να πω εδώ ότι, εξαιτίας της τεράστιας ποικιλίας των προβλημάτων και των φαινομένων, συμβαίνει ώστε εκείνο, που σε μια καθορισμένη περίπτωση είναι καθολικό μπορεί σε μια άλλη περίπτωση να γίνει ειδικό. Και αντίστροφα π.χ. Γενικό πρόβλημα είναι: σήμερα η ικανοποιητική ιατρική περίθαλψη και ειδικό η έλλειψη παπά σ' ορισμένα χωριά. Σε μια άλλη στιγμή ίσως συμβεί το αντίστροφο.

Αν λοιπόν επιτύχουμε μια συλλογική διεκδίκηση γενικών αιτημάτων τότε μόνο μπορούμε να έχουμε από την πολιτεία, όχι συμπαράσταση, αλλά θα δώσουμε την ευκαιρία μας δυναμικής παρέμβασης της πολιτείας και ταυτόχρονης δομικής ριζοσπαστικής επίλυσης των προβλημάτων έτσι θα κατακτήσουμε ένα επίπεδο όπου εύκολα θα μπορέσουμε να το σταθεροποιήσουμε, να το εμπλουτίσουμε και να το προστατέψουμε.

Συνοψίζοντας αριθμητικά τα συμπεράσματα έχουμε:

1) Λανθασμένη διεκδίκηση. 2) Αποπροσανατολισμός της νεολαίας. 3) Αντικαταστατικές μεμονωμένες ενέργειες. 4) Υποκειμενισμό στο σύνολο κορύφωμα. 5) Τυχοδιωκτικές πολιτικές. 6) Επιβάλλεται να πραγματοποιηθεί ένα Πανζαγορισιακό συνέδριο με εκπροσώπους συλλόγων, κοινοτήτων και να βγει μια συγκεκριμένη απόφαση που σε μας θα ενεργοποιηθεί και να την υλοποιήσουμε και να φτάσουμε την άνθιση του Ζαγορίου αν μπορούμε με το όραμα στο χέρι. Και το τελευταίο, το οποίο θεωρώ σαν το κεφαλαιώδες, ότι η ανάπτυξη της κοινωνίας του Ζαγορίου και εδώ είναι η πηγή του προβλήματος, προσδιορίζεται και επιρεάζεται: ουσιαστικά από εσωτερικά αίτια και όχι από εξωτερικούς παράγοντες.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΕΡΤΖΙΟΣ
Φοιτητής Νομικής

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

1.000 Δρχ.
Λιλίης Σ. Ιωάννης
Πολυχρονιάδης Νίκος
Σοφιανοπούλου Αλκμήνη
Τσατρόπουλος Γεώργιος

700 Δρχ.
Γελέκη Κ. Βικτωρία
Τσάντης Δ. Γεώργιος

600 Δρχ.
Παπαβασιλείου Σπ. Νίκος
Τζιάσος Τ. Χαράλαμπος

500 Δρχ.
Αλεξανδρής Δ. Κων)νος
Αρχιμανδρίτης Β. Χριστόδουλος
Βασιλέη Κ. Θέλμα
Βλαχοπούλου Στεφοπούλου Ιωάν
Βουλόδημος Μ. Ευριπίδης
Γκογιάννος Βασίλειος
Γκρουίδης Αθ. Γεώργιος
Ζαρόπουλος Χρήστος
Ζαροπούλου Νίνα
Ιωαννίδου Ν. Μαρία
Καπετάνιος Δημήτριος
Λιάρου Γ. Πελαγία
Λιδ. Μπαζιάκος Β. Δημήτριος
Οικονομίδης Επαμ. Πελοπίδας
Πεζοδρόμος Ι. Γεώργιος
Πυρζιόχου Δ. Ελεονώρα
Σαβοπούλου Ι. Ελπίδα
Στολίγκα Πέπη
Τόλη Μαρίνα
Τσέτση Μαριάνθη
Τσομίδης Γ. Αναστάσιος
Τσομ2δης Ν. Γεώργιος
Τσομάνης Ι. Δημήτριος
Χαβάς Γ. Σπυρίδων
Χριστοδούλου Αχιλλέας
Χριστοδούλου Δ. Μιχαήλ
Χρόνης Μ. Αριστόβουλος
Χρόνης Σταύρος
Φερούκα Άρτεμις

ΝΕΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Κατά τις εκλογές του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων εξελέγησαν παρακάτω κατά σειρά επιτυχίας

Τσεκούρας Άδωνις
Καλύβας Ιωάννης
Ζαμπίρης Κων)νος
Σαχρόνη Αθανασία
Σαρηγιάννης Ανδρέας
Βασδέκης Νικόλαος
Χατζής Γεώργιος
Γκιωλέτσης Αριστοφάνης
Τζίμας Κων)νος

Ἡ Ζαγορίσια γυναίκα γεννήτρα - ἀφέντρα τοῦ Ζαγορίσιου πολιτισμοῦ

Στὴ Ζαγορίσια γυναίκα ἀποθέτω τὸ εὐλαβικό μου προσκύνημα! Στὴν ἱερὴ μνήμη της τονίζω τὸ τραγούδι τῆς αἰώνιας μου εὐγνωμοσύνης!

Ἡ δημιουργικὴ της πενιὰ στὸ μακρὺ διάστημα τῆς ἱστορίας τοῦ Ζαγορίου μας γέννησε καὶ τράνεψε τὸν ἠθόρυθμο καὶ ἰδιότυπο πολιτισμό του! Τὸν πολιτισμὸ ποὺ ρώτιζε καὶ μοσχοβόλοῦσε γιὰ κατοστορίες χρόνια τὴ Ζαγορίσια τὴ ζωή!...

Τοῦ Ζαγορίου μας τὰ χώματα τὰ φτωχὰ καὶ τὰ φαράγγια του τὰ ξεπλυμένα ἀπόδειχνιαν τοὺς ἄνθρες στὰ ξένα τὰ μακρινὰ γιὰ τὸ «καζάντιο» γιὰ τὸ ἀνέθασμα τοῦ διστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ τόπου μας, γιὰ τὴν ἀναζήτηση τῆς εὐτυχίας, γιὰ τὴ νίκη στὸν ἀγώνα τῆς ζωῆς.

Κεῖ ἀὰ στὰ ξέφωτα τοῦ κάθε χωριοῦ, στὴν ἄκρη του, γίνανταν ὁ ζωντανὸς ξεχωρισμός! Ἐκεῖ ἀνταμώνανταν οἱ χτύποι τῆς καρδιᾶς ὅσων ἔμειναν κι ὅσων ταξιδεύανταν κι ἐκεῖ ποτίζοντανταν ἡ γῆς μὲ τὰ καυτὰ τὰ δάκρυα ἰποῦ ξεπροδίζαν καὶ τὸ χαρούμενο ἀναφυλητὸ σὰν καλωσόριζαν τοὺς δαλοὺς τοὺς ξενιτεμένους!

Κι ὕστερα τοῦ Ζαγοριοῦ τὸ παριτικὸ τὸ σπίτι τ' ὀρφανεμένο, στὴ Ζαγορίσια ποῦμενε ριζωμένη μέσα του, ἄνοιγε τὴν ἀγκαλιὰ ἰτου καὶ πρόσμενε! Γύριζε μὲ παρακαλὸ τὴ ματιὰ του κι ἀπόθειτε τὴ ἀγωνία τῆς ζήσης του, ἐμπιστεύνταν τὴν αἰωνιότητά του!...

Κι ἡ ταξιδεμένη ἡ Ζαγορίσια ἡ ἄρμη, εἴτε μάνα, εἴτε γυναίκα ἢ ἀδερφὴ ἔπνιγε τῆς καρδιᾶς της τὴ φωτοτούνα, χαμήλωνε στὸ μικόρυλο τὸ μυνιτήλι της, προσπαθοῦσε νὰ κρύψει τοῦ κορμιοῦ της τὴ λεθεντιὰ κι ὀμορφάδα καὶ γιάνωνε τὴν ψυχή της, γιὰ νὰ ζήσει μὲ ἀξιοπρέπεια καὶ ἀξιάδα δημιουργικὴ τὴ ζωὴ τῆς ξενιτεμένης οἰκογενειακῆς ἀφέντρας!...

Κι ἦταν ἀπὸ τὰ μυκρὰ τα τῆς γιμνασμένη σὲ τούτη τὴ ζωή! Ἀπὸ τὰ νηπιακὰ της καὶ τὰ παιδιὰ τὰ χρόνια φωτίζονταν ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους μὲ πρότυπα ζωῆς καρτερίας, προσφορᾶς, νοικοκυροσύνης ζωοδόταρς κοινωνικῆς ἀγάπης! Καὶ μὲ τοῦτο τὸ φωτισμό, πούταν γι αὐτήν χμὶς ζωῆς ἔκανε τὰ ὀνειρικὰ φτερουγίσματά της. Γίνονταν ἡ μεγαλύτερη ἀδερφή, ποὺ ἀντικαθιστοῦσε μὲ τὴ ζεστασιὰ τῆς καρδιᾶς της τὴ μάνα της σὰν τράνευε καὶ γύμνασε σ' ἀπαλοπιστάγματα τοῦ βίου τους τὰ μυκρότερά της ἀδέρφια. Γίνονταν ἡ ἠλιαχτίδα τῆς χαρᾶς στοὺς γερασμένους κι ἀνύμπορους παππούδες της, ποὺ τὴν εἶχαν γιὰ λουγδεῖ μὲ τὰ παραμύθια τους καὶ τὴν ἀγάπη τους τὴν ἀφειδώλευτη, καὶ τούτη τώρα μὲ τὸ ζεστὸ τῆς χέρι τους ὀδηγοῦσε στῆς σερνῆς ζωῆς τὰ πονεμένα μονοπάτια. Γίνονταν τὸ δεξὶ χέρι τῆς μάνας της σ' ὅλα τὰ νοικοκυριὰ μέσα κι ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι! Σεὶ σὶ γύρισμα τοῦ σπιτιοῦ τὸ μοσχομυρισμένο, στοῦ ψωμιοῦ τὸ ζύμωμα καὶ τοῦ φαγητοῦ τὸ μαγείρεμα, στὴς πλύσης τὴ φροντίδα, σ' ἀργαλιοῦ τὸ δούλεμα, στὸ κέντημα τὸ πλουμπιστό, στὸ πλέξιμο τὸ φροντισμένο! Καὶ στὶς ἐξωδουλειὲς ὅπου ἦταν μπορεί, σ' ἀμπέλι, στὸ χωράφι, στὸ περιβόλι, στὸν κῆπο, στὰ ζωντανά, σ' ὅλα τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς τὰ καμώματα, σ' ὅλες τὶς ἐπιδιώξεις γιὰ τὸ ἀνέθασμα τῆς οἰκογενειακῆς ἐπιτυχίας ὅλο καὶ σὲ πιὸ ψηλότερα μετερίζια προόδου καὶ προκοπῆς!

Κ' ἔταν ἔρχονταν ἡ εὐλογημένη ὥρα τοῦ γάμου της, ἀγκαλιάζε μὲ τὴ ζεστασιὰ τῆς ἀνθρωπιᾶς της ὅλο τὸ συγγενολόϊ τοῦ γαμπροῦ πεθερικά, ἀντραδέρφια, ἀντρραδέλφιες καὶ μὲ ἁπλοχεριὰ πρόσφερε ὅλη της τὴν ἀγάπη ποὺ γίνονταν θυσία καὶ προσφορὰ καὶ ζωογόνος δύναμη στὴν ἑνότητα ζωῆς! Στὴν ἑνότητα ζωῆς, ποὺ ναι ἡ εὐλογημένη οἰκογένεια, στὴν ὁποία ἀνατέλλει κι ἀκουμπάει ἡ ἐλπιδοφόρα τρίτη γενιὰ τῶν νέων!...

Ἔτσι πάνω στὴ Ζαγορίσια γυναίκα στηρίζονταν ἡ ὀμορφιὰ κι ἡ ἀρετὴ τῆς Ζαγορίσιας ζωῆς κι ἔπρεπε αὐτὴ ν' ἀποχτήσει ὅλες ἐκεῖνες τὶς τελειότητες στὸ πνεῦμα της καὶ στὴν καρδιὰ της, γιὰ νὰ πίνουν ὅλοι ἀπὸ τὴ θρεσερὴ πηγὴ τῆς δύναμης τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ πλούτου της!

Γιὰ τοῦτο ἀπὸ τ' ἀπότερα ἀκόμα χρόνια τοῦ παρελθόντος στὸ Ζαγόρι σὲ κάθε χωριὸ συναντοῦσε κανεὶς σὲ δυὸ μεγαλόπρεπα κτίρια τὶς ἐπιγραφὲς «Ἀρρεναγωγεῖο» - «Παρθεναγωγεῖο». Στὸ δεύτερο ὅλες οἱ κοπέλες μάθαιναν γράμματα, ράψιμο, κέντημα, γιὰ ν' ἀνταποκρίνονται στὶς ἀπαιτήσεις τῶν δημιουργικῶν στόχων τους στὸ μέλλον τῆς ζωῆς τους! Καμία ἀπὸ τὶς σπατιστικὲς ποὺ γίνονταν τόσο στῆς σκλαβιᾶς τὰ μαυτομένα χρόνια ὅσο καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση δὲ σημείωνε «ἀγράμματες γυναῖκες» πράγμα σπάνιο σ' ὅλλες περιοχὲς τοῦ ἑλλαδικοῦ μας χώρου!...

Ἔτσι μ' ὅλη τούτη τὴ φωτοβολιὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ πύρωμα ἔλαμπε σ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς σχέσεις, στὶς γιορτὲς καὶ στὰ πανηγύρια, στὰ χαρούμενα τὰ ξεφαντώματα, στοὺς χάρους τοὺς πικρούς, στὶς δοσοληψίες τῆς καθημερινῆς ζωῆς μὲ τὸ δοσκάλο, τὸν ἀγροφύλακα, τὸ μπακάλη, τὸν τεχνίτη, τὸ σοηθὸ στὴν καλλιέργεια τῆς γῆς, τὸ δάσκαλο καὶ τὴ δασκάλα τῶν παιδιῶν της, τὸν παπᾶ καὶ τὸ γιατρὸ τοῦ χωριοῦ, τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους τῆς φαμελιᾶς της! Στὴ γλυκιὰ τῆς μορφὴ καθρεφτίζονταν τῆς ψυχῆς της ἡ καλωσύνη κι ἡ ἀξιοπρέπεια, ἡ ἀρετὴ κι ἡ εὐλυφρίνεια, ἡ τιμιότητα κι ἡ ἀλήθεια κι ἡ εὐγένεια... Ὁ λόγος της ὁ μιστὸς καὶ μεστρημένος γεννοῦσε στὸ συνάνθρωπό της τὸ σεβασμό, τὴν ἐκτίμηση, τὸ θαυμασμὸ στὴ σπιρτάδα τοῦ νοῦ της στοῦ κορμιοῦ της τὴν ἀξιάδα καὶ στὸ τραγούδι τῆς μητρότητας, τῆς συμβίωσης καὶ τῆς νοικοκυρωσύνης!...

Καὶ τὸ δράδυ σὰν φούντωνε ὁ καῦμὸς τῶν ξενιτεμένων μέσα τῆς, τοῦ συνταρόφου τῆς ζωῆς της, τῶν παιδιῶν της, τοῦ πατέρα της, τῶν ἀδερφιῶν της, μὲ τὸ αἷμα τῆς καὸ διᾶς της γιὰ μελάνη ἔγραφε κάτω ἀπὸ τὸ φανοστάτη τῆς φωτογωνιᾶς ἢ του κανταηλιοῦ τὴ λάμψη τὶς λαχτάρες καὶ τὰ καρδοχτύπια της, ὅπως αὐτὴ τὰ ἔνιωθε στὰ φυλλοκάρδια της!

Κι ἤξερε τί νὰ γράψει! Τάνιωθε τῆς ξενιτιᾶς τὰ δάσανα, τῆς μοναξιᾶς τὰ ντέρτια! Κι ἔρχονταν παρηγόρος ἄγγελος κι ἐλπιδοφόρος στὸν ἀποσταμένο της ξενιτευτή! Τάκουδε τὰ δικά της τὰ φαρμάκια καὶ τοὺς πόνους τοὺς πικροὺς τοῦ χωρισμοῦ!...

Τοῦ ΤΑΚΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ἔγραφε γιὰ τὰ χωράφια ποὺ καροποφοροῦσαν, γιὰ τἀμπέλια ποὺδίνναν τὸ μοσχάτο τὸ κρασί, τὰ περιβόλια ποὺ πλάτιαναν τὴ φύτρα τους, τὰ ζωντανὰ ποὺ αὐξάναν, τὰ παιδιὰ ποὺ μεγάλωναν καὶ πρόκοβαν, τὰ γονικὰ ποὺ εἶχαν γερατειὰ εὐλογημένα, τὶς κοπέλες καὶ τὶς ἀδερφὲς ποὺ ἐξοικονομοῦσαν λίγο - λίγο τὰ προικιά τους, τὸ σπίτι ποὺ λαμπρύνονταν μὲ καινούρια στολίδια καὶ νοικοκυριά!... καὶ σὸ τέλος ἕνα στιχοπλόκι: «ὥρα καλή σου, γράμμα μου, ὥρα καλὴ χρυσή! Πὲς στὴν ἀγάπη μου πὼς μιὰ ψυχὴ τὴν κατατρεῖ!».

Ὅλα αὐτὰ τὰ παρήγορα κι ἐλπιδοφόρα μηνύματα φτέρωναν τοῦ ξενιτεμένου τὴν ἀποσταμένη ἐλπίδα, γιγάντωναν τὴ δημιουργική του προσπάθεια, συντόμευαν τὸν ποθητὸ τὸ γυρισμὸ κι ἔρχονταν μὲ τὰ γοργόφτερα τὰ χελιδόνια, ὅπως λένε τὰ δημοτικά τραγούδια, ἡ ποθοπλημαχτὴ ἀπάντηση: «Κάλλιο, ἀγάπη μου γλυκιά, τόχω νὰ σιάσω πρῶτα, παρὰ νὰ μὴ σᾶς θυμηθῶ στὰ ἔρημα τὰ ξένα!».

Ἔτσι περνοῦσαν τὰ χρόνια κι οἱ καιροί, ποὺ ἡ Ζαγορίσια γυναίκα δημιουργοῦσε στὸ σπιτικό κι ἀνιχνεύριζε τὴ ζωὴ ὅλο καὶ σὲ ψηλότερα διάσελα πνευματικοῦ καὶ ἠχηνικοῦ πολιτισμοῦ πάνω στὶς ζωογόνες παραδόσεις, ποὺ τόπου, τὰ ὄμορφα ἤθη κι ἔθιμα τὰ ξακουστά!

Κι ὅταν ἔρχονταν ἡ ἅγια, ἡ ἱερὴ στιγμὴ τοῦ γυρισμοῦ τῶν ξενιτεμένων, τότε ἡ γυναίκα ποὺ καρτεροῦσε σήκωνε τὸ μανιτήλι ἰτης τὸ χαμηλωμένο σφίγγοντάς το σὲ φακιόλι, φορεῦσε τὰ καλιά της καὶ μαζὶ μὲ τὸν καλό της τὸν ἀγαπημένο, ποὺ γύριζε ἀπὸ τὸν μακρὸχρόνιο τὸ μισεμό, γίνονταν ἕνα σύμπλεγμα χαρᾶς καὶ εὐτυχίας καὶ λησμονιᾶς ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ τὶς πάφρες καὶ τὰ φαρμάκια!...

Κι ὕστερα ἡ Ζαγορίσια γυναίκα τοὐδειχνε μὲ περηφάνεια ὅλα της τὰ δημιουργικὰ καμώματα στὸ σπίτι, στὰ κτήματα, στὰ παιδιά, στοὺς γέρους, στοὺς συγγενεῖς, στὸ ἰσεθασμὸ καὶ στὴν ἀξιοπρέπεια καὶ στὴν τιμιότητα μὲ τὴν ὁποία δάσταξε φωτεινὸ καὶ ἀμόλυντο τὸ ὄνομά του στὰ δύσκολα καὶ σκληρὰ χρόνια τοῦ ζωντανοῦ χωρισμοῦ τ' ἀπαργήρητου!

Κι ὁ ξενιτεμένος, ἀποδίνοντας τὴν εὐγνωμοσύνη του στὴν ἄξια συντρόφισσα τῆς ζωῆς του, στὴν ποθιὰ της ἀθειαζε «τὸ κεμέρι του» ἐνιαυποθέτοντας τὸ καζάντιο ἰτου —μικρὸ ἢ μεγάλο— ποὺ ἀποκόμισε ἀπὸ τὸν ἀφθονο ἰδρώτα του τρώγοντας τὸ πικρὸ ψωμὶ τῆς ξενιτιᾶς καὶ σταραγγίζοντας τῆς νιάτης του τοὺς χυμοὺς σὲ ξένα χώματα!...

Κι ἐκεῖνη σὰν προκομμένη γεννήτρα καὶ ἀφέντρα τῆς ζωῆς τοποθετοῦσε τὸν καρπὸ τοῦ μόχθου καὶ τῆς λαχτάρας τοῦ ἀγαπημένου της πάλι γιὰ τὸ δημιουργικὸ ἀνέθασμα τοῦ νοικοκυριοῦ, γιὰ φανερώματα ἀγάπης σὲ συγγενεῖς καὶ φίλους, γιὰ ἔργα εὐποιΐας ἰστὶς ἐκκλησιές, στὸ χωριὸ στὴν κοινότητα!

Στέκομαι μὲ ἱερότητα καὶ θαυμασμὸ καλοντας τὸ φτωχὸ λιδάνι τῆς καρδιᾶς μου στὴ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ! Μόνη της αὐτὴ ἄνοιξε μέσα στὴν ψυχή τῆς, ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ παιλιὰ, τὴ φλόγα ἐκείνη, ποὺ φώτιζε καὶ φωτίζει γύρω της καὶ ἀνεδόβζει τὴ ζωὴ τὴν ἀνθρώπινη στὴν ὀμορφιά, στὴν τελειότητα καὶ ἀνθρωπιὰ τόσο ψηλὰ ὥς τοῦ ΘΕΟΥ τὴ θαυμαστὴ δημιουργία!

Ἐμεῖς οἱ Ζαγορίσια: δὲν τῆς σμιλέψαμε ἀκόμα τὸ ἄγαλμά της γιὰ ν' ἀπενθίζομε ἕνεε ὅλοι, ὅλες τοῦ κόσμου οἱ γυναῖκες μὲ τὰ φεμινιστικά τους κινήματα, παίρνοντας τὴ λάμψη τῆς, τὴ δημιουργική της παρόρμηση καὶ προσταγή, τὸ ἀνέθασμα σὲ σφαῖρες ἀνώτερες ἀνθρώπινης τελειότητας!

Κι ἂν δὲν τὸ λοξέψαμε, ὅμως ἔχομε μέσα στὴν ψυχή μας ὁλοζώνταν τὴ Θεία της μορφὴ σὰν ἱερὸ προσκύνημα καὶ διατηρόμε ἀκοίμητο καὶ ἄσβηστο τὸ κανδήλι τῆς ἀγάπης, τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ θαυμασμοῦ μας στὴν ΑΙΩΝΙΑ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ.

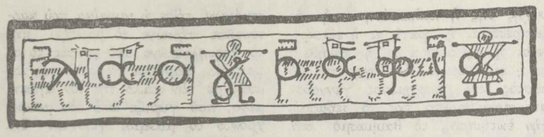

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ

Καθὼς ξέρουμε, ὕστερα ἀπὸ 25 μέρες ἀπὸ τὴν Πασκαλιὰ εἶναι ἡ Κυριακὴ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Στὸ χωριὸ εἶναι γνωστὴ αὐτὴ ἡ μέρα μὲ τὸ ὄνομα «Κουσ'πεντή», δηλαδὴ εἴκοσι πέντε μέρες. Στὶς 40 μέρες ἀπὸ τὴν Πασχαλιὰ πιάνει ἡ Πέφτη τῆς 'Αναλήψεως. Οἱ γυναῖκες τὴ λένε «τ' 'Αναλ'ψιοῦ». Κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκτέλεση καμμιᾶς γεωργικῆς δουλειᾶς. Ὅποιος παραβεῖ τὴν ἀργία καὶ δουλέψει, τότε γιὰ τιμωρία του «ἀναλήφονται», δηλαδὴ ἀφανίζονται (καταστρέφονται) τὰ ζῶα του καὶ τὰ γεωργικά του προϊόντα. Τὸ φρέσκο βούτυρο ποὺ θὰ βγάλουν ἀπὸ τὸ γάλα αὐτῆς τῆς μέρας τὸ κρατοῦν καὶ αὐτὸ χωριστά, σὰν τὸ Μεγαλοπεφτίσιο καὶ τὸ χρησιμοποιοῦν ὅλη τὴ χρονιὰ γιὰ φάρμακο γιὰ τὰ ζῶα. Παραδέχονται πὼς θεραπεύονται τὰ σπειριὰ τῶν ζώων, ὅταν ἀλειφτοῦν μ' αὐτὸ τὸ βούτυρο.

Τὸ Σάββατο, παραμονὴ τῆς Πεντηκοστῆς, εἶναι κι αὐτὸ «Ψυχοσάββατο». 'Ανήκει κι αὐτὸ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ «καλὰ» Σαββάτα. Πηγαίνουν κόλλυβα στὴν ἐκκλησιά. Πιστεύουν πὼς οἱ ψυχὲς τῶν πεθαμένων ποὺ εἶχαν βγεῖ ἀπὸ τὸν Ἅδη κατὰ τὴ Μεγάλη Πέφτη, μπαίνουν ξανὰ στὸν Ἅδη. Ἡ Πεντηκοστὴ λέγεται καὶ γιορτὴ «τ' 'Αρσαλιοῦ». Λέγεται μάλιστα καὶ τοῦτο τὸ σχετικό:

«Μεγάλη Πέφτη νἄρχεται χίλιες φορὲς τὸ χρόνο
καὶ τ' 'Αρσαλιοῦ μὴν ἔρχεται καμμιὰ φορὰ τὸ χρόνο».

Ἡ Πεντηκοστὴ λέγεται καὶ γιορτὴ τῆς «Κουνοκκλησιᾶς», ἀντὶ «γονυκλισίας». Γιὰ νὰ γίνει τὸ γονάτισμα στὴν ἐκκλησιὰ κόβονται μικρὰ κλωνάρια καρυδιᾶς μὲ χλωρὰ φύλλα, στρώνονται στὸ δάπεδο καὶ κάτω ἀπὸ τὰ γόνατα. Πάνω σ' αὐτὰ δὲ γονατίζουν οἱ πιστοί. Τὰ φύλλα αὐτὰ κατόπι τὰ τοποθετοῦν στὰ μπαοῦλα μὲ τὰ ροῦχα, ὅπου παραμένουν ὅλον τὸ χρόνο. Παραδέχονται πὼς τὰ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ ἁγιασμένα αὐτὰ φύλλα ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ διώχνουν τὸ σκόρο ἀπὸ τὰ μπαοῦλα καὶ προφυλάσσονται τὰ ροῦσα.

Ο ΜΑΗΣ ΜΗΝΑΣ

Κατὰ τὴν 1η Μαΐου (Πρωτομαγιὰ) ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ σηκώνονται πολὺ νωρὶς τὸ πρωΐ, ἰδιαίτερα οἱ νέοι καὶ οἱ νέες καὶ νὰ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ στὴν ἐξοχὴ γιὰ νὰ «πιάσουν τὸ Μάη». Βγαίνουν στὴν ἐξοχὴ παρέες - παρέες. 'Εκεῖ ἀνάβουν φωτιὰ καὶ βράζουν καφὲ μὲ γάλα καὶ πίνουν. Τρῶνε ἰδιαίτερα γαλακτερὰ φαγητὰ (τυρὶ καὶ αὐγά), καθὼς καὶ πίττες καμωμένες ἀπὸ πρίν. Κυλιοῦνται στὴ χλόη, μαζεύουν λουλούδια, φκιάνουν στεφάνια καὶ γυρίζουν στὸ χωριὸ μὲ τραγούδια καὶ χαρὲς καὶ μὲ στεφάνια ἀπὸ λουλούδια στὸ κεφάλι καὶ στὰ χέρια. Τὰ στεφάνια τῆς Πρωτομαγιᾶς τὰ κρεμοῦν στὴν ἐξώθυρα τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου παραμένουν γιὰ πολὺν καιρό. Τὰ κυριώτερα λουλούδια ποὺ χρησιμοποιοῦνται γιὰ στεφάνια εἶναι οἱ Μάηδες» ποὺ τὸ ἐπιστημονικό τους ὄνομα εἶναι: GALIUM CRUCIATA. 'Ανήκει δὲ αὐτὸ τὸ φυτό, ποὺ ὑπάρχει σὲ μεγάλη ἀφθονία στὸ χωριὸ μας, στὴν οἰκογένεια τῶν RUBIACEAE. Ὅποιος σηκωθεῖ πιὸ νωρὶς τὸ πρωΐ, εἶναι ἡ συνήθεια νὰ περνάει ἀπὸ τὶς ἐξώθυρες καὶ νὰ προσδένει τοὺς κρίκους μὲ χλόη καὶ λουλούδια ἀπὸ τὶς πόρτες γειτονικῶν, φιλικῶν καὶ συγγενικῶν σπιτιῶν. Θέλει νὰ ἀποδείξει μ' αὐτὸ πὼς εἶναι πιὸ ἱκανὸς ἀπ' ὅλους καὶ σηκώνεται τόσο πρωΐ καὶ πὼς οἱ νοικοκυραῖοι τῶν σπιτιῶν ποὺ δέθηκαν κοιμήθηκαν ἀδικαιολόγητα περισσότερο ἀπ' ὅσο πρέπει. Αὐτὴ τὴ μέρα συνηθίζουν (1η Μαΐου) νὰ τοποθετοῦν πάνω ἀπὸ τὸ δοχεῖο (μπαγράτσι) ποὺ ἀρμέγουν τὰ ζῶα ἕνα κομμάτι

«ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΘΙΜΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΗΝΕΣ»

ΚΩΣΤΑ Π. ΚΟΥΚΟΥΛΗ

ἀπὸ γαλατσίδα, χωρὶς βέβαια νὰ στάξει τὸ ὑγρὸ της στὸ δοχεῖο. Τὸ ἐπιστημονικὸ ὄνομα τῆς γαλατσίδας εἶναι: EUPORBIA NICAEENSIS καὶ ἀνήκει στὴν οἰκογένεια τῶν EUPHORBIACEAE. Τὸ κάνουν αὐτό, γιατὶ πιστεύουν πὼς ἔτσι θὰ αὐγατήσει ἡ γαλακτοπαραγωγὴ ἀπὸ τὰ ζῶα τους.

Στὶς 2 Μαΐου ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴν «ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ 'Αγ. 'Αθανασίου τοῦ Μεγάλου». Ἡ γιορτὴ αὐτὴ λέγεται «Μάη Θανάσης». Αὐτὴ τὴ γιορτὴ πανηγυρίζουν κατὰ κύριο λόγο οἱ γύφτοι, ὅπου εἶναι τέτοιοι. Γιὰ τὴ γιορτὴ αὐτὴ ὑπάρχουν σὲ πολλὰ μέρη διάφορες παραδόσεις. Τὸ χωριὸ μας ὅμως ὄχι.

Στὶς 3 Μαΐου ποὺ εἶναι ἡ γιορτὴ τῆς 'Αγίας Μαύρας πρέπει νὰ κρατοῦν ἀργία καὶ νὰ μὴν κάνουν γεωργικὲς ἐργασίες, ἰδιαίτερα νὰ μὴν προβαίνουν σὲ σπαρμὸ καλαμποκιοῦ. Παραδέχονται πώς, ὅταν σπαρθεῖ ἕνα χωράφι μὲ καλαμποκι αὐτὴ τὴ μέρα, ὁ σπόρος τοῦ καλαμποκιοῦ δὲ θὰ φυτρώσει καθόλου ἀλλὰ θὰ σαπεῖ μέσα στὸ χῶμα («θὰ κλουθιάσει»). Συνδέουν τὴν ἀπαγόρευση τοῦ σπαρμοῦ κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ μὲ κάποια σχετικὴ παράδοση, τὴν ἑξῆς: Κάποτε πῆγε ἕνας γεωργὸς νὰ σπείρει αὐτὴν τὴν ἡμέρα καλαμπόκι. 'Αλλὰ τὸν καιρὸ ποὺ ἔσπερνε, τὰ βόδια του στρέκλιασαν, τσάκισαν τὸ ἀλέτρι καὶ τὸ ζυγὸ καὶ ἔφυγαν καὶ ἔγιναν ἄφαντα ἀπὸ τὸ χωράφι. Τὸ κακὸ αὐτὸ τὸ ἀπέδωσαν στὴν ὀργὴ τῆς 'Αγίας Μαύρας, ποὺ ἤθελε νὰ μὴ δουλέψουν αὐτὴ τὴ μέρα.

Κατὰ τὶς 10 Μάη, που ἡ ἐκκλησία μας γιορτάζει τὴ μνήμη τοῦ 'Αγίου Χριστόφορου, ἀπαγορεύεται νὰ κάνουν γεωργικὲς ἐργασίες. Ἔπρεπε αὐτὴ τὴ μέρα νὰ τὴν ἔχουν ἀργία. Καὶ τοῦτο, γιατὶ παραδέχονται πὼς ὁ Ἅγιος αὐτὸς προστατεύει ἀπὸ τὶς ἀρρώστιες τὰ μικρὰ παιδιά. Γιὰ τοῦτο καὶ τὸ ἔχουν ζωγραφισμένον στὴν ἐκκλησιὰ νὰ κρατάει ἕνα παιδάκι στὴν ἀγκαλιά.

Στὰ παλιότερα τὰ χρόνια, ξημερώνοντας ἡ 21 Μάη, δηλαδὴ τὴ νύχτα τῆς παραμονῆς τοῦ 'Αγίου Ἰωάν)νου ἔλεγαν πὼς ἀπὸ τὸ βράχο τοῦ χωριοῦ μας ποῦναι ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Μπάγια καὶ ποὺ λέγεται τὸ μέρος «Καντήλα» κρέμονταν τὴ νύχτα μιὰ ἀναμμένη καντήλα. Γίνονταν δηλ. ἕνα θαῦμα καὶ πήγαιναν μερικοὶ νὰ τὸ ἰδοῦν. 'Από τὸ Κουκούλι ὅμως κανένας δὲν τὴν εἶδε αὐτὴν τὴν καντήλα. 'Αντίθετα ἀπὸ τὴ Μπάγια ἀπόμερα ἔχαν πολλοὶ στὰ παλιώτερα χρόνια ποὺ ἰσχυρίζονταν πὼς εἶδαν αὐτὸ τὸ φαινόμενο. 'Ανάμεσα σ' αὐτοὺς κι' ὁ μακαρίτης ὁ Μίχος ὁ Τσέρης ἀπὸ τὴ Μπάγια ποὺ ἐπέμενε νὰ μοῦ τὸ λέγει πὼς ὅταν ἦταν μικρὸ παιδὶ τὴν εἶχε δεῖ αὐτὴν τὴν καντήλα. Δὲν μπόρεσα νὰ τὸν πείσω, πὼς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἦταν ἀδύνατο νὰ γίνει. Τώρα οὔτε πιστεύει κανένας σ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, οὔτε καὶ πηγαίνει νὰ ἰδεῖ τὸ κρεμασμένο καντήλι. Περισσότερα πράγματα γι' αὐτὸ τὸ θέμα γράφονται στὸ βιβλίο μου μὲ τίτλο «Μπάγια» σελ. 28. Βλέπε καὶ τοπωνύμιο τοῦ Κουκουλιοῦ.

ΙΟΥΝΙΟΣ ΜΗΝΑΣ (Θερ'τὴς)

Κατὰ τὸ μῆνα αὐτόν, ποὺ λέγεται καὶ «θεριτὴς» (ὄχι θεριστὴς) δὲν ἔχει νὰ παρατηρήσει κανένας τὴν τήρηση πολλῶν παραδοσιακῶν ἔθιμων. Κατὰ τὴ γιορτὴ τῶν γενεθλίων τοῦ Προδρόμου (24 ,Ιουνίου) θεωρεῖται πὼς σταματάει τὸ λάλημα τοῦ κούκου. Κατὰ τὴν παραμονὴ αὐτῆς τῆς γιορτῆς δὲν ὑπάρχει συνήθεια νὰ καῖνε φωτιές, ὅπως σὲ ἄλλα μέρη.

(Συνεχίζεται)

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

(Από το μυθιστόρημα του Δημήτρη Χατζή «Το διπλό βιβλίο»)

Στις 7 του Απρίλη ο Δημος Γιαννίνων τίμησε τη μνήμη του Γιαννιώτη πεζογράφου Δημήτρη Χατζή. Κύριος ομιλητής για τον άνθρωπο, το έργο και την εποχή του ήταν ο σοφός συμπατριώτης μας από το Γρεβενήτι Λέανδρος Βρανούσης που κυριολεκτικά με το λόγο του σκλάβωσε το ακροατήριο που, εκτός από γνώση, του χάρισε γνήσια συγκίνηση και νοσταλγία για έναν ανεπίστρεπτο απολεσθέντα κόσμο. Σ' αυτόν το κόσμο και μάλιστα του Ζαγοριού αναφέρεται και το αποσπασμα από το βιβλίο του Χατζή που ακολουθεί.

.....

Πῆρε, λοιπόν, τὴ μικρὴ του τὴ σύνταξη γιὰ τὰ εἴκοσι χρόνια του, ἔλυσε θέβαια καὶ κάτι λεφτὰ μαζεμένα μὲ τὴν τάση τὴ στέρηση καὶ ξεκίνησε ἀμέσως γιὰ τὴν Ἑλλάδα —πίσω γιὰ τὸ Ντομπρίνοβο— Ἠλιοκώρι, ἐπαρχία Δωδώνης. Μέσα γιὰ μέσα στὴν καρδιὰ τῆς Πίνδου. Δημήτριος Σκουρογιάννης —ἡ Μήτρους ποὺ λέγαμε— ὁ ἐπιστήθιος φίλος μου καὶ φίλος πολὺ καὶ τοῦ συγγραφέα μας. Στὰ σαράντα πέντε του πιὰ μὰ γερὸς ἀκόμα σὰ βούβαλος, στρογγυλοπρόσωπος, ἀγριομάλλης, μεγαλόκορμος καὶ στραβοπόδαρος, ἄπως εἶναι ὅλοι τους ἀπὸ κεῖνα τὰ μέρη, ἀπὸ κεῖνα τὰ βουνὰ τὰ μεγάλα.

Καὶ γύρισε ὁ Σκουρογιάννης ἐκεῖ. Ἔτσι ποὺ τό'χε τάξει στὸν ἑαυτό του. Αὐτὸ τὸ Ντομπρίνοβο εἶταν τὸ στήριγμα τῆς καρδιᾶς του στὰ χρόνια τῆς ξενητιᾶς, εἶταν τὸ τέρμα τοῦ μακρινοῦ ταξιδιοῦ του —κ' ἡ ἀγκαλιὰ τοῦ μαζί. Τὰ μεγάλα βουνὰ τῆς πατρίδας ἐρχόνταν καὶ ξαναρχόνταν στὴν ἐρημία τοῦ ξένου τοῦ τόπου, σκεπάζοντας μὲ τὴν ἀχλὺ τὴ γαλάζια τους τὴν καταχνιὰ τῆς βορεινῆς πολυτείας. Καὶ τὸ βράδι πάλι, καθὼς ἔκλεινε ἀποσταμένος τὰ μάτια του, τὸ ξερό, μονότονο ὅλη μέρα κρυπάλισμα τῶν σιδερικῶν ποὺ βούιζε ἀκόμα στ' αὐτιά του, σκεπάζοντανε συγὰ - συγὰ ἀπὸ κεῖνο τὸ γνώριμο, τὸ βαθὺ πους ἀνάσασμα τῶν χιλιάδων καὶ χιλιάδων πεύκων κ' ἔλατων στὸν Πίνδο —ἐκεῖ, σὲ κεῖνον τὸν τόπο, ποὺ'ταν ὁ τόπος του, ὅσο δὲν εἶταν κανένος —κι ἀποκοιμόταν μέσα σ' αὐτό.

Κρυφὰ, νὰ μὴ φανερώνεται στος ἄλλους καὶ τὸν ἀποπαίρνουνε μὲ τὶς σαγιμάρες καὶ τὰ πειράγματα τοῦ ἑλληνικοῦ καφενείου, αὐτὸν τὸ ὁρισμὸ δούλειε μέσα του —καὶ τὸν χαιρόταν ποὺ θὰ τὸν εἶχε. Νὰ τελειώσει καμιὰ φορὰ μὲ τὶς νόρμες, τὰ ἀκάρτ, τὰ ὄρκτουνγκ, τὰ συρμαδόσανα καὶ νὰ τελειώσει καὶ μὲ τὴν ἄσφαλτο, τὸ τσιμέντο καὶ τ' ἀσκομάνα, νὰ φτάσει κάποτε κεῖ:

— Κόβι, Μήτρου μ', κόβε νὰ γυρίσουμε καμιὰ φορά...

Καὶ καμιὰ φορὰ ξεχνιόταν ὡστόσο, ξεσποῦσε μπροστὰ στοὺς ἄλλους: —«Ἰμεῖς ἀπὸ τοὺ Ντουμπρίνουβουν» — «Ἰμεῖς ἐκεῖ στὸ Ντουμπρίνοβοῦ... Ἰδέαν δὲν ἔχετε ἰσεῖς...»

— Παράτα μας ρὲ Σκουρογιάννη, μ' αὐτὸ τὸ Ντομπρίνοβο, τοῦ ἀγγίνναν ὅλοι.

Τότες ἔσκυβε τὸ κεφάλι, φούσκωνε τὰ μάγουλά του, μετάνιωνε ποὺ τοῦ ξέφυγε καὶ τὸ ξαγάπε, σώπαινε κι ὀρκιζόταν μέσα του νὰ φυλάγεται, νὰ τὸ φυλάει γιὰ τὸν ἑαυτό του, θησαυρό του, καημό του.

Αὔγουστος εἶταν. 'Από τὴ Θεσσαλονίκη ποὺ κατέβηκε μὲ τὸ τραῖνο —εἶπανε δὲ πάθηκε νὰ διεῖ— γραμμὴ λεωφορεῖο καὶ στὴν Κοζάνη, γραμμὴ κι ἀπὸ κεῖ γιὰ τὴν Κόνιτσα. 'Εκεῖ τὸ νοίκιασε τὸ μικρὸ ἠμιφορτηγὸ γιὰ τὶς ἕξη βαλίτσες του, καὶ κάτι δέματα, κάτι πακέτα, ἄλλα μικρότερα —τὰ καζάντια του στὴ Γερμανία. Σὲ τρεῖς-τέσσερες ὧρες σταματήσανε στὸ μικρὸ μπακάλιακο— εἶταν ἀπὸ τότε, πρὶν φύγει. Τώρα μὲ τὸ δρόμο ποὺ φκιάξανε, τὸ μεγαλώσανε καὶ σταματοῦν ἐκεῖ τὰ λεωφορεῖα. Κατέβασε τὰ πράγματα, πλήρωσε τὸν ἄνθρωπο, ἔφυγε τὸ φορτηγάκι, αὐτὸς στάθηκε μιὰ στιγμὴ καὶ κοίταξε γύρω του. 'Αριστερὰ του τὸ βουνὸ τῆς Λάιστας, κάτω ἡ βαθιὰ ποταμιὰ ποὺ πάει μὲ τ' ἄλλα νερὰ νὰ βρεῖ τὸν 'Αῶο. Τὸ χειμώνα βουίζει, ἡ πλαγιά της χαλικιαριὰ λαμπρονοκοπάει τώρα μέσα στὸν ἥλιο. Πέρα, μπροστά του, ὁ Γυφτόκαμπος. 'Ανέκαθε του ἐκείνη ἡ πλαγιὰ μὲ τὰ πεῦκα, τὰ ἐλάτια νὰ κατρακυλοῦν ἀραδιαστά, πυκνά, στητά, φουντωτά. Ξωπίσω της, πέρα, τὰ βουνὰ τὰ μεγάλα —ὅπως τά'ξερε. 'Ο τόπος του.

Εἴκοσι χρόνια τά'στειλε ταχτικὰ κάθε μήνα στοὺς γονιοὺς του τὰ ὀγδόντα του μάρκα καὶ νά'ρθεῖ δὲν θέλησε. Δὲν εἶταν μόνο γιὰ τὰ ὄνειρά, τὴν οἰκονομία καὶ δὲν εἶταν ὕστερα μονάχα γιὰ τὴ διασταυρόρια, τὶς φασαρίες. Χωρὶς νὰ τὸ ξέρει, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ σκεφτεῖ τέτοια πράγματα εἶταν κι αὐτὸς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ δὲν τὸ λιανίζουνε τ' ὄνειρό τους, τὸ θέλουν ἀκέριο, σωστό, μιὰ καὶ καλή, τὸ φκιάχνουνε μέσα τους, τὸ στήνουνε, τὸ δουλεύουν καὶ ξέρουν, μποροῦνε νὰ τὴν καρτεροῦνε τὴν ὥρα του.

Τὸ χωριὸ ἀρχίζει λίγο πιὸ κάτω ἀπ' τὸ δρόμο, κατηφορίζοντας ἀπὸ τούτη τὴ μεριὰ τῆς βαθιᾶς κοιλάδας. Τίποτα δὲν φαίνεται ἀπὸ τὸ δρόμο. Μεγάλες καρυδιὲς τὰ κρύβουν, τὰ σκεπάζουν ὁλότελα τὰ πέτρινα σπίτια του ὧς κάτω στὴν ἐκκλησιὰ μὲ τὸν πελώριο πλάτανο μπροστά της. Τὸ μεσημέρι κρατοῦσε ἀκόμα, ψυχὴ δὲν εἶταν στὸ δρόμο. Τράβηξε τὰ πράματά του στὴν ἄκρη, κάθησε στὸν ὄγκιο πάνω σ' ἕνα κασόνι κι ἄκουγε τὰ τζιτζίκια. Σήκωσε μιὰ στιγμὴ τὸ κεφάλι κατὰ τὸ δέντρο, χαμογέλασε —τὸν καλωσορίζανε.

'Εκεῖ τὸν βρῆκαν ἀργότερα, τὸν γνωρίσανε, τὸν βοηθήσαν νὰ κατεβάσουν τὰ πράματα, μπῆκε στὸ πατρικό του, ἦρθαν ὅλοι, τὸν καλωσορίσανε, τὸν δεχτήκανε μετὰ χαρᾶς, μείνανε ὧς τὸ βράδι μαζί του.

Εἶχε φτάσει.

'Από τότε ποὺ γύνηκε ὁ κόσμος οἱ Ντομπρινοβίτες ξενητεύονται. Στὸ χωριὸ τους γυρίζουν ἅμα γεράσουν. Ποτὲς τους δὲν εἶτανε ξυλοκόποι στὰ δάση ποὺ'χουνε γύρω τους, ἀγωγιάτες στὰ βουνά τους, τσομπαναραῖοι, μαστόροι, χρυσικοί, καλαντζῆδες. Ἕνα παραπαλάδι τῆς 'Εγνατίας περνοῦσε ἀπὸ κεῖ. Τὸ παίρνανε καὶ τραβοῦσαν —ὅπου τοὺς βγάλει. Ξενητευόνταν γιὰ νὰ καζαντίσουν. Στὰ Γιάννινα, τὴ Θεσσαλονίκη— τὸν παλιὸ καιρὸ πηγαίνανε στὰ μέρη τῆς Μαύρης Θάλασσας, κάτω χαμηλὰ στὴ Μεσημβρία, τὴν Πύργο, τὴν παλιὰ 'Ανατολικὴ Ρωμυλία —δικά τους εἶτανε κάποτε κεῖνα τὰ μέρη. Ὁ συγγραφέας μας λέει πὼς εἶναι ἀνθρῶποι σὲ τοῦτο τὸν κόσμο ποὺ τό'χουν στὸ αἷμα τους νὰ προκόβουν. Δὲν πέφτουν ἔξω μὲ τὶς δουλειές, τὰ λεφτά. Οἱ Ντομπρινοβίτες εἶναι ἀπ' αὐτούς: Γερὴ καρδιά, γερὸ κορμί, σίγουρο μάτι.

Δίπατα πέτρινα σπίτια, ἐκκλησίες μεγάλες μὲ πλατώματα πλακόστρωτα μπροστά τους, σχολειὸ δικό τους, ποὺ φκιάξανε μόνοι τους, τὰ στενορύμια τοῦ χωριοῦ τους ὅλα καλυτερεμένα μὲ δουλεμένη τὴν πέτρα— τὴ μαρτυροῦνε τὴν προκοπὴ ποὺ κάναν στὰ ξένα καὶ ποὺ τὴν φέραν καὶ δῶ.

Ξενητεμένοι καὶ τώρα, πᾶνε καὶ τώρα τὸ καλοκαίρι, μὲ τὰ γιωταχί τους, τὰ τραντζίστορ, τὶς ἠλεκτρικές τους κουζίνες, μὲ τὶς νυφέλινες πολυθρόνες ποὺ κουβαλοῦνε μαζί τους γιὰ τὶς αὐλές τους. 'Εργάτης τὴ Γερμανία ἀπὸ τὸ Ντομπρίνοβο δὲν πῆγε κανένας —αὐτὸς ὁ Σκουρογιάννης μονάχα.

Κόσμος εἶτανε καὶ τώρα στὸ χωριό του, πολὺς, Αὔγουστο μήνα ποὺ γύρισε. Καὶ χάρηκε βέβαια ποὺ τοὺς βρῆκε τόσους ἐκεῖ. 'Αλλοι τὸν ξέραν, τοὺς ἤξερε, μ' ἄλλους βρεθήκανε νὰ'χουν συγγένειες, παλιὲς γνωριμίες. Τὸ βράδυ ἀνεβαίνουνε καὶ μαζεύονται στὸ μπακαλιάκι τοῦ δρόμου, κατεβαίνουν στὴν ἐκκλησιὰ μὲ τὸ μεγάλο της πλάτωμα, πότε πάλι στὴν πλατεία τοῦ σχολειοῦ —μιὰ ταράτσα πάνω ἀπὸ τὴ ρεματιά.

Θά'θελε νὰ τοὺς ἔλεγε κάτι κι αὐτὸς γιὰ τὰ δικά του τῆς Γερμανίας, τὴν ξενητιά, τὴ νοσταλγία, τὰ βάσανα. 'Εδῶ τώρα μποροῦσε νὰ τὸ λέει πιὰ καὶ νὰ μὴν φοβᾶται, πὼς —'Ιμεῖς ἰδῶ στὸ Ντομπρίνοβον... Δικοί του ἄνθρωποι εἶναι γύρω, τοῦ Ντομπρινοβίτες, Ντομπρίνοβο εἶναι ὅλα.

Καὶ δὲν τὸ λέει. 'Από τὶς πρῶτες μέρες ἀκόμα ἀρχίζει νὰ νιώθει πὼς κάπως εἶναι καὶ κάπως δὲν εἶναι μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους. Κάτι τοῦ λείπει γιὰ νά'ναι μαζί τους, γιὰ νά'ναι ἀπ' αὐτούς. Ὁ συγγραφέας μας νά'ταν ἐδῶ, θὰ μποροῦσε νὰ'λεγε πὼς αὐτὸς ἀπόμεινε ὅλα τὰ χρόνια τῆς Γερμανίας Ντομπρινοβίτης, οἱ ἄλλοι δὲν εἶναι τίποτα πιά, ἀπὸ πουθενὰ δὲν εἶναι. Ὅπου βρεθοῦνε, μόλις βρεθοῦνε, θ' ἀρχίσουν σὲ λίγο καὶ λένε πάλι γιὰ τὶς δουλειές τους, γιὰ τὰ λεφτά τους, τὰ μαγαζιά τους, τὰ πράματα, μηχανήματα, χτήματα ποὺ ἀγόρασαν, ποὺ θ' ἀγοράσουν.

→

Ἂν εἶταν ἐδῶ κανένας Μπρουσάκης, Σαββίδης, Γιαννόπουλος, ἀπὸ κεῖνους τοὺς φιλόσοφους τοῦ ἑλληνικοῦ καφενείου, θά'χε πάλι τὴ σοφὴ ἰτὴν ἐξήγησή του —κοινωνία τῆς κατανάλωσης καὶ τὸ ξερίζωμα, τὴν ἀλλοτρίωση τῶν ἀνθρώπων καὶ τ' ἄλλα ποὺ λέγανε.

Ὁ Σκουρογιάννης δὲν μποροῦσε θέβαια νὰ σκέφτεται τέτοια πράγματα, τόσο πολλά. Ἄρχισε μόνο καὶ τό'νιωθε πὼς εἶταν μόνος μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἔτσι σὰ λίγο ξένος ἀνάμεσά τους. Τοῦ φαίνονται λίγο παράξενοι. —ἄλλος κόσμος εἶναι. Ἄλλοι, λοιπόν, εἶταν ἐκεῖνοι οἱ φιλόσοφοι μὲ τὶς πολλὲς θεωρίες τους, τὶς παρλαπίπες καὶ τοὺς καυγάδες. Αὐτὸς εἶταν ποὺ τοὺς ἀπόπαιρνε τότε —τοὺς θυμιέται τώρα κομμιὰ φορὰ τὸ θράδι, γυρίζοντας σπίτι. Καὶ κεῖνα τὰ θράδια τῆς ξενητιᾶς, τὸ κουτό, βαρετὸ ξεροσπάλιασμα στὸ σταθμὸ— δὲν ξέρει θέβαια κι αὐτὸ νὰ τὸ πεῖ— ἂν ἄλλο δὲν εἶχανε μέσα —εἶταν κάπως σὰν νὰ τοὺς δέναν, νὰ τοὺς ἐνώναν —ἴδιος καημός, ἴδια πάθαρα— κάπως κοντὰ σου τὸν νιώθεις τὸν ἄλλον. Πολὺ σκορπισμένοι τοῦ φαίνονται τοῦτοι— μέσα στὴν Ἑλλάδα, μέσα στὸ δικό τους τὸν τόπο. Καὶ δὲν τὸ λέει — «μεῖς ἐδῶ εἰς τὸ Ντομπρίνοβον» —φοβᾶται ὁ Σκουρογιάννης μὴ τοῦ ριχτοῦνε, τὸν ἀποπάρουν κ' ἐδῶ.

Ἔβαλε μαστόρους κ' ἔφκιαξε τό'να δωμάτιο, ἔφκιαξε δύπλα τὸ μαγειρίτ του, ταχτοποίησε μὲ μεράκι τὰ γερμανικὰ κουζινικὰ ποὺ'χε φέρει, ἔφκιαξε μπροστὰ τὴν αὐλὴ τὴν πλακόστρωτη, τὴν περγολιὰ τῆς. Ἔφκιαξε καὶ λίγο τὸ φράχτη —πῆγε κ' ἔφκιαξε καὶ τοὺς τάφους τῶν γονιῶν του στὸ νεκροταφεῖο —τὰ τέλειωσε ὅλα σωστά, νοικοκυρεμένα. Οἱ ἄλλοι θὰ φεύγαν ὥς τὸ φθινόπωρο, αὐτὸς δὲν ἔφυγε, ἐρχόταν. Κατέβηκε γιὰ λίγες μέρες στὰ Γιάννενα, κανόνισε τὴν ἐπιταγὴ γιὰ τὴ σύνταξή του νὰ τοῦ τὴ στέλνουνε στὸ χωριό, ἔβαλε τὰ λεφτά του στὴν τράπεζα, τέλειωσε μ' αὐτά, γύρισε πίσω.

Καιρὸς εἶταν πιὰ νὰ περπατήσει καὶ λίγο τὸν τάπο του. Πῆρε τὸ θυσάκι του ἕνα πρωΐ —νὰ κατέβαινε ὥς κάτω στὴ ρεματιά, νἀ'μπαινε λίγο στὸ δάσος. Κατέβηκε. Μικρὰ «πριόνια» δουλεύουν καὶ τώρα στὴν ἄκρη τοῦ δάσους. Ἔκατσε λίγο —πῆν εἶδε τὴν τυράγνια τῶν ἀνθρώπων, τῶν μουλαριῶν νὰ κουβαλοῦν ὥς τὰ φορτηγὰ τοὺς μεγάλους κομμένους κορμούς. Πιὸ γνώριμος τοῦ φάνηκε ὁ κόσμος αὐτός, πιὸ δικός του. Τράβηξε ὕστερα λίγο πιὸ πέρα, ἔκοψε ἀριστερά, μπῆκε στὸ μεγάλο δάσος. Πῆρε τὸ παλιὸ μονοπάτι τῶν τσομπαναραίων, τῶν ξυλοκόπων, τῶν παλιῶν λησταρχιῶν ποὺ τραβᾶει γιὰ τὴν κορφή. Ἀνάσανε βαθιὰ τὸ θουνίσιον ἀγέρα, στάθηκε μιὰ στιγμὴ καὶ τ' ἄκουσε ζωντανὸ τὸ θούισμα ἐκεῖνο τῶν δέντρων —ποὺ μακρινὸ τὰν ἀκολουθοῦσε τότε στὴ Γερμανία. Ἔφτασε στὸ ξέφωτο ποὺ'ξερε, κοντὰ στὴν κορφὴ —ἕνα μικρὸ λιβάδι— σκηνῶτες ἐκεῖνα τὰ χρόνια τὰ φέρναν ἐδῶ καὶ βοσκούσανε τὰ μικρὰ κοπάδια τους.

Γύρισε ἀργὰ στὸ χωριὸ μὲ τὸ ἡλιοβασίλεμα —γραμμὴ γιὰ τὸ σπίτι— κανέναν δὲν ἤθελε. Εἶτανε μιὰ μέρα καλή, κάτω στὴ ρεματιά, στὴ χαλικαριά, στὰ πριόνια, ψηλὰ στὸ θουνό. Τ' ὄνειρο τοῦ γυρισμοῦ του, θὲν τὸν εἶχε γελάσει.

Αὐτὸ τὸ ταξίδι τῆς Κάνιτσας δὲν τό'χε θελήσει, σὲ κανέναν λογαριασμὸ δὲν τό'χε. Ὁ ξάδερφος ποὺ'ταν ἐκεῖ, αὐτὸς τὸν ἔφαγε νὰ σηκωθεῖ καὶ νὰ πάει —εἶχανε λέει, νὰ μιλήσουν. Πῆγε. Ὁ ξάδερφος εἶχε, λοιπόν, καὶ κεῖνος κάτι λεφτά, αὐτὸν περίμενε ν' ἀνοίξουν καθαριστήριον, ἕτοιμη τὴν εἶχε καὶ τὴν ταμπέλα, Στεφνοκαθαριστήριον Ὁ Ἥλιος —μαζὶ νὰ τ' ἀνοίγανε —μαζὶ νὰ δουλεύανε —σὰν ἀδέρφια— σίγουρη δουλειά, σίγουρα τὰ κέρδη —ντομπρινοβῶτες εἤμαστε τέλος πάντων, κάτι ξέρουμε ἀπὸ τέτοια.

Ὁ Σκουρογιάννης τὸν ἄκουσε φούσκωσε τὰ μάγουλα. Ἂν εἶναι γιὰ τὰ λεφτά, νὰ τοῦ δώσει, τοῦ'δινε μεταχαρᾶς —σκοπὸ ν' ἀνοίξει καθαριστήριο δὲν εἶχε κανέναν—κανένας ἥλιος δὲν τοῦ χρειάζεται.. Ὁ ξάδερφος δὲν κατάλαβε, δὲν τὸν πίστεψε, τὸν ζόρισε ἀκόμα. Γιατὶ δὲν θέλει νὰ τὴν ἀνοίξουνε τὴ δουλειά; Τί θὰ κάνει στὸ Ντομπρίνοβο; —νέος ἄνθρωπος ἀκόμα; Ἂν εἶταν ἐδῶ κανένας Σαββίδης, Γιαννόπουλος, μποροῦσε νὰ τὸ ἐξηγήσει σ' αὐτὸν τὸν ξάδερφο πὼς ὁ Σκουρογιάννης ἔζησε ἔξω προλετάριος τόσα χρόνια —νόρμα, μυστὸς μὲ κορδέλα στὸ δεκαπενθήμερο. Τώρα μὲ τὴν σύνταξη, τὸ μικρό του τὸν τόκο —δὲν ἤθελε, δὲν χρειαζότανε καμιὰ δουλειά. Εἶπε, λοιπόν, πὼς παιδεύτηκε πολύ, ἤθελε τώρα νὰ ξαποστάσει, τὸ Ντομπρίνοβο, τοῦ φτάνει. Κ' εἶπε πάλι —νὰ στὰ δώσω τὰ λεφτά —ἄνοιξέ το τὸ μαγαζί σου.

Ὁ ξάδερφος δὲν κατάλαβε τίποτα —τί τὸν πείραζε νὰ τ' ἀνοίξει τὸ μαγαζί —ἀφοῦ τοῦ τά'δινε καὶ τὰ λεφτά; Τοῦ'γραψε καὶ κατὰ τοῦ γράμμα στὸ Ντομπρίνοβο. Ἔγραψε καὶ στὸ γέρο τὸν Τράκα νὰ μιλήσει κι αὐτός. Τότες ὁ Τράκας σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ σπίτι. Καὶ τί τὸν θέλεις, ἰτοῦ λέει, αὐτὸν τὸν ξάδερφο, ἀνεπρόκοπος δὲν εἶναι αὐτός, θὰ ζημιωθεῖς νὰ τὰ ταιριάσεις μαζί του, θὰ σοῦ φάει τὰ λεφτά. Ἔχουν ἄν θέλεις, καὶ τὰ παιδιά του λεφτά, τοὺς γράφει Λάρισσα, μαγαζί μπορεῖν ν' ἀνοίξουν μαζί, θέλει μπακάλικο, καφενεῖο, στήριο θέλει, θέλει στὰ Γιάννενα, στὴ Κόνιτσα, στο Τσεπέλοβο, ἀζεται ἕνα καὶ κεῖ— σίγουρα θὰ πάει καλά. Τά'χουμε ἐμεῖς τὰ λε μωρὲ Μῆτρο, κατάλαβέ το.

— Κι ἀφοῦ τά'χετε τὰ λεφτά, τί τὰ θέλετε καὶ τ' ἄλλα τὰ γαζιά;

Ὁ Τράκας ἄνοιξε τὰ μάτια του, ἀπόμεινε μ' ἀνοιχτὸ τὸ ξε νασμένο του στόμα. Ἑκατὸ χρόνια τώρα —ἑκατὸ μονάχα;— μεσ στὴν Ἠόλη, στὴ Βάρνα, στὴ Θεσσαλονίκη, ἐμπόρια τώρα μεγάλα Λάρισα —κάθε Τράκας μποροῦσε νὰ δώσει τὴν ἀπάντηση ποὺ θέ τός, νὰ μὴ τὴ δίνει, νὰ τὴ θένει καὶ νὰ μὴ τὴ δίνει., σ' ὅτι καὶ νὰ ρωτοῦσαν. Τί ν' ἀπαντήσει σ' αὐτὸν τὸ μποῦφο;

— Πονηρὸς εἶναι αὐτός, σκέφτηκε ὁ γέρος. Σίγουρα θά'γε φτα μαζωμένα, μᾶς παίζει.

Ὁ ξάδερφος δὲν ἔπαιρνε ἀπάντηση, σηκώθηκε καὶ πῆγε ε στὸ Ντομπρίνοβο. Ἄρχισε πάλι νὰ τὸν ζορίζει. Σὲ τύλιξε, αὐτός; λιόγερος, δικό μου φταίξιμο ποὺ τὸν ἀνακάτεψα στὴ δουλειά μας

— Τὰ λεφτὰ ποὺ σοῦ'ταξα, ἑκατὸ χιλιάδες, θὰ σοῦ τὰ δώσ κάνουμε τὰ χαρτιὰ καὶ μοῦ τὰ χρωστᾶτε. Μὲ μαγαζιὰ μὴ μ' σκ τεύεις ἐμένα —δὲν θέλω, εἶπε τέλος ὁ Σκουρογιάννης καὶ πῆ τὴν κουβέντα Τὸν εἶχανε ζορίσει κι αὐτὸς κι ὁ Τράκας.

Καὶ τὸ πῆρε πάλι το δυσάκι του καὶ κατέβηκε πάλι στὴ ρε μὲ τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα ποὺ τυραννιόνταν, ἀνέβηκε πάλι στὸ δ το ἐκεῖνο— νὰ ξεδώσει λίγο, νὰ φύγει, ἀπ' αὐτούς. Τὸν εἶχαν π ζει —σὰ νὰ τὸν ἔθρισαν, νὰ τὸν πράσβαλαν. Ὁ κόσμος ἀραίωνε σ ριό, ἀρχίσαν καὶ φεύγαν. Ἄς φεύγαν. Ξαναπῆγε καὶ τὶς ἄλλες στὴ ρεματιά, στὰ πριόνια, ξαναανέβηκε στὸ θουνό, ξαναζήτησε πάν τὸ ξέφωτο τὰ παλιὰ τὰ μονοπάτια ποὺ θγάζουν στὸ Σμόλικα.

Μὰ κάπως ἔγινε κιόλας —δὲν εἶναι πιὰ σίγουρος πὼς φτιά ζήσει μ' αὐτά. Δεκάξη οἰκογένειες θ' ἀπομέναινε στὸ χωριὸ τὸ χ να —ὅλο γέροι.

Τότε σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ Βόλο νὰ θρεῖ τὸ Σταῦρο. Πέρα νια κάναινε στὴ Γερμανία μαζί —αὐτὸν ἤθελε τώρα νὰ δεῖ καὶ κα ἄλλον.

Ἕνα μικρὸ σαπουνάδικο θά'νοιγε ὁ Σταῦρος γυρίζοντας τοὺς εἶπε —ἐκεῖ κάπου γύρω στὸ Βόλο. Αὐτὸ σκεφτόταν ὅλα τὰ νια τῆς ξενητιᾶς του. Τὴ μέρα δούλευε στὸ ΑΟΥΤΕΛ —χαμάλης Σπεντιστὸν πρὶν ἀπὸ μένα —τὸ θράδι πήγαινε σ' αὐτὴ τὴ δουλει θελε νὰ τὴ μάθει. Τὴν ἔμαθε. Ἤξερε πιὰ καὶ τὶς μηχανές, κάτι μ κουκλίτσες ἀληθινὲς καὶ φτηνές —πεντάρα-πεντάρα τὰ μάζευε φτὰ νὰ τὶς ἀγοράσει. Καὶ δὲν τό'φκιαξε τὸ μικρὸ σαπουνάδικο ριχο εἶχε ἀνοίξει πάνω στὸν καινούργιο θημόσιο δρόμο. Ἐκεῖ πῆ ὁ Σκουρογιάννης καὶ τὸν θρῆκε.

— Πῶς ἔγινε;

— Ὅταν εἶπα γιὰ σαπουνάδικο, μοῦ ριχτῆκαν ὅλοι νὰ μὲ ζωντανόν, τράπεζες, ἐφορίες, οἱ χωριάτες, ὁ συνεταιρισμός, οἱ ἀρ Ἀγωνιστρια λίγο θαρέθηκα, μπούχτισα, δὲν πῆγα νὰ πάρω τὴ νές. Κι θταν εἶπα πιὰ πὼς θ' ἀνοίξω μαγέρικο —φεστοραν πάνω θρόμο, σκοτωθῆκαν ὅλοι νὰ μὲ βοηθήσουν. Τί νὰ πεῖς;

— Καὶ γιατὶ δὲν τ' ἀνοίγεις τώρα ποὺ πιάστηκες ἀπὸ λεφτ

— Μεράκι εἶναι ὅλα, Σκουρογιάννη. Χάθηκε τὸ μεράκι πουνάδικο, τί μαγέρικο; Τὸ μεράκι δὲν τό'χω πιά...

Ὁ Σκουρογιάννης ἤθελε κι ἄλλα νὰ πεῖ, νὰ τὸν ρωτήσει Στὸ Ντομπρίνοβο δὲ μπορεῖ νὰ ζήσει, καθαριστήριον δὲν θέλει ν' ξει —τί μπορεῖ νὰ κάνει κανένας; Ποῦ μπορεῖ νὰ πάει;

Καὶ δὲ μπορέσανε τίποτα νὰ μιλήσουν. Ἡ γυναίκα τοῦ Σ ποὺ δοκηθοῦσε καὶ στὸ μαγέρικο, τοῦ'πεσε δύπλα. Νὰ τὸν πα μὲ μιὰ ἀνηψιὰ τῆς Βολιώτισσα —κορίτσι παρθένο— ὄχι τὶς θρ

ρμανίδες ποὺ μάθατε ἔξω —φτοῦ... —καλομαθημένο, νοικοκυρά, μὲ ν πρόικα του —κορίτσι Δημητράκη μου, ποὺ νὰ κάνει σπράκες. Ὁ Σκουρογιάννης δὲν ἤξερε καθόλου πῶς εἶναι αὐτὰ τὰ βολιώτικα τὰ κο θοσια ποὺ κάνουνε στράκες. Ἐκείνη ἡ Σιαρλότε, κάτι Ἀναμαρίες ἢ Σάρες στὴ Γερμανία εἶταν μονάχα καλὰ κορίτσια —τίμιος κόσμος καὶ τίποτα παραπάνω.

Ὁ Σταῦρος δὲν ἔλεγε τίποτα, δὲν ξανάπε τίποτα, τὴν ἄφησε καὶ ν ἔλεθε. Πολὺ λυπημένος τοῦ φαινόταν τοῦ Σκουρογιάννη, μαραμέ ος ἀνθρωπος εἶταν αὐτός, μὲ κεῖνη τὴν θάσπρη ποδιά του τοῦ μάγειρα Δὲν τοῦ πήγαινε καθόλου τοῦ Σταύρου τέτοια ποδιὰ —τέτοιου Σταύ ου.

— Ἄντε, ρὲ Σκουρογιάννη, τοῦ λέει στὸ τέλος, κάνε μου τὴ χά η καὶ φύγε ἀπὸ δῶ. Σήμερα κιόλας, νὰ μὴ σὲ θλέπω. Στενοχωρίεμαι... Μᾶς πῆρε ὁ διάολος ὅλους. Καὶ μένα μὲ τὸ μαγέρικο καὶ σένα μ' αὐτὸ τὸ Ντομπρίνοβο —φεύγα ἀπὸ δῶ.

Ὁ πελευταῖος ἄνθρωπος ὁ δυκὸς του εἶταν ὁ Σταῦρος —καὶ δὲν πῆρχε κι αὐτός. Οἱ ἄλλοι —εἶναι κι ἄλλοι, ὑπάρχουν ἀκόμα;— εἴχα νὰ μεῖνει στὴ Γερμανία, ψευτοφιλόσοφοι ὡραῖοι, βασανισμένοι χαμάλη ες, Ρομοί ἰτῆς πίκαρας, τῆς φτώχειας, τῆς νοσταλγίας.

Καὶ τότες ὁ Σκουρογιάννης, γυρίζοντας στὸ Ντομπρίνοβο πού'χε ερημώσει, μποροῦσε πιὰ νὰ τὸ ξέρει πὼς ὁ τόπος αὐτὸς εἶταν ὁ τόπος τῆς πελευταίας, τῆς τελειωτικῆς ἐρημίας. Ἀγνόπαρκτος τόπος. Πὼς εἶ ποι χρόνια παιδεύτηκε, ἀνειρεύτηκε, σ' αὐτὸν τὸν ἀνύπαρκτο τόπο νὰ ρτάσει...

Ἐκεῖνη ἡ ζαφνικὴ θροχούλα τά'καυνε ὅλα, ἀπ' αὐτὴν γυνῆραν ὅλα. Πῆρε πάλι τὸν κατήφορο γιὰ τὴ ρεματιά, πῆρε τὸν ἀνήφορο γιὰ τὸ τάσος. Ἐκεῖ τὸν ἔπιασε. Στάθηκε ὅσο νὰ περάσει —πέρασε γρήγορα. Πῆρε πάλι τὸν ἀνήφορο σιγὰ - σιγὰ γιὰ τὸ ξέφωτο. Ὁ ἥλιος πρόβαλε πάλι, ὁ τόπος ἀπόμεινε ὑγρός, ὅλο τὸ μικρὸ λιβάδι. Ἔκατσε στὴ συνη μένη του θέση —εἶταν σήμερα πολὺ λυπημένος, δὲν τ' ἄνοιξε τὸ δι θάκι του —καθόταν ἐκεῖ λυπημένος. Ὁλομόναχος —ἐνιάζει. Διωγμέ ος —ἀπὸ ποιόν; Γιατί;

Κι ὁλότελα ξαφνικὰ τά'δε μπροστά του. Σηκώθηκε, τὰ κοῦταξε, ξαναγκάπιαξε —δὲ μπορεῖ νὰ γελιόταανε, τά'ξερε. Εἶταν αὐτά. Τ' ἀρ κοβλίστικα χνάρια, τὰ μεγάλα της πέλματα. Αὐτὴ 'ταν. Ἡ ἀρκούδα τοῦ Σμόλικα, τοῦ Πάπιγκου, τῆς Πολιάνας —ἡ Μάρω τοῦ Πίνδου. Ἀλλὰ ζοῦσε ἀκόμα. Ζοῦσε κι αὐτή. Ἡ λύπη του σκόρπισε μονομιᾶς —ἡ καρδιά του χτύπησε δυνατά, τὸν παλμὸ τῆς δουνίσιας του ράτσας, τῆς ρτοῦς του τῆς γῆς. Σὰν τώρα μονάχα νά'φτασε ἐκεῖ, τώρα μονάχα νὰ ρε γυρίσει. Αὐτὰ τὰ χνάρια γινόντανε ἰτώρα, ξαναγινόνταν, ἡ σιγου ριά του ἡ χαμένη πὼς εἶχε φτάσει σὲ τάπο ποὺ δὲν εἶταν ἀνύπαρκτος, ποὺ δὲν εἶταανε τῆς νοσταλγίας του μόνο, τῆς φαντασίας του —ἡ σιγου ριὰ ποὺ'χε χάσει μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς τριελοὺς, τοὺς μισοὺς, τοὺς ἀ γκρωκισμένους, τοὺς νικημένους ἀνθρώπους που θρῆκε γυρίζοντας.

Πῆγε ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη ἀπ' τὸ ξέφωτο, ἔφκιασε λίγο τὸν τόπο μὲ τὶς πολάμες του, ἄθεισε ἐκεῖ τὸ δυσάκι του. Τὴν ἄλλη μέρα ξεκίνησε ἀπ' τὸ πρωΐ —τὸ ψωμί, τὸ τυρί, ποὺ τῆς ἄφησε, δὲν εἶταν ἐκεῖ. Τῆς ἔ φερε πάλι —καὶ ζάχαρη. Καὶ τὶς ἄλλες μέρες —κάθε μέρα.

— Ἔ, λοιπόν, εἶπε ὁ γέρος ὁ Τράκας. Γιὰ μεγάλη δουλειὰ πᾶς Ἀστοῦ. Βυλεία; Καλὰ τὸ κατάλαβα.

— Καὶ θέβαια, εἶπε αὐτὸς χωρὶς δυσκολία.

— Θὰ γράψω ἀμέσως στὰ παιδιὰ μου στὴ Λάρυσα. Γι' αὐτὸ δὲν τά'θελες τὰ καθαριστήρια.

— Καὶ θέβαια, εἶπε πάλι ὁ Σκουρογιάννης, μεγάλη δουλειά.

— Αὐτὸ μελετᾶς ἐκεῖ πάνω ποὺ πᾶς;

— Αὐτό.

— Καλὰ κάνεις. Τό'ξερα ἐγώ.

Καὶ τὸ μελετοῦσε. Πάρα πολύ. Μέρα μὲ μέρα μὲ τὸ φαΐ ποὺ τῆς ἄφηνε στὴν ἴδια θέση. Ὥσπου τὴν εἶδε. Ξεπρόβαλε μέσα ἀπ' τὰ δέντρα. Σταθῆκε μιὰ στιγμὴ —τράθηξε ὕστερα γιὰ τὴ θέση ποὺ τῆς ἄφηνε τὸ φαΐ. Τὴν εἶδε, τρόμαξε, ἔκανε νὰ φύγει πίσω —ἔμεινε ἐκεῖ. Αὐτὸς τὴν κοιτοῦσε ἀσάλευτος. Πρέπει νά'ταανε μικρή, θηλυκιά, δὲ θά'ταν ἀκόμα δύο χρονῶν. Μεῖναν ἔτσι —καὶ κουταζόνταν. Ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος τοῦ Ντομπρίνοβου κ' ἡ τελευταία ἀρκουδοῦσα τοῦ Πίνδου σταθῆκαν ἐκεῖ καὶ στὸ ξέφωτο ἐκεῖνο τοῦ δάσους, ἀπὸ τὶς δυὸ τὶς μεριὲς του καὶ κοιταζόνταανε. Δύσπιστα, δυσταχτικὰ καὶ καχύποπτα —χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ φύγουν —δὲν εἴχανε ποῦ νὰ πᾶνε.

Τὴν ἄλλη μέρα τ' ἄρχιζε πιὰ τὸ μεγάλο παιγνίδι: Γέμισε τὸ τορθά του, πῆρε μαζί του καὶ τὸ μεγάλο δίκοπο μαχαίρι. Ἔκαατσε στὴ θέση του καὶ περίμενε. Τὴν ἴδια ὥρα, τὴ χτεσυνή, τὸ ζῶο ξαναπρόβαλε μέσ' ἀπ' τὰ δέντρα. Ξαναστάθηκανε μιὰ στιγμὴ καὶ κουταχτήκανε πάλι.. Ἄνοιξε τὸ δυσάκι του, τοῦ πέταξε ἕνα κομμάτι ψωμί. Τὸ ζῶο τὸ πῆρε, πῆγε τώρα κοντύτερα. Καὶ τρίτο —ἀκόμα κοντύτερα. Εἶτανε τόσο κοντά, ποὺ χρειάστηκε νὰ κρατάει τὴ λαβὴ τοῦ μαχαιριοῦ του. Τοῦ πέταξε ὕστερα μιὰ σακουλίτσα ζάχαρη —ὅλα πήγανε καλὰ γιὰ σήμερα.

Καὶ πήγαινε καὶ τὶς ἄλλες μέρες. Καὶ τὸ ζῶο πλησίαζε κάθε φορὰ περισσότερο, τρία μέτρα, δύο μέτρα, ἕνα μέτρο, μισό.

— Καὶ πῶς πᾶμε; ρώτησε ὁ Τράκας.

— Τελειώνει, εἶπε αὐτός, ἔρχεται πιὰ τὸ φθινόπωρο.

Καὶ τελείωσε στ' ἀλήθεια. Ἄπλωσε πιὰ καὶ τὸ χέρι του —μιὰ χούφτα ζάχαρη. Ἡ ἀρκούδα πῆγε καὶ τό'γλειψε. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα —καὶ τὴν παράλλη κ' ἔμεινε δίπλα του, περιμένοντας. Καὶ τότες αὐτὸς ἄπλωσε τὰ χέρια του καὶ τῆς ἀγκάλιασε τὸ κεφάλι. Τὸ ζῶο τ' ἄφησε μ' ἐμπιστοσύνη μέσα στὰ χέρια του. Ξεχείλισμα τῆς δυκῆς του λύπης, τῆς μοναξιᾶς, τῆς ἀπελπισιᾶς του —ἔσκυβε τ' ἀγαπημένο κεφάλι μέσα στὰ χέρια του. Ἡ ἀρκουδοῦσα ταπόστηκε —ἔνιωσε μέσα στὰ χέρια του τὸ σπαρτάρισμα τοῦ ἀζευγάρωτου θηλυκοῦ. Ἔτσι ὅπως εἶτανε ἔσκυψε καὶ τὸ φίλησε στὸ κούτελο, τὸ ζῶο μούγκρισε, στὰ δικά του τὰ μάτια ἀνεβῆκαν τὰ δάκρυα, τόσον καιρὸ κρατημένα.

— Τελειώσαμε, τοῦ'πε τοῦ Τράκα.

— Ἔγραψα πιὰ στὰ παιδιά, εἶπε κεῖνος.

Τὸ φθινόπωρο φτάνει πάνταγρήγορα στὰν Πίνδο— τὰν Ὀκτώβρη συνεφιάζει πιά, ἀρχίζει κιόλας τὸ κρύο. Ὁ Σκουρογιάννης κατάλαβε— ἡ ὥρα τῆς ἀρκούδας του γιὰ τὸ χειμωνιάτικο ὕπνο της κόντευε. Ἔδλεπε τὰ μάτια της καὶ μισόκλειναν κάποτε, τὸ κεφάλι της θάραινε. Κάθαται δύπλα του, τοῦ γλείφει κάποτε καὶ τὸ χέρι μὰ τὸ φαΐ του ἀπὸ μέρα σε μέρα ὅλο λιγότερο γίνεται..

Αὐτὴ τὸν πῆγε στὴ χειμωνιάτικη τρύπα της —μιὰ μεγάλη κουφάλα καὶ τρία πεῦκα τριγύρω. Αὐτὸς κουδάλησε ζάχαρη, τῆς τὴν ἔδαλε σὲ μιὰ γαδάθα —νὰ τὴν θρεῖ ξυπνώντας τὴν ἄνοιξη. Ἐπάπλωσε τὸ ζῶο, τοῦ χάιδεψε αὐτὸς τὸ κεφάλι στὸ κούτελο, ὅπως χαϊδεύουνε τὰ σκυλιά. Μισάνοιξε μιὰ φορὰ τὰ μάτια του πάλι —ὅλο καὶ θάραινε— ἔγειρε τὸ κεφάλι του. Αὐτὸς ἔσκυψε, τὸ χάιδεψε καναδυὸ φορὲς —εἶχε κοιμηθεῖ. Τελείωσε. Σηκώθηκε νὰ φύγει. Ξαναστάθηκε μιὰ στιγμὴ στὴν ἄκρη τῆς κουφάλας.

— Κοιμήσου ἐσύ, ἐρίμου πουλί μου, κοιμήσου τώρα. Θὰ ξαναρεθοῦμε τὴν ἄνοιξη; Ἴμετς οἱ λυὸ ἀπομείναμαν σὲ τοῦτον τὸν τόπο —κανένας ἄλλος— δὲν ἔμεινε τίποτα ἐδῶ.

Καὶ καπέσκηκε στὸ ἐρημωμένο χωριό, ποὺ δὲν εἶχε νὰ κάνει τίποτα, τετράδιπλα ἀφοσιωμένο.

Καὶ τότες ἔρχεται ὁ συγγραφέας ὁ φίλος μας, αὐτὸς ποὺ γράφει καὶ τοῦτη τὴν ἱστορία. Ἀρχίζει τώρα νὰ φανερώνεται κι ὁ χαλασμὸς ὁ δικός του. Τὴν γράφει, τὴν πάει τὴν ἱστορία του καὶ νὰ τὴν τελειώσει δὲν ξέρει. Δγχασμένος, μοιρασμένος, κομματιασμένος ἀνάμεσα σὲ σαράντα δύο Ντομπρίνοβα καὶ σαράντα δύο σημερινὲς πολιτεῖες, σαράντα δύο καλοὺς Σκουρογιάννηδες καὶ σαράντα χιλιάδες δικές του μαῦρες κακίες, δὲν ξέρει νὰ δώσει μιὰ λύση. Εἶχε χίλιες ἕτοιμες, σωστές, νὰ διαλέξει κάποια, ὅπως κάθε συγγραφέας τῆς προκοπῆς ξέρει νὰ κάνει; Νὰ τὸ σκοτώσει ὁ Σκουρογιάννης τ' ἀγαπημένο του ζῶο. Νὰ πεθάνει καὶ κεῖνος μαζί του. Νὰ τοῦ τὸ σκοτώσουν οἱ Ντομπρινοβῶτες, οἱ Σκαμνελῆτες, ὅπως σκοτώνουν λαθραῖα τὶς ἄλλες ἀρκοῦδες. Μὲ μιὰ στάλα καλοσύνη μποροῦσε ἀκόμα νὰ θάλει τὸ Σκουρογιάννη καὶ νὰ τὸ πάρει μαζί του, νὰ τὸ κρατήσει στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ του —αὐτὸ θά'ρχόταν πίσω του σὰ μανάρι— ὅπως εἶχε ἀκούσει παλιὰ καὶ κάναν οἱ θλάχοι— οὐρσσου τὴ λέγανε τὴν ἀρκούδα ποὺ'χαν δεμένη μπροστὰ στὸ κονάκι τους. Καὶ δὲν τὶς θέλει —καμιὰ ἀπ' αὐτὲς δὲν τοῦ πάει.. Τὸ Ντομπρίνοβο, λέει, μὲ τὴν παλιὰ προκοπή του, οἱ γέροι του ἀνθρώποι ποὺ ξεριζώθηκαν καὶ χάθηκαν, ὁ Σκουρογιάννης ἐκεῖνος ποὺ γύρισε νὰ τὸ θρεῖ καὶ δὲ θρῆκε τίποτα, ἡ τελευταία ἀρκουδοῦσα τοῦ Πίνδου ποὺ πεινασμένη, ἀζευγάρωτη, τοῦ φιλοῦσε τὸ χέρι —πέθαναν. Καὶ πέρα ἀπ' τὸ θάνατο, λέει, δὲν εἶναι τίποτα.

ΤΑ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ / ΣΟΥΔΕΝΑ
Η ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΚΑΙ Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΕ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

Στὰ προηγούμενα σημειώματά μας κάναμε λόγο γιὰ ἕνα ἀντίγραφο κώδικα τοῦ χωριοῦ, ποὺ ἀναφέρεται στὴν τεκμηριωμένη αὐτοδιοίκηση τῆς κοινότητος ἀπὸ τὸ 1832—1862, ἤτοι ἐπὶ 30 χρόνια καὶ στὰ δύο Μοναστήρια αὐτῆς, τὴν Εὐαγγελίστρια δηλ. καὶ τὴν Ἁγία Παρασκευή. Χρέος καὶ τιμή μας τὸ θεωρήσαμε παὶ καταξιωθήκαμε νὰ κατωπιαστοῦμε μὲ τὰ θέματα αὐτὰ ποὺ πιὸ πολὺ δέβαια ἀνάγονται στὸ παρελθόν.

Ὡστόσο περιμένουν καὶ ἔχουν ἀπόλυτη προτεραιότητα καὶ ἄλλα θέματα ποὺ ἀναφερόνται στὸ σήμερα καὶ στὸ χωριό μας, τὰ Σουδενά. Αὐτὸ φυσικὰ συμβαίνει καὶ μὲ ὅλα τὰ χωριὰ τοῦ Ζαγορίου. Ἔχουν τὸ λαμπρό τους παρελθόν, τὴν ἀξιόλογη ἱστορία τους καὶ τὴ σημερινή τους κατοίκηση ποὺ τείνει νὰ τὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν παρουσία τους στὰ περίχωρα τῶν Ἰωαννίνων. Γι' αὐτὸ ἐπιπρόσθετοι τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγορίου, ποὺ ἀγαποῦν τὶς μικρὲς πατρίδες τους ἔχουν πρωταρχικὴ ὑποχρέωση ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα τους «Τὸ Ζαγόρι μας» νὰ γράφουν καὶ νὰ ἀναπτύσσουν ἐπίμονα καὶ ἔντονα ὅτι μπορεῖ νὰ συντελέσῃ γιὰ νὰ ὀρθοποδήσουν ἢ καὶ νὰ συντηρηθοῦν ἀκόμα τὰ χωριά τους.

Κάνουμε ἐμεῖς τὴν ἀρχή.

Τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 θέμα τοῦ χωριοῦ μας εἶναι ἡ ὑδροδότησή του ἀπὸ τὴν τοποθεσία «Γιαννος».

Ἀφοῦ διανύσαμε ἑκατονδάδες χρόνια πάντα δίψασμένοι, πάντα στερημένοι ἀπὸ τὸ εὐλογημένο νερό, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1980 νὰ ἀνοίγουμε τὶς θρύσες στὰ σπίτια μας καὶ τὸ νερὸ νὰ ἔρχεται καὶ νὰ τρέχῃ ἄφθονο. Τὸ μεγάλο καλὸ ἄλοι οἱ χωριανοὶ τὸ νιώσαμε ἔντονα. Δὲν θὰ ἀναφερθοῦμε σὲ ὅσα προηγήθηκαν γιὰ νὰ ἐπιτύχουμε αὐτὸ τὸ καλό. Βιαζόμαστε νὰ πᾶμε καὶ νὰ ἀναφερθοῦμε σ' αὐτὸ ποὺ ἀπασχολεῖ ὅλο τὸ χωριὸ σήμερα.

Τὸ 1983 παρουσιάζεται ἐμπλοκὴ στὴν ὑδροδότηση. Λίγους μῆνες εὐτύχησαν οἱ συγχωριανοὶ νὰ ἔχουν τὸ νερὸ καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦνται.

Κάποτε ἔγινε διακοπὴ καὶ μαζὶ μ' αὐτὴ ἄρχισαν οἱ διενέξεις καὶ ἡ κριτικὴ κουτσομπολιὸ ἀνώφελο.

Στέρεψε ὁ «Γιάννος» ἀποφάνθηκαν οἱ πρόχειροι ὑδρογεωλόγοι καὶ αὐτὸ βέβαια διαδόθηκε εὐρύτατα. Νερὸ δὲν ὑπάρχει. Κρίμα καὶ ἐκεῖνες οἱ γεωτρήσεις ποὺ εἶχαν γίνει καὶ ἦταν τόσο ἐλπιδοφόρες γιὰ τὴν ὑδροδότησή καὶ ἄλλων χωριῶν στὸ Δυτικὸ Ζαγόρι!!

Να μοῦ ἐπιτρέψουν ὅλοι ὅσοι κακοσημιάδεψαν νὰ μὴ συμφωνήσω μαζί τους. Φυσικὰ εἶμαι ἐκπαιδευτικὰς συνταξιοῦχος καὶ τώρα δὲν ἔγινα εἰδικὸς ἐπὶ θέματα ὑδρολογίας. Γι' αὐτὸ σ' αὐτὸ τὸ σημείωμα θὰ δώσω τὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης τοῦ κ. Κώστα Καραγκούνη, καθηγητοῦ τοῦ Πολυτεχνείου Ἀθηνῶν, ποὺ ἔκανε τὶς γεωτρήσεις στὴν τοποθεσία «Γιάννος» καὶ ἀποφάνθηκε ὅτι: στὰ σπλάχνα ἐκείνης τῆς περιοχῆς ὑπῆρχε σὲ ἰτόση ποσότητα νερὸ ὥστε νὰ μπορῆ νὰ ἐπαρκέσῃ στὶς ὑδροληπτικὲς ἀνάγκες πολλῶν χωριῶν τοῦ Δυτικοῦ Ζαγορίου. Ἐπειδὴ ἀρκετοὶ εἶναι δυνατὸ νὰ μὴ διαβάσουν ὅλη τὴ μελέτη, μὲ μεγάλη συντομία θὰ ἀναφέρω τὰ οὐσιώδη καὶ ἐνδιαφέροντα σημεῖα αὐτῆς.

Ἐκτελέστηκαν 9 γεωτρήσεις συνολικὰ στοὺς κάμπους τῶν δύο Σουδενῶν. Ἀπὸ τὶς 9 γεωτρήσεις οἱ πέντε ἦταν ἀρνητικές. Οἱ ἄλλες τέσσερις μὲ τὰ στοιχεῖα Γ—4 Π—2, Π—3 καὶ Π—4, ὅλες στὴν περιοχὴ τῆς θέσεως «Γιάννος» βρέθηκαν θετικές.

Ἡ Γ—4 ποὺ διαμορφώθηκε σὲ δοκιμαστικὴ - παραγωγικὴ γεώτρηση ἀποδίδει νερὸ κάθε ὥρα 10 κυβικά. Ἀπ' αὐτὴ κανονίστηκε νὰ παίρνῃ τὸ δικό μας χωριὸ «Ἄνω - Πεδινὰ / Σουδενὰ» καὶ ἐπαρκοῦσε στὶς ἀνάγκες τους.

Πέρυσι παρουσιάστηκε ἐμπλοκὴ καὶ διακοπὴ στὴ λειτουργία αὐτῆς τῆς πηγῆς. Μὲ δαπάνη τῆς Νομαρχίας ἐπιχειρεῖται ἀπεμπλοκὴ ἀπὸ τὸν ἀναλαβόντα τὴ δουλειὰ αὐτὴ κ. Ναπ. Παπαϊωάννου. Κάπου ἔχει σκαλώσει ἡ πρόοδος τῆς δουλειᾶς. Αὐτὴ ἀποδίδεται στὴν ἐδαφικὴ ἀκοπαλληλότητα καὶ τῆς ἀδυναμίας προσπελάσεως στὴ θέση τῆς γεωτρήσεως τοῦ μηχανήματος ποὺ θὰ κάνῃ τὸν καθαρισμὸ αὐτῆς μὲ πεπιεσμένο ἀέρα (κομπρεσέρ) ἀπὸ τὶς ἐπικρατοῦσες δυσμενεῖς καιρικὲς συνθῆκες.

Ὡστόσο τὰ πράγματα διάξουν. Το Κοιν. Συμβούλιο ποὺ εἶναι υπεύθυνο νὰ δώσει νερὸ στο χωριό. ὅσο πιὸ γρήγορα γίνεται πρέπει νὰ δραστηριοποιηθῆ χωρὶς ἀναβολή. Ἐὰν παρουσιασθῆ κάποια ἀνωμαλία τῆς ἀντλήσεως τοῦ νεροῦ στὴν πρόοδο τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν κ. Ν. Παπαϊωάννου μπορεῖ καὶ πρέπει αὐτὸς νὰ καλέσει στο χωριὸ τὸν κ. Καραγκούνη καταβάλλοντας βέβαια τὴ δαπάνη τοῦ ἔρχομοῦ καὶ τῆς ἐπιστροφῆς στὴν Ἀθήνα τοῦ κ. Ὑφηγητῆ.

Μὲ τὴν εὐκαιρία δὲ αὐτὴ προσθέτουμε καὶ τοῦτο:

Τὸ χωριό, ὅπως γράψαμε σὲ κάποιον ὑπεύθυνο, ἔχει τέσσερις πηγὲς ὑδροληψίας. Ἡ πρώτη φυσικὰ εἶναι ὁ «Γιάννος». Ὅταν αὐτὸς πάῃ καλά, οἱ ἄλλες πολὺ λίγο χρειάζονται. Ὅταν σταματήσῃ γιὰ κάποιο λόγο ἡ Κοινοτικὴ Ἀρχὴ μπορεῖ - ἐπιβάλλεται: νὰ δίνῃ νερὸ μὲ οἰκονομία φυσικὰ στὸ πιὸ μεγάλο μέρος τοῦ χωριοῦ ἀπὸ τὴ δεξαμενὴ μὲ τὰ 260 κυβικὰ νεροῦ, ἡ ὁποία γεμάτη νερὸ νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἐφεδρική.

Δὲν ἀμφιβάλλουμε ὅτι: οἱ ὑπεύθυνοι θὰ ἔχουν φροντίσει ἐγκαιρως γιὰ τὸν καθαρισμὸ καὶ τὸ γέμισμα τῆς μεγάλης στέρνας.

Τὸ ὑπόλοιπο μέρος τοῦ χωριοῦ, ὅσο εἶναι δυνατό, νὰ ὑδρεύεται: ἀπὸ τὸ πηγάδι τῆς Λεύκας μὲ σχετικὴ ἀντλησιν.

Οἱ στέρνες οἱ ἄλλες εἶναι ἰδιωτικὲς καὶ πολὺ λίγο μποροῦν νὰ βοηθοῦν τοὺς Σουδενιώτες. ποὺ δὲν ἔχουν δικές τους δεξαμενές.

Οἱ ἄλλες γεωτρήσεις ποὺ ἔγιναν, ἤτοι ἡ Π—2, Π—3 καὶ 5—4, κρατοῦν στὰ σπλάχνα τους σημαντικὲς ποσότητες νεροῦ, ἔτοιμες νὰ δίνουν κάθε ὥρα τὸ κυβικαῦρι τὸ λιγώτερο 45 κυβικὰ τὴν ὥρα καὶ πολὺ περισσότερο τὸν ἄλλο καιρό.

Αὐτὰ γιὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 θέμα τῶν Σουδενῶν καὶ γενικώτερα τῶν κατοίκων τοῦ συνδέσμου τῶν κοινοτήτων Δυτικοῦ Ζαγορίου.

Ὁ κ. Κώστας Καραγκούνης ἔχει τὸ γραφεῖο του, Λεωφόρος Ἀλεξάνδρας 50, πρῶτος ὄροφος ἀριθ. τηλ. 8816872.

Στὸ γραφεῖο του βρίσκεται: ἀπὸ τὴν 6η ἀπογευματινὴ ἕως τὶς 9 τὸ βράδυ.

ΣΤΑΘΗΣ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

● Στὸ ἐπόμενο: Ἐπακολουθεῖ ἡ καταχώρηση τοῦ κειμένου τοῦ δευτέρου μέρους τῆς μελέτης τοῦ κ. Κώστα Καραγκούνη ποὺ ἀναφέρεται στὶς ὑδρολογικὲς καὶ ὑδρογεωλογικὲς συνθῆκες τῆς περιοχῆς ποὺ ἔγινε ἡ ἔρευνα.

Σημ. Στὴν ἀντιγραφὴ ἀπὸ ἕνα κείμενο μισοσβησμένο δὲν ἀποσωστὰ σὲ μερικὰ του σημεῖα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΤΣΕΠΕΛΟΒΙΤΩΝ

Η Αδελφότητα Τσεπελοβιτῶν υπέβαλε προς τον Νομάρχη Ιωαννίνων το παρακάτω υπόμνημα:

....

Εν συνεχεία του επαρχακού δρόμου Ζαγορίου, στη διασταύρωση Καπεσόβου, Τσεπελόβου ευρίσκεται μία αδιάβατη βραχώδης ραχούλα, ονομαζομένη Κάσσα, στην άκρη της οποίας προβάλλει μεγαλοπρεπεστάτη η αρχή του Βίκου ο οποίος αρχίζει από το ποτάμι Τσεπελόβου και ουχί από Κουκούλι, όπως παρουσιάστηκε προ ημερών στην Τηλεόραση

Η θέα από το σημείο αυτό είναι συναρπαστική και θαυμαστή σε όλους τους ξένους επισκέπτας του Ζαγορίου, Δανούς, Σουηδούς κ.λ.π. οι οποίοι μας ελεηνολογούν για την δήθεν αβελτηρία μας και την αδυναμία μας ν' αξιοποιήσωμε το μέρος αυτό.

Δεδομένου ότι η θέα του βίκου είναι προσιτή στους Ι.Χ. και τρακτέρ μιούχους μόνον από το Μοναστήρι και Βραδέτο, με μίαν διάνοιξη χωματού δρομίσκου 150 μέτρων περίπου, η θέα του Βίκου θα είναι προσιτή σε όλα τα πυκνά τουριστικά σε όλους τους διαβάτες, σε όλους τους τουρίστες και επισκέπτες του Ζαγορίου.

Από το 1967 περίπου ο Πρόεδρος της Οργανώσεως Υπαναπτύξεως Αλτηγός, όταν τον υποδείξαμε στη θέση έμεινε κατάπληκτος και υπεσχέθη ρητώς την διάνοιξη του δικό κονδύλιον, αλλά έφυγε πρίν πραγματοποιήσει.

Κατά το 1968 η Νομαρχία κατ τότε Διοικητής της ΜΟΜΑ φοιτητης, κ. Καλύβας, κατόπιν επιτόπιας εξετάσεως και ειδικής μελέτης, εύραν θερμήν έκκλησιν της εφορείας από την ΣΥΚΕΑ, της δαπάνης 60.000 δρχ. εφ' όσον τα μηχανήματα της ΜΟΜΑ ευρίσκοντο τότε στο τόπου. Αλλά τότε πάλιν απόρριψη από Στρατηγόν της ΣΥΚΕΑ.

Έκτοτε οι άκαρπες προσπάθειες μας και αιτήσεις μας κόθε χρόνο συνεχίζοντο. Το 1978 ο Νομάρχης κ. Χανός, αφού διεπίστωσε αυτόπροσωπος τον κατεπείγοντα του έργου, κατόπιν αιτήσεως των Ζαγορισίων, της Κοινότητος Τσεπελόβου, και Ηρώων νέκρινε δια το πρόγραμμα του τρέχοντος τον ποσόν των 450.000 δρχ. τα ποίον εξηγγέλθη και δια των Δελτίων εφημερίδων. Ατυχώς όμως ήγνωσταν λόγον η υπόθεσις μας έως εκεί.

Αι αιτήσεις μας συνεχίστηκαν χρι το 1979, οπότε πάλιν ο Νομάρχης κ. Φωτόπουλος εφήφισε τον ίδιον των 150.000 δρχ. δια την ολοκλήρωσιν του έργου, με την υπόσχεσιν σύντομα θα αυξηθεί το ποσόν. Αλλ πάλιν η υπόθεσις έμεινε στα χαρτιά διότι αι καιρικαί συνθήκαι δεν επέτρεψαν την αξιοποίησιν, έστω μέρους αυτού του μικρού ποσού.

Ευελπιστούντες ότι: το Δήμο ενδιαφέρουν και η νέα τακτική της Κυβερνήσεως δια την αποκατάσταση θα λύσουν επί τέλους το πρόβλημα και τόσο ζωτικόν δια πολλά χωριά του Ζαγορίου, αυτό ζήτημα.

Μετά πάσης τιμής

Η Πρόεδρος και Μάνα του Ζαγορίου

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Δ. Συμβούλιο του Συλλόγου Βαλτεσινιωτῶν Αρκαδίας, τιμώντας τὴ μνήμη του αποβιώσαντος λέα Καραβασίλη από το Κάρβουνο Ιωαννίνων, πρώτου δασκάλου ξυλογλυπτικής Σχολής Βαλτεσινίου **που με την τέλεια τεχνική του τάρτιση την ευσυνειδησία και αφοσίωση στο έργο του προσέφερε μεγάλες υπηρεσίες στην περιοχή ιδαίτερα στους νέους.**

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ,

να καταθέσε: στεφάνι στη σωρό του και να συλλυπηθεί την οικογένεια του.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΒΑΒΥΡΟΓΛΟΥ
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Ὁ ἐκ Λεπτοκαρυᾶς (Λιασκοβέτσι) Ζαγορίου Γεώργιος Βαβύργλου καταγόταν ἐκ πατρὸς ἀπὸ τὸ Φανάρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκ μητρὸς ἀπὸ τὸ Λιασκοβέτσι Ζαγορίου. Ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ἰατροῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς Καλτούτα καὶ Βαλκανικὰς χώρες.

Μὲ τὸ γάμο του ἀπέκτησε τρία παιδιά, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἕνα ἐπονόμασε Ἰατρικὴ καὶ ἀκολούθως ἐνυμφεύθη τὴν κόρη τοῦ πρόκριτος Ἰωαννίνων Ξενοφῶντα Μαυράρου. Ὁ δεύτερος ἠσχολήθη μὲ τὸ ἐμπόριο στὸ ἐξωτερικόν, τὴν δὲ θυγατέρα του Χαρίκλεια ἐπάντρεψε μὲ τὸν ἐκπαιδευτικὸ Ἀναστάσιον Δακόπουλο μετεκπαιδευθέντα καὶ καθηγητὴν εἰς Γαλάτσι Ρουμανίας, μὲ τὴν ὑπερβολικὴν προῖκα τῶν 6000 λιρῶν καὶ μετοχές.

Ὁ Γεώργιος Βαβύργλου διετήρησε ἄσβεστη τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν πατρίδα κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν δημοσιεύομε Διαθήκην καὶ δωρητήριον.

Χαρίκλεια Α. Τσιμοπούλου

ΔΙΑΘΗΚΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΒΥΡΟΓΛΟΥ

Ὁ ὑποφαινόμενος δοῦλος τοῦ θεοῦ Γεώργιος Βαβύργλους, ἐκ τοῦ χωρίου Λεσκοβέτσίου τοῦ Ζαγορίου, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ ἄδηλον τοῦ θανάτου, σώας ἤδη τὰς φρένας καὶ τὸν νοῦν ὑγιᾶ, οἰκειοθελῶς καὶ εὐχαρίστως συντάττω τὴν παροῦσάν μου διαθήκην, μόνην καὶ τελευταίαν, ἀκυρουμένης τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 Δεκεμβρίου 1881, καὶ ὑπ' ἀριθ. 1780 καὶ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 11 Σεπτεμβρίου 1885, καὶ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1 Μαρτίου 1886, καὶ θέλει ἰσχύει: μόνον ἡ παροῦσα μου...

Ἡ δὲ περιουσία μου συνίσταται: α') Ἀπὸ τὴν ἐνταῦθα οἰκίαν μου, εἰς Μαχαλᾶν, ὑπ' ἀριθ. 25, 6) ἀπὸ τὸ ἥμισυ οἰκίας, ὑπ' ἀριθ. 25, εἰς Μπουτσουρᾶ μαχαλά, εὑρισκομένης εἰς Μελεσσά, γ) ἀπὸ δύο ἀνωνύμους μεταχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, εὑρισκομένας ἀνὰ χεῖρας τοῦ κ. Κωνσταντίνου Δακοπούλου. Δ: ἀπόθημα δὲ τὴν περιουσίαν μου ὡς ἐξῆς, διορίζων ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης μου τὴν θυγατέρα μου Χαρίκλειαν, τὸν ἀνεψιόν μου Ἰωάννην Κ. Ζώτζην καὶ τὸν γαμβρόν μου ἐκ τῆς μακαρίτιδος ἐγγονῆς μου Θεοδοῦλης, Ἐπαμεινώνδαν Χρ. Τσιοφίζην: .....

Τὸ ἥμισυ τῆς ἐν Βελεσσοῖς οἰκίας, ἀρίνω εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον τοῦ χωρίου μας, τὴν ἀξίαν της δὲ ἄμα τὴν πωλήσῃ ὁ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου πληρεξούσιός μας Ἐπαμεινώνδας Τσιοφίζης, θέλει καταθέσει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὁ τόκος των, μετὰ τὸν θάνατόν μου, χρησιμεύῃ πρὸς πληρωμὴν δυδασκαλίσσης. Τὸ ἄλλο ἥμισυ τῆς ἄνω οἰκίας εἶναι τῆς ἀποκλειστικῆς κυριότητος τοῦ ἄνω γαμβροῦ μου Ἐπαμεινώνδα Τσιοφίζη δυνάμει τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Νοεμβρίου 1886 συμβολαιστικοῦ ἐγγράφου μας. Ἀπὸ τὰς δύο ἀνωνύμους μετοχάς, τὴν μὲν μίαν ἀφίνω, μετὰ τὸν θάνατόν μου, εἰς τὴν θυγατέρα μου Χαρίκλειαν, ἀπὸ δὲ τὴν ἄλλην, τὸ μὲν ἥμισυ ἀφίνω εἰς τὴν ἀνεψιάν μου Χαρίκλειαν Ἰωάννου Τσιόφη, ὅπως χρησιμεύσῃ εἰς προικίσιν της, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ πάλιν νὰ κατατεθῆ εἰς τὴν Ἐθνικὴν τῆς Ἑλλάδος Τράπεζαν, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παρθεναγωγείου τοῦ χωρίου μας, μετὰ τὸν θάνατον, ὑπὸ τὸν ὅρον τὸ Παρθεναγωγεῖον νὰ φέρῃ τὸν τίτλον

«ΒΑΒΥΡΟΓΛΕΙΟΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΝ»

Αὕτη εἶναι ἡ μόνη καὶ τελευταία Διαθήκη μου, καὶ θέλω ἵνα μείνῃ σεβαστὴ καὶ ἀπαρασάλευτος, ὡς ἀπορρέουσα ἀπὸ τῆς τελευταίας θελήσεώς μου, ὅστις δὲ ἤθελε ἀντιστῆ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ταύτης, νὰ ἔχῃ τὴν κατάραν ἐμοῦ καὶ τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἰδιοχείρως ὑπογράφομαι ἐνώπιον τῶν κάτωθεν ἀξιοπίστων μαρτύρων.

Λιασκοβέτσιον, τῇ 2α Σεπτεμβρίου 1887.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΑΒΙΡΟΓΛΟΥΣ

Οἱ Μάρτυρες

Παπακωνσταντίνος Μ. Χανδάκης, Ι. Δ. Σπηθαθάκης, Κ. Γ. Σίσης, Δ. Κ. Καλόβας, Εὐθύμιος Ἱερεὺς Οἰκονόμου, Κ.Χ. Λεοντιάδης, Γεώργιος Ν. Βλαγίκας, Ἰωάννης Κ. Μασούρας, Σ. Ι. Βερεκίτης, Γεώργιος Χρ. Παπουτσῆς, Ι. Ξενοφῶντος, Χρη. Γ. Βασίλης, Ι. Χαρισόπουλος.

Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος ἐπικυρεῖ τὴν παροῦσαν, καὶ βεβαιοῖ τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν.

ΔΩΡΗΤΗΡΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΒΥΡΟΓΛΟΥ

Δι' οὗ δηλοποιῶ ὁ ὑποφαινόμενος Γεώργιος Βαβύργλους, κάτοικος τοῦ χωρίου Λιασκοβέτσίου, τοῦ τμήματος Ζαγορίου, τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, ὀρθόδοξος χριστιανὸς τὸ θρήσκευμα, καὶ ὑπήκοος ὁθωμανὸς τὸ πολίτευμα, σήμερον τῇ 2ᾳ Σεπτεμβρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἑβδόμου ἔτους (1887), ἡμέρα Τετάρτη, οἰκειοθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως, συμφώνως τῇ ὑπὸ σημερινῇ ἐνυπογράφῳ καὶ ἐμμαρτύρῳ Διαθήκῃ μου, δωρίζω ἀνεκκλήτως τῷ Παρθεναγωγείῳ Λιασκοβέτσίου τὰ ὑπὸ τὴν ἄμεσον κατοχήν μου ὑπ' ἀριθμὸν 25, κειμένην ἐν τῇ συνοικίᾳ (μαχαλᾷ) Μπουρζουρέκα καὶ ἡμίσειαν ἀνώνυμον μετοχὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, εὑρισκομένην εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κ. Κ. Δακοπούλου, ἥτινα ἀπὸ τοῦδε κηρύττονται παρ' ἐμοῦ καὶ ἀναγνωρίζονται ἀναπόσπαστος καὶ ἀναφαίρετος περιουσία τοῦ εἰρημένου Παρθεναγωγείου, τοῦ ὁπ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου, ὅσον καὶ ὑπ' ἄλλου τινὸς τῶν κληρονόμων μου, ὡς ἀπαλλοτριούμενος ἐγὼ τε καὶ αὐτοί ἀπὸ παντὸς ἐπ' αὐτῶν δικαιώματος, ὑπὸ τοὺς ἑξῆς δύο ὅρους: 1ον. Τὰ εἰσοδήματα τῶν ἄνω δωρηθέντων ἔσονται διὰ λογαριασμόν μου μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου μου. 2ον. Μετὰ τὴν ἀπόβιωσίν μου, τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν θέλουσιν ἀμέσως μεταβιβασθῆ εἰς τὸ εἰρημένον Βαβυρόγλειον Παρθεναγωγεῖον. Δι' ὃ συνετάχθη τὸ παρὸν ἀνέκκλητον δωρητήριον ἔγγραφον, ὅπερ ὑπογράφει παρ' ἐμοῦ καὶ ἐπιμαρτυρεῖται καὶ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωαννίνων καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑποφαίνομαι.

Ἐν Λιασκοβέτσίῳ τῇ 2ᾳ Σεπτεμβρίου 1887

(ὑπογ.) Γεώργιος Κ. Βαβύρογλους

Μάρτυρες ὑπογ. Γεώργιος Χρ. Παντελής, Ἐπαμ. Χρ. Τσοφίζης

(Τ.Σ.) Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος Βεβαιοῖ τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν.

ΤΟ Β' ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΧΟΡΩΝ ΣΤΙΣ 10—11—12 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1984

Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κήπων έστειλε προς τους Πολιτιστικούς Συλλόγους Ζαγορίου την παρακάτω επιστολή.

Αγαπητοί Συμπατριώτες,

Ο Σύλλογός μας σε συνεργασία με τους Συλλόγους Αισπραγγέλων και Τσεπελόβου διοργανώνουν το Β' Φεστιβάλ Ζαγορήσιων χορών στις 10—11—12 Αυγούστου 1984.

Όρο: συμμετοχής:

1) Τα μέλη των χορευτικών συγκροτημάτων που θα λάβουν μέρος πρέπει να προέρχονται αποκλειστικά από το Ζαγορήσιο χώρο.

2) Να αποτελούνται το λιγότερο από 8 άτομα.

3) Να φορούν Ζαγορήσιες παραδοσιακές στολές

4) Να χορέψουν Ζαγορήσιους χορούς.

Σας παρακαλούμε να δηλώσετε συμμετοχή το αργότερο ως τις 15 Μάη 1984.

Περισσότερες λεπτομέρειες και πρόγραμμα εκδηλώσεων θα σας σταλεί μετά τη δήλωση συμμετοχής σας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Δημήτρης Καιραπέτσης
Η Γενική Γραμματέας
Αμαλία Βλαχοπούλου - Οικονόμου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΛΩΤΑΣ

Η αδελφότητα Καλουτάς Αθηνών όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος με μεγάλη επιτυχία πραγματοποίησε το ετήσιο αποκριάτικο χορό στο Ξενοδοχείο STANLEY της Αθήνας στις 25 Φλεβάρη αμέσως μετά την έναρξη του χορού με το «Σκάρο» από εκλεκτό τοπικό συγκρότημα οργάνων. Μίλησε στους παρευρισκομένους ο Πρόεδρος της αδελφότητας ευχαριστώντας για την συμμετοχή τους. και τηρώντας την παράδοσιν του χωριού μας και της αδελφότητος έδωσε στους φιλοξενούμενους ξένους το προβάδισμα στο χορό και μετά ακολούθησαν οι συγχωριανοί και τα μέλη της αδελφότητας. Το κέφι άναψε για τα καλά και το γλέντι κράτησε μέχρι των πρωινών ωρών.

Απευθύνουμε θερμά ευχαριστήρια στους Ζαγορίσιους, Ηπειρώτες καθώς και λοιπούς ξένους φίλους που μας τιμήσαν με την παρουσία τους και σε κείνους που πρόσφεραν δώρα για το χορό μας.

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΩΝ

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή, το Κοινοτικό Συμβούλιο και η Αδελφότητα των Κουκουλιωτῶν «Ευγένειος Πλακίδας» διερμηνεύοντας τα αισθήματα όλων των κατοίκων του χωριού, θεωρούν υποχρέωσή τους να εκφράσουν τις θερμότατες ευχαριστίες του χωριού μας προς τον Κουκουλιώτη κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟ Γ. ΦΕΡΕΝΤΙΝΟ, που παραμένει στην Ηγουμενίτσα, γιατί από το 1982 πρόθυμα και χωρίς κανένα υλικό αντάλλαγμα παραχώρησε το σπίτι του στο Κουκούλι, για να παραμένει σ' αυτό ο εφημέριος του χωριού μας με την οικογένειά του.

Τέτοιοι πατριώτες τιμούν τον τόπο μας.

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΛΟΦΟΥ

Στις 28 Απριλίου πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου με τον απολογισμό της δραστηριότητας του Διοικητικού Συμβουλίου και την απαλλαγή του από τις ευθύνες.

Στις εκλογές που ακολούθησαν εξελέγη το νέο Δ. Συμβούλιο του Συλλόγου που αποτελέστηκε από
Πρόεδρος: Αλ. Ιωαννίδης
Αντιπρόεδρος: Β. Βαρζώκας
Γ. Γραμματεύς: Π. Δούνια - Συμπόνη
Ταμίας: Δ. Ζώης
Μέλη: Γ. Βακόλας, Π. Ζέρβας, Δ. Ιωαννίδης.

● **ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ:**
Ιωαννίδου Μαρίτσα, Ζώη Μαρίτσα, Νούσας Φρίξος.

Δευτεροβάθμια Ένωση (Ομοσπονδία) των Πολιτιστ

Ο Σύνδεσμος Ζαγορίσιων Ιωαννίνων έστειλε στους Πολ. Συλ. Ζαγορίου την παρακάτω επιστολή:

Αγαπητοί συμπατριώτες,

σκοπός αυτής μας της επιστολής είναι η ενημέρωσή σας πάνω στις θέσεις του Πολιτιστικού μας Συνδέσμου σχετικά με την κίνηση για την ίδρυση Ομοσπονδίας Πολιτιστικών Συλλόγων Χωριών Ζαγορίου.

Εκ ποιου,ίου θεωρούμε την προσπάθεια αυτή κίνηση, που πηγάζει από τη φιλοδοξία ορισμένων συμπατριωτών μας να αποκτήσουν αξιώματα και σφραγίδες και, κατά δεύτερο λόγο δι,σπαστική.

Νομίζουμε ότι το Ζαγόρι έχει ανάγκη ενωτικής προσπάθειας, αποβολής του τοπικιστικού πνεύματος και όχι κατακερματισμού των δυνάμεών του.

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισίων Ιωαννίνων καλύπτει σφαιρικά το Ζαγόρι και εργάζεται: αθόρυβα και χωρίς τυμπανοκρουσίες για την προώθηση των προβλημάτων του με πνεύμα γενικής ανάπτυξης και όχι μονομερούς.

Οι φίλοι συμπατριώτες που πρωτοστατούν στην κίνηση αυτή υπήρξαν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου μας και νομίζουμε ότι μπορούσαν να βοηθήσουν στην προώθηση των προβλημάτων του Ζαγορίου,, πράγμα που μπορούν ακόμη και σήμερα να το κάνουν αγωνιζόμενοι μέσα από τις τάξεις του Π.Σ.Ζ. Για ποιό λόγο λοιπόν η Ομοσπονδία θα βοηθήσει περισσότερο το Ζαγόρι; Εκτός αν πιστεύουν ότι τα έργα επιτυχάνοντα: με τους τίτλους των συλλόγων και όχι με την προσφορά των ατόμων και μάλιστα όταν αυτά είνα: ενωμένα. Έπειτα σύμφωνα με το άρθρο 6 του καταστατικού του Συνδέσμου παρέχεται η δυνατότητα να εγγραφούν μέλη όλοι οι πολιτιστικοί Σύλλογο: και μάλιστα με ίσα δικαιώματα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι:

«Άρθρο 6. Ζαγορισιακαί αδελφότητες. Αύται δύνανται να γίνουν τακτικά μέλη του Συνδέσμου κατόπιν αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως αυτών. Εγγράφονται κατόπιν αιτήσεώς των συνοδευομένης υπό αντιγράφου αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως. Εκάστη αδελφότης εκπροσωπείται δια του προέδρου και ενός των μελών του Διοικ. Συμβουλίου, οίτινες απολαμβάνουν όλων των δικαιωμάτων των τακτικών μελών της Ενώσεως, (έτσι λεγόταν πρώτα ο Σύνδεσμος όταν πρωτοσυστάθηκε το 1917).

Αλλά και αν ακόμα δεν υπήρχε αυτή η δυνατότητα της εγγραφής των πολιτιστικών συλλόγων των χωριών μας, θα μπορούσε να γίνε: αμέσως με τροποποίηση του καταστατικού. Ακόμα μπορούμε, στην τροποποίηση που θα γίνει, να πούμε ότ: στο Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Σ.Ζ. θα συμμετέχουν 4 ή 5 μέλη υποχρεω-

Γιάννινα 10-5-1984

Προς της Εφημερίδα

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Αγαπητοί συμπατριώτες

Μέλη που Δ. Συμβουλίου (και ΟΧΙ ...το Δ. Συμβούλιο) του «Πολιτιστικού Συλλόγου Ζαγορισίων», με επιστολή τους προς τους Πολιτιστικούς Συλλόγους του Ζαγορίου, προσπαθούν —προαιρβάλλοντας, λαιπολογώντας και διαστρεβλώνοντας, πρόσωπα, πράγματα και πραθέσεις— να δικαιολογήσουν τ' αδικαιολόγητα και μια ΑΠΑΡΑΔΕΧΤΗ ΚΑΙ ΑΚΑΤΑΝΟΗΤΗ παικτική και συμπεριφορά τους, σε ότι (αφορά μια πρωτοβουλία που σποχεύει (αιπλά και μόνο) στη ίδρυση μιας Δευτεροβάθμιας Ένωσης (Ομοσπονδία), ΟΛΩΝ των Πολιτιστικών φορέων του Ζαγορίου.

Το ισύμπτωμα είναι (του λιγώτερο) απίογοητευτικό, αν όχι ΘΛΙΒΕΡΟ. **Από την επιστολή αυτή, οι Ζαγορίσιοι, ας βγάλουν τα συμπεράσματά τους.**

Αλλά ας πάρουμε πα πράγματα με τη σειρά τους, για όσους ενδεχόμεναι δεν τα γνωρίζουν:

Μια ομάδα (ενεργών πιστεύουμε) Ζαγορίσιων, παίρνωντας υπόψη πους και αξιολογώντας μία σειρά γεγονότων, πήρε την πρωτοβουλία (σαν άτομα επιτροπή, για την ίδρυση μιάς **Ομοσπονδίας, με ισκοπό τη συνένωση** και τον συντονισμό των προσπαθειών ΟΛΩΝ των Πολιτιστικών Συλλόγων και φορέων, που υπάρχουν και θα ιδρυθούν, μελλοντικά, στη περιοχή. Ποιά είναι αυτά τα γεγονότα;

α) Η ίδρυση, πιά, στα περισσότερα χωριά μας, Πολιτιστικών Συλλόγων, που λειτουργούν δρασιστήρια— οι περισσότεροι— και ισποδοτικά. Αυτό, ισκ των πραγμάτων, ισποδυνάμωσε ισπαρατέρια (που ήδη ισποδυναμωμένο) Π.Σ.Ζ. μια και τα περισσότερα από τα μέλη του, είναι —συγχρόνως— και μέλη των Συλλόγων στα χωριά τους και η πλειοψηφία τους, διαμένει στα Γιάννινα.

β) Το γεγονός, ότι τελευταία συζητούντ(αι και κυοφορούντ(αι μια σειρά ιανιαπτυξιακών Προγραμμάτων, που αν εκμεταλλευτούν και ισποιοιηθούν ισωστά, μπορούν ν' αλλάξουν τη μοίρα του Ζαγορίου. (Πρόγραμμα Αξιοποίησης Βιοσικοπάνων Τύμφης, Πολυδύναμο Πρόγραμμα FAO. Πειραματικό Πρόγραμμα ΕΟΚ κ.λ.).

γ) Μια ιανάπτυξη του Πολιτιστικού Κινήματος ιστην επαρχία, που αναγκαστικά ισδηγεί σε ανώτερες μορφές ιοργάνωσης, ώστε να αντιποκριθεί πια ισποτελεσματικά στα σημερινά δεδομένα (Σύνδεση και συνεργασία με άλλους πολιτιστικούς φορείς και Υπηρεσίες, δυναμότητα πιαρέμβασης και εκπροσωπήσης σε Νομαρχιακό και Εθνικό, πέλος επιπεδο).

Καμμιά, λοιπόν, πρόθεση αντιπαράθεσης με κανένα από τους υπάρχοντες πολιτιστικούς φορείς, τόσο περισσότερο ίδε με τον Π. Σ. Ζαγορισίων, που οποίου όλα, σχεδόν, τα μέλη της Επιτροπής που είχαν την πρωτοβουλία, είναι ΚΑΙ μέλη του. Τρία ίδε από αυτά, είναι ΚΑΙ μέλη του Δ.Σ. του Συνδέσμου... (Καλύβας, Σπαργιάδης, Καπελλίδης). Κι ακόμα, καμμιά πιρόθεση να θιχτεί η αυτοδυναμία και η ιανεξαρτησία δραστηριότητας ιαυτών των Πρωτοβάθμιων Συλλόγων.

Μοναδική σκέψη, η ΕΝΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ, μέσα ιαπό μία Δευτεροβάθμια Ένωση, ιστην οποία θα αντιπροσωπευόνται ΙΣΟΤΙΜΑ με τους εκλεγμένους και πους πήο δρασιστήριους εκπροσώπους πους ΟΛΑ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ. (Ανατολικού, Δυτικού και Κεντρικού).

Και σαν ιαποδείξη αυτού του σκεπτικού, έρχονται οι ενέργειες της Επιτροπής: Και **πρώτη** ενέργειά της, ΝΑ ΑΠΟΤΑΝΘΕΙ σπόν ιστιον Π.Σ.Ζ., ώστε η πρωτοβουλία και η διαδικασία υλοιποίησής της να ξεκινήσει από πον ΙΔΙΟ, μεταιτρεπόμενος σε Ομοσπονδία. Συνάντησε αποδόλυτη άρνηση, με πα δικαιολογητικό ότι, «έτσι διαλύεται ο Σύνδεσμος» ... Προτείνεται πότε —και ακρού ο Π.Σ.Ζ. θέλει να διατηρηθεί (για την ιστορία) σαν πρωτοβάθμια οργάνωση— να ιαποτελέσει και αυτός ιδρυτικό μέλος της Ομοσπονδίας (όπως το Κ.Ε.Ζ. και η ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ). Και πάλι ΑΠΟΛΥΤΗ ΑΡΝΗΣΗ, αδικαιολόγητη και ιακατανόητη. Και το πλέον **απαράδεχτο:** ΑΡΝΕΙΤΑΙ να στείλει εκπρόσωπό πον ΚΑΙ στις δύο συσκέψεις, στις οποίες συζητήθηκε η ίδρυση της Ομοσπονδίας (στις 19.2.84 και 1.4.84) και όπου πήραν μέρος 18 Σύλλογοι που Ζαγορίου. Γιατί αυτή η... περιφρόνηση, που δεν πιμά —ισφαλώς— ένα Ζαγορισιο Πολιτιστικό φορέα, με καθόδηκές αξιώσεις μάλιστα;

Κι' ύστερα ιαπ' όλα αυτά, σαν πιστέγασμα της απαράδεχτης αντιπαικτικής, ιαπευθύνονται απευθείας ζαγορίσιους και πους Συλλόγους πα για να πουν και να υποστηρίξουν Τί; Ότι «Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ... ΑΣΠΑΣΤΙΚΗ...»!!

(Αφίνουμε πο... «εκ προσωπου συμπέρασμα... ότι **η κίνηση που ζει... από τη φιλοδοξία ορισμένων συμπατριωτών μας να αποκτήσουν αξιώματα και σφραγίδες...»**, Τ' ιδνουμε γιατί ΔΕΝ ΑΞΙΖΕΙ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ.

Ας κρίνουν και πάλι οι Ζαγορίσιοι ΠΟΙΟΙ μπορεί να είναι αυτοί... με ΠΟΙΟ τρόπο και ΠΟΤΕ, τέτοιες φιλοδοξίες κακοποιούνται...

Πάντως ΟΧΙ μέσα ιαπό μια ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ, όπως σε άλλες περιπτώσεις... ιγνωστές, άλλωστε, σε όλους μας. **ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΟΛΗ** αυτή, τη **θεωρεί η Επιτροπής, την ΕΠΙΤΙΜΟΦΟΥΝ στο συντάκτη** της επιστολής...).

Κι επαναπερχόμαστε: ΚΙΝΗΣΗ ΔΙΑΣΠΑΣΤΙΚΗ, λοιπόν, η ίδρυση Ομοσπονδίας... Αλλά ΠΩΣ και ΠΟΙΟ μια Δευτεροβάθμια Ένωση, σπαλεί ή αποπνέυσε ποτέ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ, γία μια οργανωμένη προσπάθεια ή έναν Κλάδο, **αδιστούμε (ειλικρινά) να το συλλάβουμε...** ΠΩΣ, ιόπιαν αν πεμπτουσία η δημιουργίας μιας Ομοσπονδίας η μιας Συνομοσπονδίας, πιο πόλυ **ναι ακριβώς το αντίθετο.** Δηλαδή, η ΕΝΟΤΗΤΑ και ο συντονισμός αριθμού διάσπαρτων πρωτοβάθμιων Ενώσεων, που έχουν κοινοπιδιώκουν πιον ίδιο σκοπό.

Και πάια συγκεκριμένα: ΠΩΣ η ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ όλων των Πολιτιστικών Συλλόγων του Ζαγορίου ΘΑ ΔΙΑΣΠΑΣΕΙ το Ζαγόρι; Με ποιό τρόπο και κατά ποιά λογική; Σε πιαραιακαιλούσαμε πον εγκέφαλο - σκέπτη της επιστολής, να το κάνει πια «λιανά», γία να το καταλάβουμε κι εμείς. Και γία να καταλάβουμε ακόμα, όλοι οι Ζαγορίσιοι **ποιος «δια:φεί» και ΠΟΙΟΣ θέλει να «θαλεύσει»,** ψαρεύοντας στα θολά νερά **επιβιώνοντας «λάθρα»,** με τις γνωστές μεθόδους, που είχαν σαν αποτέλεσμα ένας δρασιστήριος —σε αρχή— Συλλόγος, όπως ο Π.Σ.Ζ. που ξεκίνησε με πολλές υποσχέσεις και πολύ ενθουσιασιαμό, να φτάσει στην τέλεια **αδράνεια** και, σχεδόν, στην αυτοδιάλυσή του;

Γιατί, ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ, δεν μπορούν ορισμένα πράγματα να λέγωνται ευθύνα και με τόση απερισκεψία ΑΝΑΠΟΔΟΓΥΡΙΖΟΝΤΑΣ το γύρω τα.

Γιατί, **ΟΣΟ ΕΝΩΤΙΚΗ** είναι, σε **τη φύση της την ίδια,** η Ομοσπονδία **ΑΛΛΟ ΤΟΣΟ** σίγουρα, φοβερά **και κραυγαλέα, ΔΙΑΣΠΑΣΤΙΚΗ** σε **η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ** στην ίδρυσή της και **ο τρόπος** με τον οποίο εκδηλώθη-

κών φορέων του Ζαγορίου

ται η **αντίδραση αυτή.**

Λυπούμαστε, ειλικρινά. Από τον Π.Σ.Ζ., ΑΛΛΟ ΠΕΡΙΜΕΝΑΜΕ: Να ΠΡΩΤΟΣΤΑΤΗΣΕΙ στη προσπάθεια αυτή, αν ήθελε να είναι Σύνδεσμος όλων των Ζαγορίσιων και συνεπής στους σπόχους του. Κι όχι να σπέρνει την αμφισβήτηση, την καχυποψία και τη διαμάχη μέσα στους Ζαγορίσιους Συλλόγους, με τέτοιου είδους επιστολές και ενέργειες, δημιουργώντας προβλήματα και προστριβές χωρίς λόγο και σιτία. Δεν ήταν αυτός ο ρόλος του. Αλλά, δυστυχώς, άλλα κριτήρια και άλλες σκοπιμότητες επεκράτησαν.

Τέλος, για ένα τέτοιο σοβαρό ζήτημα, είναι απαράδεχτο να σκφράζονται τέτοιες απόψεις και να παίρνωνται τέτοιες αποφάσεις, από ΜΕΡΟΣ ΜΟΝΟ του Δ.Σ., πη στιγμη που κυρίαρχο Σώμα είναι, πάντα, η Γ. Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου (όπως και για όλους τους Συλλόγους) και ΕΚΕΙ θα έπρεπε ναι φτάσει η συζήτηση και ο προβληματισμός, πριν από οποιαδήποτε απόφαση.

Και αυτό, ασφαλώς, θα γίνει. ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ.

Και θα τελειώσουμε, συμφωνώντας μόνο με τις τελευταίες παραγράφους της επιστολής. Εκεί που αυτή λέε: «...να καθίσουμε όλοι μαζί σ' ένα τραπέζι... κ.λ.π., κ.λ.π». ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ, έστω και αν η όψιμη αυτή επίκλση έρχεται σε κατφαρανή αντίφαση με την, μέχρι εδώ, πρακτική του Π.Σ.Ζ. στη συζητούμενη πρωτοβουλία. **Γιατί, ΤΙ ήταν αυτό που τους ΕΜΠΟΔΙΣΕ να «ΕΡΘΟΥΝ ΣΤΟ ΤΡΑ&ΕΖΙ»** των δύο συσκέψεων που έγιναν και για εκφράσουν εκεί τις απόψεις τους, οπότε δεν θα φθάνανε την περιβόητη επιστολή που γράφανε. Αν αντιαμώσουμε, λοιπόν, σ' ένα τραπέζι, έστω και... «μετά ταύτα». Για να βρούμε τη «λύση», όπως λένε. Που για μας, βέβαια, είναι η ίδρυση της Ομοσπονδίας, που τη θεωρούμε αδήριτη —σήμερα— ανάγκη, για μία αποτελεσματική παρέμβαση και βοήθεια στην ανάπτυξη και το μέλλον του Ζαγορίου.

Αλλά και **δεν θ' αρνηθούμε να συζητήσουμε** οποιαδήποτε άλλη πρόταση, το ίδιο αποτελεσματική και υλοποιήσιμη.

Με την ευκαιρία, παρακαλούμε τους Συλλόγους που συμφωνούν με την ίδρυση της Ομοσπονδίας, να προχωρήσουν στις προβλεπόμενες διοδικασίες τροποποιώντας τα Καταστατικά τους (όσα δεν το προβλέπουν) για την προσχώρησή τους στην Ομοσπονδία και παίρνωντας τις αποφάσεις των Γ. Συνελεύσεων των μελών τους.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, Γ. ΔΟΥΒΛΗΣ, Ε. ΔΟΥΚΑΣ, Γ. ΖΑΧΑΡΗΣ, Η. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Σ. ΚΑΠΕΛΛΙΔΗΣ, Κ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ, Κ. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ, ΣΤ. ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ, Β. ΤΖΙΟΒΑΣ, Ε. ΦΑΡΜΑΚΗΣ.

Προς
τον κ. Πρόεδρο του Δ.Σ.
του Πολιτιστ. Συνδ. Ζαγορισίων
Ενταύθα

Κύριε Πρόεδρε,

Σ' απάντηση της επιστολής που στείλατε στους Πολιτιστικούς Συλλόγους ολοκλήρου του Ζαγορίου, σε βάρος της ομάδας πρωτοβουλίας, για την ίδρυση Ομοσπονδίας πολιτιστικών Συλλόγων Ζαγορίου και επειδή θίγεται άμεσα και το πρόσωπό μου, σαν μέλος αυτής της ομάδας και προς αποκατάσταση της αλήθειας, πάνω στο θέμα που δημιουργήσατε, σας γνωρίζω τα παρακάτω:

Την ενέργειά σας αυτή τη θεωρώ τελείως αντικαταστατική, γιατί νομίζω ότι σφείλατε πριν την στείλετε στους Πολιτιστικούς Συλλόγους να τη φέρετε για συζήτηση στην ολομέλεια του Δ.Σ. και να ζητήσετε την έγκρισή του.

Επειδή όμως γνωρίζατε εκ προοιμίου την αντίθεση τόσον εμού, όσο και του κ. Στ. Στεργιάδη, μπορουσατε σαν πλειοψηφία να την στείλετε, με την υποχρέωση όμως να αναγράφετε τα ονόματα εκείνων που συμφωνούν και όχι ολόκληρου του Δοικ. Συμβουλίου.

Για το λόγο αυτό ενίσταμαι και θα διαμαρτυρηθώ στη Γενική Συνέλευση, η μόνη αρμόδια να κρίνει το σωστό ή όχι της ενέργειας αυτής.

Όσο δε για το περιεχόμενό της, θεωρώ απαράδεκτο το ύφος, τους δε χαρακτηρισμούς σε βάρος των μελών της ομάδας πρωτοβουλίας συκοφαντικούς και δυσφημιστικούς.

Προσβάλλουν δε τη νοημοσύνη και το ήθος τόσον αυτών που συνέλαβαν την ιδέα αυτή, όσο και των εκπροσώπων 18 Πολιτιστικών Συλλόγων που στις δυο συνεδριάσεις την αποδέχτηκαν με ικανοποίηση και τη θεώρησαν γόνιμη και επικοδομητική για το Ζαγόρι μας.

Τις προσβλητικές δε αιχμές σας σε βάρος ορισμένων μελών της ομάδας πρωτοβουλίας, για δήθεν ικανοποίηση φιλόδοξων επιδιώξεων γι' απόκτηση αξιωμάτων ή σαν προσπάθεια διάλυσης του Συνδέσμου, τις θεωρώ απαράδεκτες.

Ο Σύνδεσμος προσκλήθηκε επίσημα από την ομάδα να μετάσχει στις δυο συσκέψεις, για να εκφέρει τη γνώμη του, αλλά τα πέντε από τα εννέα μέλη του Δ.Σ. απέρριψαν την πρόσκληση.

Έτσι, καταδικάσατε μια ενέργεια, χωρίς να δεχθείτε να εκφέρετε γνώμη, νακουστούν οι απόψεις σας και τα επιχειρήματα για τους ισχυρισμούς σας ότι η προσπάθεια αυτή σκοπεύε: στη διάσπαση του Ζαγορίου και τη διάλυση του Συνδέσμου.

Παράξενο, μα την αλήθεια, γιατί από κανένα αντιπρόσωπο των Πολιτιστικών Συλλόγων δεν εξεφράσθη μια τέτοια υπόνοια.

Αντίθετα όλοι ομόφωνα χειροκρότησαν αυτή μας την ενέργεια και υποσχέθηκαν στην ομάδα ότι θα βοηθήσουν αυτή μας την προσπάθεια.

Όσο δε για τα αξιώματα που υπαινίσεσθε στην επιστολή σας, σάς είναι νομίζω γνωστό ότι πολλοί που τα κατείχαν πριν από μας τα παρέδοσαν χωρίς να καταβάλουν καμιά προσπάθεια να τα ξαναποκτήσουν. Αυτοί δε που σήμερα κατέχουν (όπως π.χ. εγώ) σας δήλωσαν επίσημα ότι δεν πρόκειται να διεκδικήσουν επανεκλογή τους.

Αδικαιολόγητη λοιπόν ή μάλλον σκόπιμη η προσπάθεια σας να μειώσετε το κύρος και την αξιοπρέπεια των πρωτοπόρων της πρωτοβουλίας. Επειδή πιστεύω απόλυτα, ότι όλες οι βολές σας για δήθεν απόκτηση αξιωμάτων και τάσεων διάλυσης του Συνδέσμου αντανακλούν και στο πρόσωπό μου, σαν μέλους της ομάδας αυτής, θεωρώ τον εαυτό μου ως μη ανήκοντα πλέον στο Διοικητικό σας Συμβούλιο.

Γι αυτό σας υποβάλλω την παραίτησή μου, την οποία παρακαλώ αναντίρρητα να αποδεχθείτε.

Σας δηλώνω δε ότι σαν Ζαγορίσιος που πονά για τον τόπο μας θα προσφέρω, κατά το μέτρο των δυνάμεών μου, κάθε υπηρεσία για την επιβίωση και την προκοπή του Ζαγορίου.

Επειδή δε πληροφορήθηκα ότι την επιστολή σας πρόκειται να την δημοσιεύσετε στην Εφημερίδα «Το ΖΑΓΟΡΙ μας», είμαι υποχρεωμένος σαν Γεν. Γραμματέας να δημοσιεύσω στην ίδια εφημερίδα και τη δική μου, για σωστή ενημέρωση όλων των Ζαγορίσιων.

Ζητώ δε από το Δ.Σ. το τόσο σοβαρό θέμα που προέκυψε να το φέρει για συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου που προγραμματίσατε για την 14-5-84.

Τελειώνοντας ευχαριστών όλα τα μέλη του Δ.Σ. για τη μέχρι σήμερα συνεργασία μας.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Σ. ΚΑΠΕΛΛΙΔΗΣ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Την εγγονή μου Καλυψώ Αρωτ. Χρόνη δασκάλα που πήρε το πτυχίο των Πολιτικών Επιστημών, συγχαίρουμε εγκάρδια και ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.
Δράσος & Αλεξάνδρα Παπανικολάου

★

ΕΛΑΤΗ: Τον αγαπητό συμπέτερο Γεώργιο Γαλλίκα που τοποθετήθηκε στην Πάτρα Γενικός Διευθυντής Αστυνομίας Πόλεων, συγχαίρουμε εγκάρδια.
Οικογένεια:
Λευτέρη Ε. Παπαθανασίου.

★

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Στον αγαπητό μας συγχωριανό και φίλο ΜΙΧΑΗΛ &ΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ που πρόσφατα αποστρατεύθηκε από το σώμα της Ελληνικής Χωροφυλακής με το βαθμό του Ταξιάρχου ε.α. εκφράζουμε θερμά συγχαρητήρια εύχόμενο: υγεία και κάθε οικογενειακή ευτυχία.
Οικογένεια: Αχιλλέα Λένη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
(ευχαριστώ την στήλη της εφημερίδας για την φιλοξενία)

Μετά από 750 χιλιόμετρα ταξείδι βρέθηκα από την ακριτική περιοχή της Αλεξανδρούπολης, όπου γεννήθηκα και ζώ, στο ακριτικό Ζαγόρι της Ηπείρου. Άφιξη στο Τσεπέλοβο το μεσημέρι της Μ. Δευτέρας.

Πάσχα λοιπόν στο Ζαγόρι διανθισμένο με επίσκεψη στα Γιάννενα και Μέτσοβο.

Μια μικρή ζωή 8 ημερών, τόσο όμορφη, ίσως γιατί τόσο πολύ κοντά στη Φύση μα σίγουρα γιομάτη από τη ζεστασιά της ψυχής των κατοίκων του Τσεπέλοβου, Καπέσοβου, Κουκουλίου, Κήπων, Λάκατας και τόσων άλλων Ζαγορίτικων χωριών που δεν είχα τον χρόνο και την τύχη να επισκεφθώ.

Επειδή τα συναισθήματα που ένοιωσα είναι ποικιλόμορφα πλούσια το λεξιλόγιό μου όμως ακτρά φτωχό, θα εκφράσω την ευτυχία που κατάβαθα αισθάνθηκα μέσα μου να λαμπυρίζει από την ακτινοβολία της ψυχής των απλών ανθρώπων της περιοχής μ' ένα το ίδιο απλό ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ, που απευθύνεται στην φιλόξενη διάθεση της Διντρίας της Μαθητικής Εστίας Τσεπελόβου και του προσωπικού της, δίχως να μπορώ να λησμονήσω ένα επίσης μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ σ' όλους τους Τσεπελοβίτες που με τόσο φιλόξενη διάθεση με δέχθηκαν να κάμω Πάσχα μαζί τους.

Ιδιαίτερο ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ απευθύνω σ' όσους έσβυσαν την δίψα μου για μάθηση της ιστορίας του τόπου τους με κορυφαίο τον κ. Κώστα Λαζαρίδη, συνταξιούχο δάσκαλο, λαογράφο και βοτανοσυλλέκτη από το Κουκούλι, στον οποίο εύχομαι ολόψυχα εκπλήρωση του ονείρου του να δεί το παραδοσιακό του σπίτι στο Κουκούλι αναστηλωμένο από τη Ριζάρειο σαν λαογραφικό μουσείο του Ζαγορίου.

Τέλος, «μια φωνούλα μέσα μου» αποζητά την αποκάλυψη του ηθικού αυτουργού όχι μόνον της εκτέλεσης του ταξειδιού αυτού αλλά και της ευτυχέστατης αυτής παραμονής στο Τσεπέλοβο. Άς μου επιτρέψει η μητροφροσύνη του να δηλώσω ότι θεωρώ τυχερότερο τον εαυτό μου που διαθέτει ένα φίλο με το δικό του ψυχικό και πνευματικό δυναμικό. Δυναμικό ανεκτιμήτου αξίας. Πρόκειται για τον Γιώργο Νώλτση.

ΝΙΚ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ
Δικηγόρος

ΕΥΧΕΣ

— Στα αγαπημένα μας ξαδέρφια Μαρία και Γιώργο Γκύζη και Αγγέλα και Σταύρο Καλκάνη ευχόμαστε να τους ζήσουν τα νεογέννητα μωράκια τους.

Και στους θείους μας Γιώργο και Βάσω Στυλίδη να τους ζήσουν τα εγγονάκια.

Οικογένεια: ΧΡ. ΣΤΥΛΙΔΗ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΒΙΤΣΑ: Η οικογένεια του συγχωριανού μας Αχιλλέα Χαρίση απέκτησε πανέμορφο κορίτσι.

— Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας τους εύχεται να τους ζήσει.

★

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Το ζεύγος Νίκου Τσαπάρη από τους Ασπραγγέλους απέκτησε χαριτωμένο αγόρι. Συγχαρητήρια στους ευτυχισμένους γονείς κι ευχές στο μωρό.

★

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Ο Κώστας και η Νίκη Λαδιά από τους Ασπραγγέλους έγιναν γονείς αγοριού. Ευχόμαστε να χαίροντα: το αγγελούδι τους γερό και καλότροπο.

★

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Το τόσο αγαπητό μας ζευγάρι Δώρα και Γεωργάκης Βούρβος έγιναν γονείς μιας όμορφης κορούλας. Να τους ζήσει.

Ε.Γ.

★

Στους αγαπημένους Αγγέλα και Σταύρο Καλκάνη εκφράζουμε τις θερμότερες ευχές μας για το νεογέννητο κοριτσάκι τους.

Με πολλή αγάπη
Οι νονοί
Δημήτρης και Αγγέλα Παπαστεφάνου

★

Στους κουμπάρους μας Γιώργο και Βάσω Στυλίδη ευχόμαστε να τους ζήσουν τα δύο νεογέννητα εγγονάκια τους.

Δημήτρης και Αγγέλα Παπαστεφάνου

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΒΙΤΣΑ: Αρραβωνιάστηκαν οι συγχωριανοί μας: Πίτσα Βαταβάλη με τον Δημήτρη Σακελλαρίδη.

Καλά στέφανα.

★

Ο Βασίλης Κων. Βλαχόπουλος — αν και Τσεπελοβίτης αγαπάει περισσότερο τη Βίτσα, το χωριό της μητέρας του— αρραβωνιάστηκε με την εκλεκτή της καρδιάς του Αγνή Νούσια από τα Γιάννινα.

Καλά στέφανα.

Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας

★

ΛΑΓΓΑΔΑ: Αρραβωνιάστηκαν οι συγχωριανοί μας Σγούρος Κ. Βασίλειος με την Κατερίνα Β. Γκρίνια.

Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Τ.Π.

ΓΑΜΟΙ

ΕΛΑΤΗ: Παντρεύτηκαν στην Εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης Πετραλώνων Αθηνών ο καθηγητής Μαθηματικών Γεράσιμος Π. Φίλιππας και η Μαρίνα Βρεττού νηπιαγωγός. Τα στέφανα άλλαξε η τμηματάρχης του Ι.Κ.Α. Λίτσα Λευτέρη Παπαθανασίου - Μυλωνά.

Οι προσκεκλημένοι γλέντησαν στην κοσμική ταβέρνα του συμπατριώτη κ. Σιάτρα ως το πρωί.

★

ΒΙΤΣΑ: Στη εκκλησία των Ταξιαρχών στη Βίτσα παντρεύτηκε ακόμη ένας νέος του χωριού μας. Ο Βαγγέλης Καραγεώργης με την Ελένη Αγγέλη. Τους ευχόμαστε βίον ευτυχή και ανθόσπαρτον.

Παντρεύτηκαν στα Γιάννινα η συγχωριανή μας Ελένη Καρέτση με τον Σπυρίκο Γιάννη από το Ελατοχώρι.

Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας τους εύχεται να ζήσουν ευτυχισμένοι.

★

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Παντρεύτηκαν στην Αγία Μαρίνα, στα Γιάννινα η Νία Μπράχου κι ο Δημήτρης Ιωάννου.

Τα θερμά μου συγχαρητήρια και σ' αυτούς και στους δικούς τους.

Ε.Γ.

★

ΛΑΓΓΑΔΑ: Παντρεύτηκαν στις 5 Μαΐου στην Εκκλησία Αγίας Σοφίας Νέου Ψυχικού η Νικολέττα Ι. Χαραλαμπάκη και ο Στάθης Φέστας.

Στο νέο ζευγάρι ευχόμαστε ευτυχισμένη ζωή.

★

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Το ταιριασμένο ζευγάρι ο συγχωριανός μας Νικηφόρος Αθανασίου και η Αγνή Μπαλάτσου από το Μονοδένδρι, στεφανώθηκαν.

Τους ευχόμαστε ανθόσπαρτο βίο.

★

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ: Το Σάββατο 28 Απριλίου στο ιερό ναό Νεομάρτυρος Αγίου Γεωργίου Ιωαννίνων έγινε η στέψη της ανεψιάς μας Μαριάνας Δημ. Τσιομίδη με τον συγχωριανό μας Κώστα Ι. Χαδόλιο. Επακολούθησε δείπνο και γλέντι σε εξοχικό κέντρο. Πήραν μέρος 110 συγγενείς και φίλοι των δύο οικογενειών από το Βρυσοχώρι και από Ξεχασμένη, Μελίκη και Αλεξάνδρεια Βεροίας.

Στα νιόπαντρα ευχόμαστε κάθε ευτυχία και στους ευτυχισμένους γονείς να χαρούν στις αγκαλιές τους εγγόνια.

Οικογένεια: Ν. Κ. ΤΣΙΟΜΙΔΗ

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ: Πέθανε στα Γιάννινα, σε ηλικία 100 χρονών και κηδεύτηκε στο χωριό μας, που τόσο πολύ αγαπούσε, η καλή Μονοδενδρίτισσα νοικοκυρά Πολυξένη Γ. Γοδίμη.

Στους δικούς τους, Αγλαΐα και Κώστα Βάντζιου και τα εγγόνια της Πολυδεύκη, Έλλη, Κική και Στέφανο Βαντζιο καθώς και τα δισέγγονά της Λίλλη, Κώστα και Αγλαΐα, εκφράζομε τα βαθειά μας συλλυπητήρια.

Οικογένεια: Ι.Ν.Ν.

★

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στη Ν. Φιλαδέλφεια Αθηνών ο δημοφιλής ηθοποιός Κούλης Στολίγκας γόνος της παλιάς οικογένειας Στολίγκα.

★

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα ο Λυκειάρχης Ματθαίος Βλαδίκας.

Την οικογένειά του και τον αδελφό του Πρόεδρο Αδελφότητας Αθηνών συλλυπούμεθα εγκάρδια.

★

Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα ο δάσκαλος Φώτης Δόσης γαμπρός στην οικογένεια Μιχ. Βούρδα.

Τη γυναίκα του και τους συγγενείς της συλλυπούμεθα θερμά.

★

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε της 17.4.1984 ο συγχωριανός μας Κωνσταντίνος Α. Γκιωλέτσης, θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά του.

Η Αδελφότης Ελαφοτόπου

★

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Πέθανε στο Τσεπέλοβο σε ηλικία 80 χρονών ο Περικλής Ράφτης. Καλός οικογενειάρχης. Είχε τρεις γιους και μια κόρη. Τα φρόντισε τα παιδιά του όσο μπορούσε, ώσπου αποκαταστάθηκαν. Χρόνια πάνω στα βουνά μας με τα πρόβατά του, που τόσο αγαπούσε. Όμως αν και ζούσε πάνω στα βουνά, έπαθε από άσθμα ο καϋμένος, που τόσο τον βασάνιζε. Τα παιδιά του τον φρόντισαν όσο μπορούσαν, μα ο Θεός τον κάλεσε κοντά του αφήνοντάς τους χρόνια και την ευχή του. Στη γυναίκα του και τα παιδιά του τα συλλυπητήριά μου.

Ε.Γ.

★

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ: Πέθανε στις 26-4-84 και κηδεύτηκε την επομένη η 98χρονη Δέσποινα χήρα Αδαμ. Εξάρχου το γένος Στερ. Χαδόδιου. Στη μοναχοκόρη της Χρύσω χήρα Αναστ. Τσιμίδη και στα εγγόνια της Νίκο και Αδαμάντιο και τις οικογένειές τους ευχόμαστε να τους ακολουθούν οι πολλές ευχές που τους δίνε και να φτάσουν τα χρόνια της.

Οικογένεια: Ν. ΤΣΙΟΜΙΔΗ

★

Πέθανε στη Θεσσαλονίκη όπου και τον κήδευαν ο Ασπραγγελιώτης Γιώργος Γκιζάς 66 ετών. Ελαφρό το χώμα του.

Στους συγγενείς του η εφημερίδα μας εκφράζει θερμά συλλυπητήρια.

★

ΒΡΑΔΕΤΟ: Πέθανε και κηδεύτηκε στο Νεκροταφείο Ζωγράφου Αθηνών στις 12 Μαρτίου η Βασιλική Ευαγγελίδου - Σωμάκου, χήρα του συγχωριανού μας διανοούμενο — δημοθεωρητή Δημ. Εκπαίδευσης Λιώνη Ευαγγελίδη.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

2.000 Δραχ.

Ευαγγελίδης Ι. Ερμής
Παυλίδης Χρ. Ιωάννης
Πέτσας Φώτης

1.000 Δραχ.

Αναγνωστάκης Μ. Γεώργιος
Βαρκούκη Αθ. Ουρανία
Βλάχου Αθ. Ασπασία
Γεννάδιος Δ. Μιχαήλ
Δάλλας Δ. Πολύβιος
Δούζμης Ελευθέριος
Θεοδώρου Κ. Αγλαΐα
Ιωαννίδου Φρόσω
Καμτσίκα Ευρίκλεια
Κατριτζόγλου - Βαρκούκη Μ.
Καψάλης Γρηγόρης
Μανδαλάς Κων)νος
Μπούλτης Σ. Γεώργιος
Νότης Δημοσθένης
Πανταζής Σπ. Ελευθέριος
Παπακώστας Παύλος
Παρλόπουλος Π. Ιωάννης
Πασπαλιάρης Φάνης
Πετρίδης Γ. Κων)νος
Πολύζος Κ. Δημήτριος
Σακελλαρίδης Ευστάθιος
Σακελλαρίου Ιουλία

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

● Για ενίσχυση των σκοπών της εφημερίδας:

★ Η κ. ΑΣΠΑΣΙΑ ΠΕΤΡΟΒΙΤΣ προσφέρει ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ στη μνήμη του συζύγου της ΓΕΩΡΓΙΟΥ και του γιού της ΝΙΚΟΛΑΟΥ.

★ Οι κ.κ. ΙΟΥΛΙΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ - ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ - ΔΗΜΟΥ, ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ - ΑΝΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ προσέφεραν στη μνήμη του εξαδέλφου και θείου τους ΚΩΝ. ΠΑΣΧΟΠΟΥΛΟΥ δραχμές ΤΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ.

★ Ο κ. ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΙΠΠΑΣ προσφέρει ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ δραχμές στη μνήμη του θείου του ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΒΟΓΑ Καπσοβίτη.

★ Η κ. ΕΡΑΣΜΙΑ ΓΚΙΖΑ προσφέρει 1000 Δραχμές στη μνήμη του συζύγου της ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ.

● Η Σ.Ε. τους ευχαριστεί.